

LOS HECHOS

Lucas Los Hechos a daacátjidih jwī tūi beh joyát pínah naawát

¿Déhe tigaá daacnji? Lucas judío nihcanni jumna, griego wéheatjih át daacáp wut jī. Nin néodih ā daacát pínah játih, San Lucasdih át daacáp tajī. Pablojeéh jib bejni, (Hch 16.10-17; 20.5-15; 21.1-18; 27.1—28.16) cohni cáac át jumap wut jī. (Col 4.14)

¿Dhedih át daacji? Biíc yooob San Lucasdih daácna, ā chéen, Teófilo, wūt jumnidih Los Hechosdihbut át daac wahap wut jī. Dawá jéihnit “Teófilo Roma tútchidih bóo, maátajeéh jumni, búdí dinero bíbohna, Lucasdih át daacát tútup wut jī”, ī niíf jenah joiná caá. Obohjeéhtih, Teófilodih daac wahna yuhna, nihat Jesúfhwādhbut át daacáp wut jī.

¿Dedmant, débólih cah, át daacji? Dawá jéihnit “Jópchi 63 (Jesús ā wunat túttimah 30 jópchi túttimah) nin néodih át daacáp wut jī”, ī niíf jenah joiná caá. Bitá jéihnit “Jópchi 70 (Jesús ā wunat túttimah 37 jópchi túttimah) át daacáp wut jī”, ī niíf jenah joiná caá. Pablo Roma tútchiboó nemat muúboó chéne jópchi ā jumat túttimah biíf yapatdih Lucas át daaccap wut jī. Ded pah túttimah Pablodih ā yapatjidih át daaccap wut jī. Jópchi 70 (Jesús ā wunat túttimah 37 jópchi túttimah) Roma tútchi át iigáh bejep wut jī. Caán túttimah Jesúfhwādh Romano maáta búdí yeejép it chājap wut jī. Obohjeéhtih, Lucas caán yapatnadih át daaccap wut jī. “Pánihna, caán yapat pínah játih Lucas Los Hechosdih át daacáp tajī”, chah dawá jéihnit ī niíf jenah joiná caá. Roma tútchiboó jumnit, San Lucasdih daácna, caánboó páantjeh jumnit, Los Hechosdihbut át daacáp tajī.

¿Dedé pínah tigaá át daacji? San Lucasdih daácna, Jesús ded pah ā bohéátji, ā chājatjidihbut Lucas át daacáp wut jī. Los Hechosdih daácna, Jesús ā bohénitboó ded pah ī bohéátji, ī chājatjidihbut át daacáp wut jī. Pánihna, ded pah Jesúfh dooná Jerusaléndih moondih jwíh naóhnit, túttimah Judea baácđih moondih Samaria baácđih moondihbut naóhnit, túttimah nihat baácndih moondihbut ī naóh peetáđih Lucas át daacáp wut jī. Pánihna, ded pah Jesúfhwā poómpna ī jum jwíhatđih át daacáp wut jī.

Hechos ded pah ā jumat:

1. Jesús ā pée chājatjidih Lucas ā jwúub daacát (1.1-11)
2. Pedrowā Judea baácboó ded pah ī chājatji (1.12—12.25)
  - a. Judea baác, Galilea baác, Samaria baácboó ded pah Jesúfhwā ī chājatji (1.12—9.31)
  - b. Fenicia baác, Chipre baác, Antioquía tútchiboó ded pah ī chājatji (9.32—12.25)
3. Yuúp bóo tútchinaboó ded pah ī chājatji (13.1—28.31)
  - a. Frigia baác, Galacia baácna Pablo ā jwíh bohé jibatji (13.1—15.35)
  - b. Pablo túttimah ā bohé jibatji (15.36—18.22)
  - c. Pablo ā pée bohé jibatji (18.23—21.16)
  - d. Pablo Jerusalén tútchiboó ā jumuchah, caandih teonit, nemat muúboó it nematji (21.17—23.35)
  - e. Pablodih Cesarea tútchina wahnit, caánboó ī nematji (24.1—25.27)
  - f. Pablodih Roma tútchina wahnit, ī bejatji, caánboó ī nematji (27.1—28.31)

**Táini Espiritu á jwúwát pínah yeó
jáapdih Jesús á jéihya naáwát**

1 ¹⁻²Teófilo, weém, Lucas, meemdíh wá jwúub daác wahna caá, páant muntih. Wá jwíih daacni náodih Jesús ded pah á chájatdih, ded pah á bohéatdih, jeáboó á púuh laab béjatjidihbut wá naóh péanap be.* Nin baácboó jum jwuhna, Jesús á bohénitdih ñonit, cáacwádih áih doonádih átát naáwát tútutap wut jí. Pánihna, á púuh laab béjat pínah játih, á naáwát tútutnit ded pah í chájat pínahdih Táini Espiritu á wépatjih queétdih át wutap wut jí. ³Jesús cruzboó á wunat tútutimah, á jwúub boopatjidih í jéihyat pínah niijná, cuarenta yeó jáap pohba, dawá láa á bohénitdih át jwúub jígohop wut jí. Pánih jígohnit, “Dios nihat cáacwá í maáh á jumuchah, caandíh ded pah caá cáacwádih jepahat náahap”, queétdih ápi níj naáwáp wut jí.

⁴Biíc láa Jesús á bohénit biícđih jeémpna, queétdih nin pah át níj naáwáp wut jí:

—“Táini Espiritudih yeebdíh wá wahbipna caá’, wá íp á niijnídih Jerusalén tútchidih ní pái jwuhwá. Caán á niijnídih yeebdíh wáát naáwáp be.* ⁵Juan yeebdíh mahjīh á daabánap jí. Obohjeéhtih, wá íp yeebdíh Táini Espiritudih wahna, caán daabáát panihni á wépat yeebdíh búdí á wühbipna caá, át niijíp wut jí.*

Jesús jeáboó át púuh laab béjat

⁶Biíc yeó jáap Olivo jee jína Jesús á bohénit biícđih á jumuchah, caandíh nin pah ít níj wúbh joyóp wut jí:

—“Maá, Romano maátadih yohnit, buu jwiit judiówá jwí maáh ma waadmí níit? ít niijíp wut jí.

⁷Páant í niijíchah joinít, Jesús nin pah át níj jepahap wut jí:

—Jwí íp á ñoni yeó jáapdihjeh weemdíh maáh á waadábipna caá. Caán yeó jáapdih yeéboó jéihnit pínah nihcan caá. ⁸Obohjeéhtih, Táini Espiritu yeebdíh á waadáchah, Dios á wépatdih á wühbipna caá. Caán wépatjih Jerusalén

tútchidih moón, nihat Judea baácđih moón, Samaria baácđih moón, yuúpboó baácñadih moondíh yuh buca wíih táini doonádih ní wép naóhbpna caá, át niijíp wut jí.*

⁹Páant níj péanit, jeáboó Jesús át púuh laab béjep wut jí. Caandíh í chéi en ñuun ñúhuchah, mah tólihdih yap púuh laab béjna, át buudáh bejep wut jí.* ¹⁰Páant Jesús á púuh laab béjehchah, í chéi en ñuun ñúhuchah, chéne ángelwá baabní yégueh ñonit Jesús á bohénitji cáťh ít jígoh ñuhup wut jí.

¹¹Pánih jígoh ñuhnit, queétdih nin pah ít níj wúbh joyóp wut jí:

—“Yeéb Galilea baácđih moón, dépanihna jeáboó chéi en ñuh tigaá ñi cháj? Caán Jesús, jeáboó púuh laab béjni, á púuh laab béjatji pahjeh tih á jwúub dei jéóhbpna caá, ít niijíp wut jí.

**Judasjidih jwúub tútut nuumní
pínahdih í ñiwat**

¹²Jesús á naáwát tútutnit Olivo jee jímant jwúub dei bejnit, Jerusalén tútchina ít jwúub juibínap wut jí. Caán jee Jerusalén pehbhitjeh át jumup wut jí.

¹³Jwúub juibínit, queét chahboó í jumni tólihdih ít púuh laab béjep wut jí. Nin caá queét í wútna: Pedro, Juan, Santiago, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, bih Santiago Alfeo wúh, Simón Celote wut jumni, Judas bih Santiago wúh ít jumup wut jí.*

¹⁴Queét oncewájéeh, biquína yaádh, María Jesús ín, mi weh biícđih, míc wáacnit , ít jumup wut jí. Nihat biíc yooó jenah joinít, Diosdih búdí ípi wúúbup wut jí.

¹⁵Biíc yeó jáap Jesúhwá caán tólihdih míc wáacnit, ciento y veinte ít jumup wut jí. Páant í jumuchah, Pedroboó queét cáťh ñuhnit, nin pah át níj naáwáp wut jí: ¹⁶“Wá déewáá, Dios jon játih á niijátji pah buu á yapna caá. Táini Espiritu Davidjidih ded pah Judasji á yapat pínahdih át naóh daacát tútutap tají. Judasji beé Jesúsđih teonit pínahdih á waáwáp jí. ¹⁷Pánih chájni pínah jwíjéeh

* 1.1-2 Lc 1.1-4 * 1.4 Lc 24.49 * 1.5 Mt 3.11; Mr 1.8; Lc 3.16; Jn 1.33 * 1.8 Mt 28.19; Mr 16.15; Lc 24.47-48 * 1.9 Mr 16.19; Lc 24.50-51 * 1.13 Mt 10.2-4; Mr 3.16-19; Lc 6.14-16

Jesús ā tewatdih chājni ā jumap yuh be”, āt niijíp wut jī.

¹⁸Judasjiboó Jesúsdi ih ī tewat pínah naáwát jíibdi h ā jwúebaíhichah yuhna, queéť sacerdotewáboó íť teocap wut jī. Pánihna, caán jíibjīh bainí baácđih íť jíib chājap wut jī. Caán baácđih Judasboó míć jōp wái wunniji wálahnit, dúuc jéen bejna, āť páah yoh nājap wut jī. Páni h páah yoh nājna, áih wudah āť búuh yoh bejep wut jī. Áih jónóp tōpna nihāt āť bac peéť bejep wut jī. ¹⁹Judas ā yéejatji jíibdi h nihāt Jerusalén tātchidi h moón íť jéih beedép wut jī. Páni hna, caán íť jíib chājni baácđih Acéldama wūt íť búuhđap wut jī. “Acéldama”, niijná, “Meép jumni baác”, niijná íť chājap wut jī.*

²⁰Túttimah, nin pah queéđdi h Pedro āť jwúeb ni j naáwáp wut jī: “Jon Játih íť daacátji pahjeh tibeé Judasji ā yapap be. Davidji ā daácni Salmos íť niijní tóli hđih nin pah āť ni j daacáp tajī:

‘Á tewatji yohni ā jumá naáh, ni j daácni, (Sal 69.25)

Bi h ā tewatjidi h jwúeb túť nuumní, ā tewe naáh’, āť ni j daacáp tajī. (Sal 109.8)

²¹⁻²²“Páant ā ni j daacátjidi h jéihnit, Judasjidi h jwúeb túť nuumní pínahđih jwíđti h bidat caá náahap. Juan Daabáni jeéh jumni biquína Jesúsjeéh íť bejep jī. Íjeéh jumni bíćđih nífwat caá náahap, jwíjeéh ā jumat pínah niijná.* Jesúsjeéh jwí jumuchah, jwíjeéh páant péeni, Jesús ā páuh laab béjatjidi h jwíjeéh enniđihbut nífwat caá náahap.* Páant jwí níwichah, Jesús ā jwúeb booatjidi h jwíjeéh naóhni ā jumbipna caá”, Pedro queéť Jesúsíhwđih āť niijíp wut jī.

²³Páant ā niijíchah joinít, chénewđđih íť nífwip wut jī. Bíć José Barsabás wūt jumniđih íť nífwip wut jī. Caán Justo íť ni j wūt ejni wut jī. Bi h Matías wūt jumniđihbut íť nífwip wut jī.

²⁴⁻²⁵Queéđdi h níonit, Diosdi h nin pah íť ni j wúbup wut jī: “Maá, nihāt cáacwá íť jenah joyáđđih ma túi jéihna caá.

Judasjidi h túť nuumní pínah, nit chénewá jwí níonitdi h, ded meém ma náahniđih jwíđti h ma júútú. Jesúsdi h cáđahni Judasji iiguipna āť bejep taga. Caandí h túť nuumní, jwíť Jesús ā naáwát túťnit bíćđih jumni pínahđih ma júútú”, Diosdi h íť niijíp wut jī.

²⁶Páant niijná jeh, bidat túť niijná, íť nífwat naanádi h íť páudanap wut jī. Matíah naá ā jwíih búeg jéenechah, caánboó Jesús ā naáwát túťnit oncewájeéh āť waadáp wut jī.

Táini Espiritu ā wépat queéđdi h ā wúhat

2¹Pentecostés wūt jumni yeó jáapđih* nihāt Jesúsíhwá bíć muđđih íť jwúeb míć wáac juyúp wut jī. ²Neohjeh búđi johlit yáaat panihni jeámant jáóhni t, íť jumni muđđih āť yeéj yáanap wut jī. ³Nihāt íť h wao cháh taw óopat tōpna panihni āť jígohop wut jī. ⁴Páni hna, Táini Espiritu queéđdi h ā waadáchah, ā wépatjī h bitáih wéheatna íť beh joíca naáhjī h íť wéhe jwíhip wut jī.

⁵Caán láa, nihāt baácna bej peétnitji judíowá Dios ā wútatđih jepahnit, Jerusalén tātchina íťtát wáac juyúp wut jī.

⁶Páni hna, japboó yáanachah joinít, Jesúsíhwá íť jumni muúná dawá íť míć wáac jui bínap wut jī. Páni h jui bini t, cáacwá yoobó íť wéheatnaji h Jesúsíhwá íť wéhenachah, beh joiná, joí wúhi bejnit, nin pah íť míć ni j wéhenap wut jī:

⁷⁻⁸—¿Dépanih tígaa nit Galilea baácđih moon yúhna, jwíih wéheatnaji h íť tái wéhenachah, jwí beh joí? ⁹Nihāt jwíih wéheatnaji h buu wéhe na caá íť chājap: Partia baác, Media baác, Elam baác, Mesopotamia baác, Judea baác, Capadocia baác, Ponto baác, Asia baác, ¹⁰Frigia baác, Panfilia baác, Egipto baác, África baác, Cirene tútchi, Roma tútchidi h moonbát jwíť jwí jumap.

¹¹Bíquna judíowá jwí jumna caá. Bita judíowá nihcannit yuhna, Dios naáwátđih bohénitbut jwíjeéh íť jumna caá. Bita Creta quewadi h moón, Arabia baácđih moonbát jwíjeéh íť jumna caá.

* 1.18-19 Mt 27.3-8 * 1.21-22 Mt 3.16; Mr 1.9; Lc 3.21 * 1.21-22 Mr 16.19; Lc 24.51

* 2.1 Lv 23.15-21; Dt 16.9-11

Pánihna, nitboó ī wéhenachah, jwiít nihat jwí beh joiná caá. Queét jwíih wéheatnajīh Dios ā wēp chājatdih naóhna caá ī chājap, īt míc niijíp wut jī.

¹²Páant niij jóf wúhi bejna, ī ennidih ī joiníndihbut ded pah ā yapatdih īt jéihcap wut jī.

—ĪNit dépanih tigaá bitaíh wéheatnajīh Dios ā wēp chājatdih ī tái wéhe? yeéb ñi jenah joyóchah, queétjeh īt míc niijíp wut jī.

¹³Obohjeéhtih, bita tjeéh jumnit nin pah īt niijíp wut jī:

—īDépah nit cheha náahdih babh máihnit, wéhena caá ī chājap! īt niij deoh naáwáp wut jī.

Pedro cáacwādhīh ā naáwát

¹⁴Pánihna, Pedro once Jesús ā naáwát túttnit biécdih ñuhnit, cáacwādhīh nin pah āt niij naáwáp wut jī: “Wā déewāá, biíh baácmant jéóhni, Jerusalén tútchiboó jumnitbut, buú ā yapatdih jéihyat tútt niijná, nin wā naáwát pínahdih ñi tái joyóó. ¹⁵‘Queét máihnit caá’, ñi niij jenah joyát yoobópdih nihcan caá. Jwiít judíowā cheibitjeh jwípí máihcan caá. Buú cheibitjeh las nuevejeh caá. Pánihna, jwí máihcan caá. ¹⁶Dios jon játih ā niijátji pahjeh buú ā yapna caá. Dios naáwátidih naóh yapani Joel nin pah āt niij daacáp tají:

¹⁷ ‘Péeni yeó jáap tóah jéúwúchah, nin pah ā yapbipna caá: Wíih Túini Espíritu ā wēpatdih nihat cáacwādhīh búdí wā wúhbiipna caá, buca. Pánihna, ñi weh, ñi weh yatábut wā naáwátidih ī naóh yapabipna caá. Jáap beh tóahnit oo jémat jígoah panihnidih ī enbipna caá. Behnit ī oo jémuchah, queétdih wā naóhbiipna caá.

¹⁸ Weemdhīh teo wúhniit neoná, yaáhdhīhbut wíih Túini Espíritu ā wēpatdih búdí wā wúhbiipna caá. Queétdih wā naáwátidih ī naóh yapabipna caá.

¹⁹ Wā wēpatjīh úm náah jumnidih jeáboó baácbobút wā wahachah, ñi enbipna caá. Baácbobó meép panihni, iigát panihni, tuú jei pánihni ā jumbiipna caá.

²⁰ Jeáboó yeó dupúatdih ā tútt nuúmbipna caá. Chei bóo widhbut meép panih duúni ā tútt nuúmbipna caá. Páant ā yapbipna caá, ñi Maáh Cristo ā jwúub dei jéóhni yeó jáap pínah játih. Caán yeó jáapdih nihat cáacwā ī en wúhi bejbiipna caá. Pánihna, oboh jumni yeó jáap ā nihcan níit buca. Yéejnitdih úm náah jumni yeó jáap jumna yuhna, yéejat yohnitboodih caán yeó jáap túini yeó jáap ā jumbiipna caá.

²¹ Ded jwí Maáhdih ā yéejat yohat túttni, caán iiguípa ā bejat déeji ā tái yapbipna caá’, āt niij daacáp tají. (Jl 2.28-32)

²² “Yeéb wā déewāá, nindih wā naáwáchah, ñi tái joyoó. Jesús Nazaret tútchidih bóo Dios ā wēpatjīh ā chāj jéutap jī, caandīh Dios ā wahatjidih cáacwā ī jéihyat pínah niijná. Yeéb caandīh ennitji ñi jéihna caá. ²³Jesúsdi h mawat náahna, ñi maátadih ñi wúhup jī. Pánih wúhniit, yeejéwādhīh cruzboó ñi mawat túttap jī.* Dios jon játih caandīh ā niijátji biíc yoobó ā yapap be.*

²⁴Obohjeéhtih, Jesús ñi maonijidih Diosboó āt jwúub booanap tabe. Túttimah, ā jwúub wuncan níit buca. Chah wéni jumna, wunnidih yuhna, āt jwúub booanap tabe, páant muntih. Pánihna, buú páantjeh báadhni caá.* ²⁵Davidjiboó jon játih nin pah Jesucristo ā jwúub boo pud jéúwát pínahdih āt niij daacáp tají:

‘Wā Maáh wájeéh ápi jumna caá. Yeó jáap jumap pah Dios wā Maáh wā pebh ā jumuchah, enna, wā úmcan níit.

²⁶⁻²⁷ Dios, weemdhīh oina, wunnit ī jumupboó wíih caolihdih ma

* 2.23 Mt 27.35; Mr 15.24; Lc 23.33; Jn 19.18 * 2.23 Lc 24.26 * 2.24 Mt 28.5-6; Mr 16.6; Lc 24.5

yohcan niít. Wíih bácahdihbut ma moopát tútucan niít. Páant ma chájat pínahdih jéihna, wá tái wéi naóhna caá. Míih jumna, úmcanjeh, wá tái jumhipna caá.

²⁸ Pánihna, weemdíh jwúb boonanit, wájeéh ma jumuchah, wá tái wéina caá, át niíf daacáp tají.

(Sal 16.8-11)

²⁹“Wá déewáá, jwí nwo Davidji ded pah á jummatdih yoobópdih wá naóhna caá. Caán á wunuchah, ít yohop wut jí. Caandíh í yohni ítji páantjeh á jumna caá. Pánihna, ‘Wíih bácahdih ma moopát tútucan niít’, niíf daacna, caanjéh áih pínahjeh át nihjican tagaá. ³⁰⁻³¹Davidji Dios naáwátidh naóh yapani á jumuchah, Dios caandíh nin pah át niijíp wut jí: ‘Yoobópdih meemdíh wá naóhna caá. Ma jumna jwúb boonit, meém maáh ma jumati dée pah, nihat nin baácdih moondíh maáh á jumhipna caá’, át niijíp wut jí. * Cristodih Dios maáh á waadaát pínah, á boo pud júúwát pínahdihbut nin pah át niíf daacáp wut jí: ‘Caán wunnit í jumupboó páantjeh á jumcan niít. Áih bácahbüt á moópcan niít’, David át niíf daacáp tají. * ³²Caán Jesúsdih beé Dios át boonanap be. Á jwúb boonidih jwiít nihat jwí enep be. ³³Caán Dios á jéihyemant bóo búwámant jumni maáh caá. Pánihna, ‘Táini Espíritudih noónboó ma wahaá’, á íp Dios caandíh á niijíchah, nin Táini Espíritudih át wahap taga. Búu jwuh Táini Espiritu á chájatdih ennit, joiná caá ní chájap. ³⁴Davidji Dios pehbboó át péuh laab béjcap wut jí. Pánihna, áih pínah nihjican tagaá. Nin pah á niíf daacni Jesúsíh pínahji tagaá:

‘Wá Maáhdih Dios nin pah á niíf naáwáp be: “Wá jéihyemant bóo búwámant chúndnit, maáh ma jumú.”

³⁵ Páant maáh ma jumuchah, meemdíh eníhcannitdih wá yohhipna caá. Meém queédih chah wépní ma jumhipna caá”, á niijíp be’, Davidji át niíf daacáp tají.

(Sal 110.1)

³⁶“Pánihna, wá déewáá, nindih ní tái jéihyee: Caán Jesús yeéb cruzboó ní mao yohat tútunijidih Diosboó maáh á waadánap be. Caán Jesúsje jwípí páini Dios á wahní Cristo beé”, Pedro cáacwádih át niijíp wut jí.

³⁷Páant á niijíchah joinít, búdí jígah úmmit, Pedrowádih nin pah ít niíf úbhh joyóp wut jí:

—ÍJwí déewáá, ded pah tigaá jwí chájbi? Ít niijíp wut jí.

³⁸—Yeéb ní yeej chájatdih cádahnit, táiniboodíh ní jwúb tútucan nnumá. Páant ní tútucan nnuméchah, Dios ní yeejatdih á yohhipna caá. Pánih tútucan nnumnit ní jumuchah, Jesús á wépatjéh ní daabáát tútutú. Páant ní chájachah, Dios yeebdíh Táini Espíritudih á wáhhbipna caá. ³⁹Jon játihjeh Dios yeéb pínahdih, ní weh pínahdih, ní jumena pínahdihbut, nihat caán á nífonit pínahdih nin pah át niíf naáwáp wut jí: ‘Nihat weemdíh jepahnitdih Táini Espíritudih wá wáhhbipna caá’, Dios át niijíp tají, * Pedro queédih át niijíp wut jí.

⁴⁰Páant niíf péanit, queédih nin pah át jwúb niíf wép naáwáp wut jí, páant muntih:

—Nin baácdih moón yeejép í chájatji jíib Dios búdí á peéh chájbipna caá. Pánihna, queét pah ní jumca bojóo. Ní yeej chájatdih cádahnit, ní tútucan nnumá. Páant ní chájachah, yeebdíh á peéh chájcan niít, át niijíp wut jí.

⁴¹Páant á niijíchah joinít, dawá jepahnit, ít daabáát tútucan wut jí. Pánihna, Jesúsíhwájeéh caán yeó jáapjeh tres mil cáacwá chah dawá ít jumup wut jí. ⁴²Yeó jáap jumap pah queét jáap jepahnit Jesús á naáwát tútucan í bohénachah, ít tái joyóp wut jí. Íih jeémátidih míic páah wáhhnit, Diosdih úbhñit, bíicdih ípí tái jumup wut jí.

Jesúsíhwá ded pah í jumap

⁴³Jesús á naáwát tútucanboó Dios á wépatjéh wunnitdih ípí booa júutap wut jí, Dios á wépatdih cáacwá í jéihyat pínah niijná. Páant í chájachah ennit, nihat ít en wáhi bejep wut jí. ⁴⁴Jesúsíhwá

* 2.30-31 Sal 132.11; 2S 7.12-13 * 2.30-31 Sal 16.10 * 2.39 Is 57.19

íih bí déedih míc pāáh wāhñit, bícdih táinijeh ípí jumup wut jī.* ⁴⁵Íih bí déedih jíib chāj wāhñit, nihát bíih pah bóo wihcannitdih queét í jumat yoobó ípí wūh wáacap wut jī. ⁴⁶⁻⁴⁷Páñih chājna, yeó jáap jumát pah Diofñ muuná míc wáacñit, “Dios táini caá”, ípí níj wēi naáwáp wut jī. Íih muunáboobát míc wáacñit, bícdih ípí táí nūmah wēi jeémép wut jī. Páant í chājachah enñit, “Queét táini caá”, nihát cáacwā ípí míc níijíp wut jī. Páñihna, yeó jáap jumát pah bita jáap jepahñitdih táí ubñit, jwíih jepahñitjééh Dios át waadánap wut jī. Jáap jepahñitbüt íjééh ít míc wáacap wut jī.

Jéih bejcannidih Pedro Juanjñh í booaat

3 ¹Bíic yeó jáap, cheyeh, las tres jumuchah, judíowā Diosdih ípí wúbát horadih Pedro, Juanjñh Diofñ muuná ít bejep wut jī. ²Yeó jáap jumát pah Táini Jéc wūt jumupdih á chéenwā jéih bejcannidih ípí ub jwiíb chéud jwejep wut jī. Jáap cáac jumñijeh caán jéih jibcanni átát jumup wut jī. Caan jécñih chéudñit, caanjñh waadñitdih dinero ápi wúbup wut jī. ³Páñihna, Pedro, Juanjñh caán muuná í waadít túut chājachah enñit, queétdih jéih jibcanni dinerodih át wúbup wut jī. ⁴Pedroboó caandfñh enñit,

—Jwiítñih ma táí eneé, át níijíp wut jī.

⁵Páant á níijíchah joinít, queétdih en behñit, “Queét bainí dinero weemdñh í wūhñipna caá”, caanjééh át níj jenah joyóp wut yuh jī. ⁶Obohjeéhtih, páant á níj jenah joyóchah yuhna, Pedro caandfñh nin pah át níj naáwáp wut jī:

—Weém dinerodih wā bíbohcan caá.

Obohjeéhtih, caandfñh wūhcan yuhna, chah táinidih meemdñh wā chājñipna caá. Jesucristo Nazaret tátchidih bóo á wēpatjñh meemdñh wā booana caá. Ma ñah ñuhú. Ñah ñuhñit, ma yáac chūi bejeé, át níijíp wut jī.

⁷Páant níijnít, áih jéihyepmant bóo téihyadih teonit, caandfñh át wái ñahanap wut jī. Páant á wái ñahanachahjeh, caán

jéih jibcanniji áih wio wēpép nahna át jumup wut jī. ⁸Páñihna, caán ñah ñuhñit, át yáac chūi bej jwíihip wut jī. Páñih yáac chūi bejñit, ñaáp táamp chūinít, “Dios táini caá. Wā táí jéih bejna caá”, níj wēinít, Diofñ muudfñh át waad béjep wut jī. ⁹Páñih yáac chūi bejñit, “Dios táini caá”, á níijíchah, nihát cáacwā ít enep wut jī. ¹⁰Caandfñh enñit, “Caán Diofñ muú Táini Jécñih chéudni dinero wúbññiji caá”, ít níj jéihyep wut jī. Páant á jibichah enñit, caandfñh ded pah á yapatdih ít en wáhi bejep wut jī.

Diofñ muuná Pedro cáacwādih á bohéat

¹¹Jéih bejcanniji Pedrowādih á teo ñuún péenachah, nihát cáacwā en wáhi bejñit, Diofñ muú Salomón á chájat túutni coahjina ñáo ñah bejñit, Pedrowá pebhna ít míc wáacap wut jī. ¹²Páant í míc wáacachah enñit, Pedro nin pah queétdih át níj naáwáp wut jī. “¿Wā déewáá, dépanihna nindih ñi en wáhi bej? ¿Dépanihna jwiítñih ñi en ñuún? ‘Queétdio Diosdih táí joinít jumna, íih wēpatjñh nindih í jéih yáac chūi bejat túutna caá’, ñi níj jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, páant ñi níj jenah joyát yoobópñih nihcan caá. Jesús á wēpatjñh beé caandfñh jwí booanap be. ¹³Abraham, Isaac, Jacob jon játñih moón jwí nuowá Diosdih ít táí weñep wut jī.* Caán Diosjeh beé, caandfñh teo wūhni Jesús á wūt chah yáaat pínah níjñá, nindih á jibanap be.* Yeébbó Jesúsñih en jéihñitdih wūhñit, Pilato caandfñh nemat muunánt á bacañichah yuhna, yeébbó á bacaat déedih ñi jepahcap be. ¹⁴Pilato caandfñh á bacañichah yuhna, Jesús táini, táí chājñi á jumuchah yuhna, yeébbó caandfñh ñi náahcap be. Páñih náahcan, cáac maonidih ñi bacaat túutap be.* ¹⁵Jwiítñih táí ubñi Jesúsñidih yeébbó ñi mawat túutap be. Obohjeéhtih, wunnidih í yohochah yuhna, Dios caandfñh á jwáwub boonidih jwiít jwí enep be. ¹⁶Páñihna, caandfñh táí jenah joinít, nin ñi jéihni, ñi enñidih Jesús á wēpatjñh jwí booanap be.

* 2.44 Hch 4.32-35 * 3.13 Ex 3.15 * 3.13 Is 52.13—53.12; Fil 2.7-9 * 3.14 Mt 27.15-23; Mr 15.6-14; Lc 23.13-23; Jn 19.12-15

17“Wā déewāá, yeéb jwí maátajih Jesús Dios ā wahní ā jumatih jéihcan, caandíh ñi mawat túttup be. Páant ñi chājatjidih weém wā jéihna caá. 18Obohjeéhtih, jon játih Dios naáwátidih naóh yapanit, ñi chājat pínahdih nin pah ít níj daacáp tají: ‘Cristo yeejép ā yapbipna caá’, í niijátji pahjeh tibeé ā yapap be.” 19Buu jwuh yeéb yeejép ñi chājatjidih bádí jgahnit, téiniboodíh jwúub tútt nuumní, Jesucristodih ñi jepahaá. Páant ñi tútt nuumúchah, yeejép ñi chājatjidih Dios yeebdíh ā yoh wúhbiipna caá.

20Páant ñi chājachah, Dios ā wahniji Cristodih jwiítidih ā jwúub wah deyabipna caá, jwiítidih ā teo wáacachah, jwí túi weñat pínah niijná.

21Obohjeéhtih, buu Dios pehbóo caá ā jum jwuhup. Dios nihatih ā ámohat pínahdih jon játih ā naáwátidih naóh yapanitdih át naóh daacát túttup wut jí. Pánihna, nihat ā naáwátjidih chāj péanit, Jesucristodih ā jwúub wah deyabipna caá. 22Moisés nin pah át níj naáwáp tají: ‘Jwí dée Dios naáwátidih naóh yapani pínahdih jwí Maáh Dios yeebdíh ā wahbipna caá. Weemdíh ā jwíih naáwát túttatji pahjeh tigaá caandíhbut ā jwúub naáwát túttbipna caá.’ Pánihna, ded pah ā níj naáwát pínahdih ñi túi joyoó.*

23Det caandíh joicán, ā wutuchah jepahcannitdih Dios ā yohbipna caá. Dioíhwajeéh queét í jéih jumcan níit’, Moisés át níj daacáp tají.*

24“Nihat Dios naáwátidih naóh yapanitji Samuel, ā buedát túttimah moonbút nin yeó jáapnadih yapat pínahdih naóhna, Jesucristodih niijná ít chājap tají. 25Jon játih moón jwí nuowājidih Dios át naáwáp wut jí. Pánih naóhna, Abrahamdih ā naáwátji pahjeh tih jwiítidihbut bíc yoobó naóhna át chājap wut jí. Nin pah át níj naáwáp wut jí: ‘Ma juiimadih wā túi chājachah, caánboobút nihat baácđih moondíhbut ā jwúub túi chājbiipna caá’, át niijíp wut jí.*

26Pánihna, jwiítboodíh Moisés ā naóhnihi Dios wúúhdih jwiít judíowádih át jwíih wahap tají, jwiítidih ā túi chājachah,

yeejép chājnit jwí tútt nuumát pínah niijná”, Pedro cáacwádih át niijíp wut jí.

Pedrowádih judíowā í maáta í júihñat

4 1-3Páant cáacwádih Pedro Juanjih í naáwáchah, sacerdotewā, Dioíh muúdh wapnit soldadowā í maáh, saduceowábut Pedrowā pebhna juibínit, ít joyóp wut jí. Páant í joyóchah, Pedrowā nin pah cáacwádih ít níj naáwáp wut jí: “Jesús ā wunat túttimah, át jwúub boo pud júúwúp be. Á boo pud júúwátidih jéihna, áihwā jumna, jwiítbut jwí boo pud júúwát pínahdih jwí jéihna caá”, ít niijíp wut jí. Páant í niijíchah joí ijnit, maátaboó cáacwádih too pāa bejnit, Dioíh muúdh wapnit soldadowádih Pedrowádih ít juibí tewat túttup wut jí. Cheyeh jumúchah, túttimah bóo yeó jáapdih queéđih úbh joífhna, nemat muúboó ít nemat túttup wut jí. 4Judíowā í maáta Jesúsdihi í náahcah yuhna, áih doonádih joinit, “Yoobóđidih tigaá”, dawá ít níj jenah joyóp wut jí. Pánihna, Jesúfhwā chah dawá jumna, cinco mil neoná ít jumup wut jí. Yaádhjeéh í wehjeéhbut chah ít jumup wut jí.

5Túttimah bóo yeó jáapdih sacerdotewā í maáta, bita judíowádih waóhñit, Moisés ā wutajjidih bohénit bícđih ít múc wáacap wut jí. 6Sacerdotewā í maáh, Anás wút jumni, ā déewábut Caifás, Juan, Alejandro, bita bícđih ít múc wáacap wut jí. 7Pánihna, queét Pedrowádih í bid bojochah, soldadowā queéđih ít ub juibínap wut jí. Páant í ub juibínachah, maáta nin pah ít níj úbh joyóp wut jí:

—¿Deíh wépatjih tibeé yeéb caandíh ñi booa? ¿Déhe tibeé yeebdíh páant chājat túttni? ít niijíp wut jí.

8Páant í niijíchah joinit, Téini Espiritu ā wépatjih Pedro nin pah át níj jepahap wut jí:

—¿Yeéb maáta, yeéb waóhñit, 9jéih jibcannijidih jwí túi chājatdih úbh joí en níit ñi chājap? 10Yeebdíh, nihat judíowádihbut nindih jéihyat caá náahap:

* 3.18 Is 52.13—53.12 * 3.22 Dt 34.10 * 3.22 Dt 18.15-16 * 3.23 Dt 18.19
* 3.25 Gn 12.3; 22.18

Jesucristo a wēpat beé nindih a boanap be. Jesús Nazaret tátchidih bóo, yeéb cruzboó ñi mawat tātutni, Dios a booani, caán a wēpatjĩh nindih jwĩ boanap be. Pániha, buu nin a jibichah, ñi enna caá. ¹¹Dios naáwátdih naóh yapanit jon játih Jesucristodih naóhna, ‘Cáacwā i náahcannidih Dios a ñobipna caá’, it níj daacáp tají. * Pániha, Jesucristodih yeéb ñi náahcah yuhna, Diosboó caandĩh jwĩ maáh pínah át waadánap wut be. ¹²Caán Cristojeh tiguaá cáacwā tiguúpna bejnit déjidih túi ubni. Nin baácboó bífh túi ubni pínah wihcan caá. Caanjéh caá yéejat yohni a jumup, Pedro át niijíp wut jĩ.*

¹³Páant níj naóhna, Pedrowā bohécannit yuhna, úmcanjeh, i wēp bohénachah ennit, it joí wáhi bejep wut jĩ. Jesús a bohéat pah i wēp bohénachah enna, “Pedro, Juanjĩh yoobópdih Jesúsjeéh jumnit tiguaá”, it níj jéihyep wut jĩ. ¹⁴Jéih jibcanniji boonit, Pedrowājeéh a jumuchah, queét maáta Pedrowādih “Yeejép i chájna caá”, it jéih níj naóh yaccap wut jĩ. ¹⁵Pánih jéih naóh yaccan, maáta i míc wáacat tólihmant Pedrowādih it bac bej jwuhat tātutup wut jĩ. ¹⁶Páant i bac bejat táttimah, queétjeh nin pah it níj míc wéhenap wut jĩ:

—¿Queétdih ded pah tiguaá jwĩ chájbi? Dios a wēpatjĩh jéih jibcannidih it boanap taga. Nihat Jerusalén tátchidih moón páant i chájatjidih i jéihna caá. Pániha, jwiítboó ‘Páant i chájcan beé’, jwĩ jéih niijcán caá. ¹⁷Pániha, Jesús h doonádih bitadih jwĩ bohéat tātutca boj jĩh, queét maátajeh it míc niijíp wut jĩ.

¹⁸Páant níj péanit, Pedrowādih jwáub bid bojnit,

—Jesúh doonádih bitadih ñi jwáub naóhca bojoó, it niijíp wut yuh jĩ.

¹⁹Páant i niijíchah joint, Pedro Juanjĩh nin pah it níj jepahap wut jĩ:

—Páant ñi wutuchah, jepahna nihna, Diosboodĩh yap yohna caá jwíta chájap. ¿Pániha, dedboodĩh tiguaá jwĩ jepahbi, Dios a weñat pínah niijná?

²⁰Obohjeéhtih, jwiítboó jwĩ ennidih, jwĩ

joinídihbut jwĩ jéih jweéhcan caá, it niijíp wut jĩ.

²¹Páant i niijíchah joint, maátaboó nin pah Pedrowādih it jwáub niijíp wut yuh jĩ:

—Jesúh doonádih ñi jwáub bohénachah, yeebdĩh yeejép jwĩ peéh chájbipna caá, it niijíp wut jĩ.

Pániha, cáacwáboó jéih bejcaniji a túi bejatdih ennit, “Dios wēpni yoobát a jumna caá”, i niijíchah joint, maátaboó Pedrowādih jéih peéh chájcanjeh, queétdih it bacanap wut jĩ. ²²Jéih jibcanniji cuarenta jópchi bíbohni wut jĩ.

Jesúh wā i úmcat pínahdih i úbát

²³Pedro Juanjĩh bac bejnit, i chéenwā pebhna jwáub juibnit, judíowā i maáta ded pah i niijátjidih queétdih it naáwáp wut jĩ. ²⁴Páant i niijíchah joint, queét nihat bícdih Diosdih nin pah it níj wáub wut jĩ: “Maá, meém jeádih chájni, nin baácdihtut chájni, búdí mujdihbut chájni, nihat báadnhdihbut chájni caá.* ²⁵Túini Espiritu a wēpatjĩh jwĩ nuo Davidji, meemdĩh teo wáhni, nin pah át níj daacáp tají:

‘Judíowā nihcannitboó jenah joicánjeh, Diosdih íjnit, i júihna yuh caá. Cristo a chájat pínahdih i jáhíhmina yuh caá.

²⁶Dawá nin baácdiht moón maáta míc wáacnit, jwĩ Maáh Diosdih, a wáhni Cristodihbut en júihna, Dios a jenah joyátjidih i yéejaíhmi na yuh caá’, át níj daacáp tají. (Sal 2.1-2)

²⁷‘Páant tiguaá nin tátchiboó Herodes, Poncio Pilato, judíowā nihcannit, judíowā bícdih ma wáhni Jesúsdiht mawat tātutna, i míc wáacap be.* Caán Jesús túi yoobópdih jumni, meemdĩh túi jepahni a jumuchah yuhna, caandĩh i mawih jenah joyóp be.* ²⁸‘Páant caá a nihbip’, ma niijátji pah queét i chájap be. Meém ma jéihyatjĩh páant mat níj naáwáp tají. ²⁹Pániha, Maá, queét jwiítidih ‘Yeéb ñi jwáub bohéat peéh yeejép jwĩ chájbipna caá’, i niijátjidih

* 4.11 Sal 118.22 * 4.12 Jn 14.16 * 4.24 Ex 20.11; Neh 9.6; Sal 146.6 * 4.27 Lc 23.7-11; Mt 27.1-2; Mr 15.1; Lc 23.1; Jn 18.28-29 * 4.27 Is 52.13; Fil 2.7

joinít, jwiít dih ma teo wáacá, jwiít meemdih teo wühnit éumcanjeh, míih táini doonádih jwí wēp naáwát pínah niijná.³⁰ Jwiít dih ma teo wáacá, tubúp chéúhndih jwí boonachah, cáacwá í jéih chájca naáhdih Jesús á wēpatjih jwí chájat pínah niijná”, ít niij úúbúp wut jī.

³¹Páant í niij úúbúchahjeh, í míic wáacni muú búdí át méménap wut jī. Páant á méménachah, Túini Espiritu á wēpat queétdih búdí á wühuchah, éumcanjeh Dios naáwát dih ít jwáub naáwáp wut jī.

Jesúh wá í míic pááat

³²⁻³³Dios á wēpatjih queét Jesús á naáwát tútnit nin pah cáacwádih ípí niij naáwáp wut jī: “Jesús á boo pud jūúwát túttimah caandih jwí enep jī”, ít niijíp wut jī. Queét nihatdih Dios búdí á teo wáacachah, chah dawá Jesús dih ít jepahap wut jī. Bíic yoobó jenah joinít, íih bíí déedih “Wíih míicjeh caá”, ít niijcáp wut jī. Queét nihat í bíbohah yoobó míic pááhnit, íjeéh jumnndih ípí táí teo wáacap wut jī.”³⁴Pánihna, ded moh yéejnit íjeéh ít wihcap wut jī. Det wápchi pínah baácdih bíbohnt, muúdhbút bíbohnt, íhdih ípí jíib cháj wühup wut jī. Caán jíib dih úb bejnit,³⁵Jesús á naáwát tútnndih ípí jwáib wühup wut jī. Páant í úb jwáib wühuchah, teonit, queétoó íjeéh jumnit moh yéejndih ípí jwáub pááap wut jī.³⁶Bíic íjeéh José wüt jumni át jumup wut jī. Jesús á naáwát tútnit José dih Bernabé wüt ít búhdhup wut jī. Á wüt Bernabé “Cáacwádih táí weña teo wáacni”, Griego wéheatjih niijná ít chájap wut jī. Caán Leví juma, Chipre quewadidh bóo wut jī.³⁷Pánihna, caanbét áih wápchidih át jíib chájap wühup wut jī. Pánih jíib cháj wühnit, caán jíib dih Jesús á naáwát tútnndih wühnit, bitadidh át pááat tútup wut jī.

Ananías ájeéh bóli Safirajih í yeeat

5¹Bitabút Bernabé á chájat pah ítih chájhip wut yuh jī. Newé Ananías wüt jumni, yad Safira wüt jumnih wut

jī. Queétoó íih wápchidih jíib cháj wühnit, caán jíib dih Jesús á naáwát tútnndih Ananías át wühup wut yuh jī.²Obohjeéhtih, á jíib chájca yuhna, bainjeh á wéhat pínahdih úbnit, nihat bíhdih caanjéh át ámohop wut jī. Páant á chájachah ennit, yadbút mit jéihyep wut jī. Pánihna, bainjeh úb bejnit, Ananías Jesús á naáwát tútnndih át jwáib wühup wut jī.

³Páant á yeeatdih Túini Espiritu á jéihyanachah, Pedro Ananíasdih nin pah át niij jühñup wut jī:

—Ananías, nemép wá í maáh Túini Espiritudih meemdih át yeeat tútup wut. Pánihna, míih baácdih ma jíib cháj wühna, caán jíib dih meemjéh mat ámohop wut.⁴Ma jíib cháj wéhat pínah játih, míih wápchijeh tigaá átih jumup ta yuh caá. Pánihna, míih jíib tigaá átih jumup. Páant, míih á jumuchah yuhna, ¿dépanihna oboh ma yee? Jwiít dihjeh ma yeean caá. Diosdih caá ma yeenap, át niijíp wut jī.

⁵Páant á niijíchahjeh, Ananíasboó át wun buegúp wut jī. Páant á yapat doonádih joinít, nihat búdí ít éumup wut jī.⁶Á wunuchah ennit, japata áih bácahdidih yéguéhjeh pin, cáacdh yohopboó úb bejnit, caandih ít baad yóhop wut jī.

⁷Tres horas túttimah, Ananías áaji á wunatjidih jéihcan, Pedro pebhna caántbút mit waád jwáibnap wut jī.⁸Páant mi waád jwáibnachah, Pedroboó nin pah caántdih át niij úúbh joyóp wut jī:

—¿Níih wápchidih níi jíib cháj wühuchah, bóo nit beé yeebdh í jíib chájap? át niijíp wut jī.

—Páant bóojeh tibeé jwiít dih í jíib chájap be, mit niij jepahap wut yuh jī.

⁹—¿Dépanihna yeéb chénat pah Túini Espiritudih bíic yoobó níi yee? Ma joyoó. Majeéh bóojidih baad yóh péanit, jwáub jühna, meemdihbút míih bácahdih í úb bejbipna caá, Pedro caántdih át niijíp wut jī.

* 4.32-33 Hch 2.44-45

¹⁰Páant ā niijíhahjeh, caántbut mit wun buugúp wut jī. Pánihna, baad yóhnit japata caán muudíh jwúub waad juibínit, miíh bácahjidih enna, caántjidihbut ub bac bejnit, newéfh bácahji pebhna ub juibínit, it baad yóhop wut jī. ¹¹Pánihna, Jesúhwa, nihat bitabut caán doonádih joinít, búdí it úumup wut jī.

**Jesús ā naawát túttnit
wunnitdih ī booaat**

¹²Jesús ā naawát túttnit Dios ā wēpatjīh dawá cáacwádih it booa júutup wut jī, “Dios wēpni ā jumna caá”, ī niiját pínah niijná. Queét Jesúhwa Dioíh muú Salomón ā chájat túttni coahjidih ípí míc wáacap wut jī. ¹³Bitā ī yéejat peéh chájatdih úumna, queét pebhna bejcan yuhna, “Queét táinit caá”, cáacwá ípí niijp wut jī. ¹⁴Neoná, yaádhbut, chah dawá Jesúsdi h it jepahap wut jī. ¹⁵Pánihna, tubúp chūúhntdih Pedro ā teo jáha booaat pínah niijná, ī chéenwá queétdih ī lajatjīh namá jwéejdih ípí ub juibí jwejep wut jī. Bitā ā muj juibíccannitboó booihna, Pedroíh dadahjeh buug lájat it náahap wut jī. ¹⁶Jerusalén tútchi pehbhit jumni tútchinadi h moón tubúp chūúhntdih, nemép jumntidihbut it ub juibínap wut jī. Pánihna, queét ni hatdih it túi booa beedánap wut jī.

**Jesús ā naawát túttnitdih
bita yeejép ī chájat**

¹⁷Pedrowádih dawá cáacwá ī péenachah enna, sacerdotewā ī maáh, ájeéh jumnit saduceowābut Pedrowádih búdí it íjip wut jī. ¹⁸Pánih íjinit, Jesús ā naawát túttnitdih teonit, nemat muúboó it nemep wut jī. ¹⁹Chei Dioíh ángelboó ī nemnitjidi h át wāt bacananap wut jī. ²⁰“Dioíh muúná nī bejeé. Caán muúná juibínit, ded pah Diosjeéh ī túi jumat pínahdih cáacwádih nī túi bohénaá”, ángel queétdih át niijp wut jī.* ²¹Páant ā niijíhah joinít, baabácah, Dioíh muúná waad béjnit, ángel ā niijátji pah cáacwádih it jwúub bohénap wut jī.

Caán yeó jáapjeh judíowā ī maáta míc wáacnit, Jesús ā naawát túttnit nemat muúboó jumnitjidi h soldadowā ī maátadi h ítih ub júúwát tútup wut yuh jī. ²²Obohjeéhtih, nemat muúná juibínit, queétdih it bid juicáp wut jī. Pánih bid juicánjeh, maáta pebhna jwúub bejnit, nin pah queétdih it niij naawáp wut jī:

²³—Nemat muú jéc buujcánni yuh beé. Caán nemni jécdih wapnit ī pái nūhna yuh beé. Páant ī pái nūhachah yuhna, caán jécdih wátnit, jwí enechah, jwí nemnitji ī wihcap be, it niijp wut jī.

²⁴Páant ī niijíhah joinít, Dioíh muudíh wapnit soldadowā ī maáh, sacerdotewā ī maátabut it jói wáhi bejep wut jī.

“¿Dépah caá ī toáhi queét pánihna?” queétdih it míc niijp wut jī. ²⁵Páant ī míc niijíhahjeh, bíh ī pebhna juibínit, queétdih nin pah át niij naawáp wut jī:

—Yeéb nī nemnitji Dioíh muúná cáacwádih jwúub bohéna beé ī chájav be. Nī enbi jwuhú oboh, át niijp wut jī.

²⁶Páant ā niijíhah joinít, soldadowā ī maáh, áih soldadowájih bejnit, Jesús ā naawát túttnitdih it jwúub tewep wut jī. Obohjeéhtih, cáacwádih úumna, maonit déejí maocanjeh, queétdih it teo bejep wut jī. “Nitdih jwí puñachah, cáacwáboó jwiítdih jeejīh ī yohbipna nacaá”, queét soldadowā it niij jenah joyóp wut jī.

²⁷Queétdih ub bejnit, Jesús ā naawát túttnitdih maáta pebhna it ub juibínap wut jī. Pánih ub juibínachah, sacerdotewā ī maáh queétdih nin pah át niij juihūp wut jī:

²⁸—Yeébdíh tubit wátnit, ‘Jesús ded pah ā chájatjidi h nī bohéca bojó’, jwí niijp yuh be. Obohjeéhtih, páant jwí niijíhah yuhna, yeéboó ni hat Jerusalén tútchidih moondíh nī bohéna caá. Jesúsdi h jwí mawatji waó jíib jwiítdih peéh chájat náahna, pánih naóhna caá nī chájav, át niijp wut jī.*

²⁹Páant ā niijíhah joinít, Pedroboó bita Jesús ā naawát túttnit bíicdih nin pah it niij jepahap wut jī:

—Diosboó jwiítdih ā naawát tútup be. Pánihna, caandíh jepahnit jumna, nī naawát tútcatdih jwí jepahcan niát.

* 5.20 Jn 11.25; 14.6; Ro 6.4 * 5.28 Mt 27.25

³⁰Jwī ñowāw ipí wēini Dios Jesúsdiñ át boonanap tajī. Caandñhēh tibeé yeéb cruzboó péoh dodhñit, ñi mawat tútutap jī. ³¹Jesúsdiñ ‘Caán túini caá’, niijnít, Dios caandñi maáh át waadánap wut jī. Pánih maáh waadánit, ã jéihyepmant bóo bñwámant át chéúdat tútutap wut jī. Jwiít cáacwā jwī yéejat peéh chājat déejidiñ tui ubni pínah Jesúsdiñ át jumat tútutap wut jī. Jwiít juđíowā jwī yéejatdiñ cádahñit, jwī tútut ñumúchah, jwī yéejatdiñ á yohat pínah niijná, páant át chājap wut jī. ³²Pánihna, jwiítboó Jesús páant ã jumatdiñ enñitji, Túini Espiritu á wēpatñiñ caandñi jwipí naóhna caá. Det á wutatdiñ jepahñitdiñ Dios Túini Espiritudiñ biíc yoobó á wēhna caá, queétdiñ Pedro át niijp wut jī.

³³Páant á niijíchah joinít, chah ñijnit, queét Jesús á naáwát tútutnitdiñ maáta ñitih mao yoháñip wut yuh jī.

³⁴Obohjeéhtih, Gamaliel, fariseowā poómpdiñ bóo, queétdiñ át mao yohat tútutap wut jī. Caán Moisés á wutatjidiñ bohéni á jumuchah, cáacwā caandñi “Caán tui chājni caá”, ipí niijp wut jī. Pánihna, caán Jesús á naáwát tútutnitdiñ soldadowādiñ át ub bac bej jwuhat tútutap wut jī. ³⁵Páant í ub bac bej jwuhat túttimah, maátadiñ Gamaliel nin pah át niij naáwáp wut jī:

—Yeéb wā déewāá, ñi maona chaáh buca. Ñi tui jenah joi jwúhuá.

³⁶Teudajidiñ ñi náhninaá. ‘Weém cáacwādiñ tui waóhni caá wā jumap’, caanjéh cáacwādiñ át niijp wut yuh jī. Pánihna, dawá, cuatrocientos ájeéh í péenap yuh be. Obohjeéhtih, bitaboó caandñi í mao yohochah, ájeéh péenitji í bej peét bejep be. Bñu queétji í wihcan caá. ³⁷Túttimah, cáacwādiñ í jenah enat láa Galilea baácdiñ bóo Judas wūt jumñiji Romano cáacwā í maátadiñ yoháñna, ájeéhbüt dawá í péenap yuh be. Obohjeéhtih, bita caandñi í mao yohochah, nihat áñhwābüt í bej peét bejep be. ³⁸Páant niijná, yeebdñiñ nindiñ naóhna caá wā chājap. Nit Jesúsdiñ doonádiñ bohéniñdiñ páantñeh ñi enah bojóo. Í bohéat Dioñiñ niñcan, Teudaji á bohéat bñudát pah á bñud béjmaña caá. ³⁹Obohjeéhtih, nin Dios á bohéat yooabát

á jumuchah, queétdiñ ñi jéih cádahat tútutcan niít. Páant ñi cádahat tútutna, yeéb Diosjñiñ míic maona caá ñita chājap taga, Gamaliel át niijp wut jī.

⁴⁰Páant á niijíchah joinít, “Yoobópdih tigaá”, maáta ít niij jenah joyóp wut jī. Pánih jenah joinít, Jesús á naáwát tútutnitdiñ ít jwúub bid bojop wut jī. Páant í jwúub waád juibñnachah, queétdiñ ít puñat tútutap wut jī. Páant í pñi péanachah, “Jesúñiñ doonádiñ yeéb ñi jwúub bohéca bojóo”, niij jñih péanit, queétdiñ ít bejat tútutap wut jī.

⁴¹Páant í bejat tútutuchah joinít, ít jwúub bac bejep wut jī. Jesúsñhwá í jumat jñib, yeejép yapna, bádi ít weñep wut jī.

⁴²Pánihna, yeó jáap jumat pah Dioñiñ muáboó, ñih muñnáboobát “Jesús Dios á wahni Cristo á jumna caá”, ipí niij naóh bohénap wut jī.

Siete teo wáacñit pínahdiñ Jesúsñhwá í ñiwat

6¹Caán láa Jesúsñiñ doonádiñ bohéniñ ít dao bejep wut jī. Pánih dao béjna, Jesúsñhwá míicjeh jumna yuhna, ít míic jñihñap wut jī. Biquína juđíowā jumna yuhna, Griego wéheatdiñ wéhenit ít jumap wut jī. Queétdiñ íjeéh éemp wññit yaádhdiñ yeó jáap jumat pah ñih jeémátdiñ í tui biíc yoobó wñh jéempchah enna, Hebreo wéheatdiñ wéhenitdiñ ít jñihñap wut jī. ²Páant í míic jñihñachah jéihñit, Jesús doce á naáwát tútutnitboó bita áñhwādiñ bid bojñit, nin pah ít niij naáwáp wut jī:

—Dios naáwátdiñ bohéat jwíñiñ tewat á jumuchah, jeémátdiñ jwí jéih pááhcan caá. ³Pánihna, jwí déewāá, siete neonádiñ ñi ñiwíi, jeémátdiñ pááhñit í jumat pínah niijná. Bitá queétdiñ ‘Túiniñ caá’, í niijnít, Túini Espiritu á wēpat bádi jumñit, tui jenah joinítdiñ ñi bidíi. ⁴Obohjeéhtih, jwiítboó yeó jáap jumat pah Diosdiñ wábhñit, á naáwátdiñ jwí bohébiñna caá, ít niijp wut jī.

⁵Páant í niijíchah joinít, “Jéu. Páant tií jwí chājap”, nihat Jesúsñhwá ít niij jepahap wut jī. Pánihna, Esteban, Jesúsdiñ tui jenah joinít, Túini Espiritu á wēpat bádi jumñidiñ ít ñiwip wut jī. Bitadiñbüt ít ñiwip wut jī. Nin caá í

wŕtna: Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Pármenas, Nicolás. Caán Nicolásboó Antioquía tátchidih bóo judío nihcan yuhna, judfowā ī bohéatdih joiná, ijeeh waadni át jumup wut jī. ⁶Páant ī ñonitdih Jesús ā naáwát tútutnit pebhna īt ub juibínap wut jī. Queét ī ub juibínachah ennit, ī ñonitdih teo jáhanit, īt úúbup wut jī, Dios queétdih ā túi teo wáacat pínah niijná.

⁷Pánihna, caán baácdih moón Dios naáwátidih chah dawá jéihnit ī jumuchah, Jerusalén tátchiboó jumnit Jesúfhwā īt dao béjep wut jī. Sacerdotewābut dawá tútut numnit, Jesúfhwájeeh īt waadáp wut jī.

Bitá Estebandih ī tewat

⁸Esteban, caandih Dios búdí ā teo wáacachah, ā wēpatjīh dawá láa jwiít cáacwā jwī jéih chájca naáhdih át chā jútutup wut jī. Páant ā chāj jútutuchah ennit, cáacwā Jesúfh doonádih chah īt joíhīp wut jī. ⁹Obohjeéhtih, biquína judfowā ī míic wáacat mūdīh moón caandih īt jūihñup wut jī. Queét Teo Wühnitji wūt jumni poómp īt jumup wut jī. Cirene tátchidih moón, Alejandría tátchidih moón, Cilicia baácdih moón, Asia baácdih moón īt jumup wut jī. Queét wut jī Estebandih jáihnit īt jumup wut jī. ¹⁰Pánihna, Esteban Túini Espiritu ā wēpat búdí jumnit, túi jéihni jumna, ā wéhenachah joinít, queétdih caandih bíic yoobó īt nihcap wut jī. ¹¹Bíic yoobó nihcan, íjina, bita ī yee naáwát pínah niijná, īt jīb wühup wut jī. Páant ī yeeat tútutuchah joinít, nin pah īt níj naóh yacap wut jī: “Esteban Moisés ā wutajidih Diosdihbut yeejép ā wéhenachah, jwī joyóp be”, īt níj yeenap wut jī. ¹²Páant ī niijíchah joinít, cáacwā, Moisés ā wutajidih bohénit, bita waóhñitbut Estebandih īt íijip wut jī. Pánih íjnit, caandih teonit, ī maáta pebhna īt ub bejep wut jī. ¹³⁻¹⁴Queét ī yeeat tútutnitji nin pah īt maátadih īt níj yeenap wut jī:

—Nin yeó jáap jummat pah Diofh mūdīh, Moisés ā wutajidihbut yeejép

āpí wéhenap be. Nin pah ā niijíchah, jwiít jwī joyóp be: ‘Jesús Nazaret tátchidih bóo Diofh mūdīh ā yohbipna caá. Moisés ā wutajidihbut ā jwáub tútut numbípna caá’, Esteban ā niijip be, īt niijíp wut jī.

¹⁵Nihat caanjīh chúdnit Estebandih ī enechah, áih móot ángelīh móot panih yeh iigní át jígohop wut jī.

Esteban ā míic jáh niiját

7 ¹Sacerdotewā ī maáh nin pah Estebandih át níj wúbh joyóp wut jī: “¿Nit ī niiját yoobópdihi níit?” át niijíp wut jī.

²Páant ā niijíchah joinít, Estebanboó nin pah caandih át níj jepahap wut jī: “Wā déewāá, behnitbut ñi joyoo. Weemdíh ī naóh yacat yoobópdihi nihcan caá. Ded pah Moisés ā chājatjidihi yeéb ñi jenah joyát pah weembút bíic yoobó wā jenah joiná caá. Ded pah jwī nuowā ī chājatjidihibut bíic yoobó wā jenah joiná caá. Jwī nuó Abrahamji Mesopotamia baácdih ā jumuchah, Harán baáboó ā bejat pínah játih, Dios nihat jéihni jumna, caandih át jígohop wut jī. ³Meém míih baácdih ma déewádhbut ma cádah bejeé. Páant ma bejehchah, wā ñoni baácna meemdíh wā waóhñipna caá’, Abrahamjidihi Dios át niijíp wut jī.*

⁴Páant ā niijíchah joinít, Abrahamji Caldea baácmant át numah jūwúwup wut yuh jī. Pánih yuúp jūóhñit, Harán baácna jwinít, īt chāo jwúhup wut jī. Behe ā wunat táttimah, nin jwī jumni baácdih Dios Abrahamwájidihi át jūúwát tútutup wut jī.* ⁵Obohjeéhtih, Abrahamji Dios ā naóhni baácdih ā juyúchah yuhna, áih baác pínahdih caandih át wūh jwuhcap wut jī. Jibnitjeh īt jumup wut jī. Abrahamji ā weh wih jwuhchah, Dios caandih nin pah át níj naáwáp wut jī: ‘Meemdíh, ma juimenádhbut nin baácdih wā wūhñipna caá’, át niijíp wut jī.* ⁶Táttimah, ma juimená bíih baácna bejnit, caán baácdih moónjeéh jumna, queétdih teo wühnit ī jumñipna caá. Pánihna, cuatrocientos jópchi ma juimenádhbut yeejép ī chājipna caá.

* 7.2-3 Gn 12.1 * 7.4 Gn 11.31; 12.4 * 7.5 Gn 12.7; 13.15; 15.18; 17.8

7Obohjeéhtih, páant ī chājat jīb, weém caán baácdih moondih wā peéh chāj bipna caá. Páant wā peéh chājat túttimah, ma juimená nin baácna ī jwáub juibipna caá, páant muntih. Pánih jwáub juinít, weemdih jepahnit, ī wēi wáhbipna caá', Abrahamdih Dios át niijíp wut jī.* 8Páant niijnít, Dios nin pah caandih át jwáub niij naáwáp wut jī: 'Weém wā niijátjidih wā náhnat pínah, yeebbút nī náhnat pínah niijná, nin pah nī chājaá: Quehli nah yapat chóodih nī bóod yohoó. Meém mícjeh, ma juimenábut bíc yoobó bóodnit nī jumúá', át niijíp wut jī. Pánihna, Abraham áa Isaacdih mi weép jumuchah, ocho yeó jáap túttimah, áih quehli nah yapat chóodih Abraham át bóod yohop wut jī. Túttimah, Isaac Jacob pínahdih át weh jumup wut jī. Pánihna, Jacobboó docewā át weh jumup wut jī. Queét doceboó jwī nuowā pínah it jumup wut jī.*

9'Queét jwī nuowā ī úud Josédih íijnit, caandih yohna, Egipto baácna bejnitdih it jīb chāj wúhup wut jī. Páant ī jīb chāj wúhniijí ā moh yéjechah enna, Dios Josédih át túi teo wáacap wut jī.* 10Páant ā teo wáacachah, José túi jenah joiní ā jumuchah, Faraón Egipto baácdih moón ī maáhboó Josédih át wēi enep wut jī. Diosboó caandih páant át wēi enat tútup wut jī. Pánih wēi ennit, Faraón Josédih nihát Egipto baácdih moondih tewat wutni maáh pínah át waadánap wut jī. Ā pebh moondihbut maáh át waadánap wut jī.*

11'Caán láa Egipto baácbóó Canaán baácbóobút mah ā buegcáh, caán baácnadih moón túbit it moh yéjeep wut jī. Pánihna, jwī nuowábut jeémát it jéih bid juicáp wut jī.* 12Egipto baácbóó jeémát jumat doonádih joinít, Jacob ā wehdih neoh át jwíih wah bojop wut jī. 13Túttimah ā jwáub wahachah, Egipto baácbóó ī juibínachah, 'Weém nī úud tigaá', José ā úud jeñénadih át niijíp wut jī. Pánihna, Joséboó ā déewádih ā maáh

Faraóndih át júutup wut jī.* 14Túttimah, José ā íp Jacobdih ā déewádihbut át bidip wut jī. Ā déewā setenta y cinco cáacwájeh it jum jwuhup wut jī.* 15Ā wáúh ā bid bojochah joinít, Jacobwā ā wáúh pebhna Egipto baácbóó it bejep wut jī. Caanná juibínitjī it buudúp wut jī.* 16Jacob ā nwo Abraham Hamor báadhda wehdih Siquem wūt jumni baácbóó ī wunuchah ī yohat pínahdih átát jīb chājap wut jī. Pánihna, Abraham ā jīb chājniijí baácbóó Jacobih báachjidih ub bejnit, ā wehboó it yohop wut jī.*

17'Túttimah, 'Nin baácdih yeebdih wā wáhbipna caá', Dios Abrahamdih ā niijátjī pah toáh jwáuwáchah, Egipto baácbóó jwī déewā it cáac poonap wut jī. 18Egipto baácdih ī jumuchah, bih maáh Faraón ī niijní, át túut nuumúp wut jī. Caán Faraónboó ded pah José ā chājatjidih át jéihcap wut jī.* 19Pánih jéihcan, jwī nuowádih yeejép chájna, ī weh jáap túhmitdih át mao yohat tútup wut jī.* 20Páant ā yapat cátih, Moisés pínah ā cáac jumuchah, Dios caandih át túi wēi enep wut jī. Pánihna, ā mána tres widh caanbítidih júetcanjeh, íih muúboó it túi bih bibohop wut jī.* 21Pánihat túttimah, Moisésdih muúboó jéih bíbohcan, ā mána caandih mujboó it pahanap wut jī. Páant ī pahanidih Faraón nuúm bid juí, ub aab béjnit, mi wáúh pah mit behanap wut jī.* 22Egipto baácdih moón túi jéihnitíhdih Moisésdih it bohénap wut jī. Pánihna, caán maáh wáúh pah át jumup wut jī.

23'Caán carenta jópchi bíbohnt, ā déewā judfowádih enedih át bejep wut jī. 24Pánih enedih juibína, Egipto baácdih bóo judfodih yeejép ā chājachah, Moisés át enep wut jī. Páant ā chājachah ennit, ā déedih teo wáacadih bejna, Egipto baácdih bóodih át mao yohop wut jī. 25Pánih chájna, 'Wā déewā ī déedih wā teo wáacachah enna, "Dios jwiítdih túi ubni pínah át wahap taga", ī niij jenah joibína caá', Moisés át niij

* 7.6-7 Gn 15.13-14; Ex 3.12 * 7.8 Gn 17.10-14; 21.2-4; 25.26; 29.31—35.18

* 7.9 Gn 37.11,28; 39.2,21 * 7.10 Gn 41.39-41 * 7.11 Gn 42.1-2 * 7.13 Gn 45.1,16

* 7.14 Gn 45.9-10,17-18; 46.27 * 7.15 Gn 46.1-7; 49.33 * 7.16 Gn 23.3-16; 33.19; 50.7-13;

Jos 24.32 * 7.17-18 Ex 1.7-8 * 7.19 Ex 1.10-11,22 * 7.20 Ex 2.2 * 7.21 Ex 2.3-10

jenah joyóp wut yuh jī. Obohjeéhtih, queétoó páant it niij jenah joicáp wut jī. ²⁶Bíih yeó jáapdih chénewā ā déewā ī míc mawachah, Moisés āt enep wut jī. Pánih enna, ‘¿Yeéb bícwājeh dépanih míc mao tigaá ñi chāj?’ queétdih āt niijp wut yuh jī. ²⁷Obohjeéhtih, páant ā niijchah joinit, ā déedih yeejép chājniboó Moisésdih āt ub too yoh bojop wut jī. ‘Meém jwī maáh nihcan, jwiítdih watni nihcan caá. ²⁸¿Jwíin Egipto baácdih bóodih ma mao yohatji pah weemdíhbut mao yohíh níit ma chājap?’ āt niij jūihñup wut jī. ²⁹Páant ā niijíchah joí wáhi bejnit, Moisés Madián baácboó āt jweí bejép wut jī. Caanná jweí jwíbiniji áa jumnit, chénewā āt weh jumup wut jī.*

³⁰“Madián baácboó Moisés cuarenta jópchi jumna, muú wihcapboó Sinaí jee pebh jumnit, máa chálíh iigní paníhndih āt enep wut jī. Caán iigát panihat cátfh ángelboó caandíh āt jígohop wut jī.

³¹Páant ā jígohochah, Moisés āt en wáhi bejép wut jī. Pánih en wáhi bejna, caán máa chálíh iigní paníhni pehbbit enedih ā bejehchah, Dios caandíh nin pah āt niij naáwáp wut jī: ³²“Weém Dios caá. Weemdíhjuh caá ma nuowā, Abraham, Isaac, Jacob ī túi wēi úbáp’, āt niijp wut jī. Páant ā niijchah joinit, Moisésboó méménit, úmna, āt en nahacap wut jī. ³³Pánihna, Dios nin pah caandíh āt jwúb niij naáwáp wut jī: ‘Buu wā pebh ñuhna, míih zapatosdih waicanjeh ma too dugú. ³⁴Wíih cáacwā Egiptoboó jumnit, yeejép yapna, tubit moh yéejnit ī juúchah, wā joiná caá. Páant ī juútdih joinit, queétdih teo wáacat náahna, Egipto baácboó meemdíh wahat túut niijná, ma pebh wā dei jūúwáp be. Pánihna, buu conboó ma jwúb bejé’, Dios Moisésdih āt niijp wut jī.*

³⁵“Í náahcannijidih yuhna, ī maáh pínah, queétdih túi ubni pínahdih Diosboó āt wah jwúba bojop wut jī. ‘Meém jwī maáh nihcan, jwiítdih watni nihcan caá’, ī jáh niijjéhnijidih Dios Egipto baácboó āt wah bojop wut jī,

queétdih ā numah bac jūúwát pínah niijná. Pánih wahna, Moisésdih teo wáacni pínah máa chálíh iigní paníhni cátfh jumni ángeldihbut Dios āt wahap wut jī. ³⁶Pánihna, Egipto baácboó jumnitji judíowādih Moisés āt numah jūúwáp wut jī. Egipto baácboó caán Moisés Dios ā wēpatdih āt jwíh jút waawáp wut jī. Tútímah, Muj Mac Duani wút jumniboó āt jwúb jútup wut jī. Tútímah, muú wihcapboóbát cuarenta jópchi ī jumuchah, Dios ā wēpatdih páant ápí jútup wut jī.*

³⁷Caán Moisésboó judíowādih nin pah āt niij naáwáp wut jī: ‘Weém wā nihah pah muntih Dios naáwátdih naóh yapani pínahdih yeebdíh ā wahbipna caá. Caán ñijeéh ā jumbipna caá’, Moisés queétdih āt niijp wut jī.* ³⁸Moisés muú wihcapboó jwí nuowā bícdih āt jumup wut jī. Sinaí wút jumni jeená caandíh naóhni ángeljeébut āt jumup wut jī. Íjeéh jumnit, Dios ā wútdih Moisésboó āt naóh yapanap wut jī, caandíh jepahnit, Diosjeéh ī túi jummat pínah niijná. Jwiítdih jwí joyát pínahdih āt naáwáp wut jī.*

³⁹“Pánih jūóhntiji muú wihcapboó jumna, Egipto baácboó jwúb bejñna, Moisésdih náahcan, jwí nuowā ā wútdih it yap yohop wut jī. ⁴⁰Pánih yap yohna, Moisés úad jeñé Aaróndih nin pah it niijp wut jī: ‘Jwiítdih waóhnt pínah Dios paníhndih ma páp wáhuá. ¿Egipto baácboó jwí jumuchah, jwiítdih numah jéóhni Moisés ded pah tigaá āt bej?’ it niijp wut jī.* ⁴¹Páant niijnit, queétoó momo jwi wáuh pah jígohndih orojíh it pápap wut jī. Pánih páp péanit, queétoó nuépdih mao ub jéóhnt, ī pápnidih cáo wáhuá, búdí it weñep wut jī.* ⁴²Páant ī pápnijidih ī weñechah ennit, ‘Weemdíh yohnt, cúiwádh, widhdih, yeodíhbut ī wēi dáhwa naáh’, niijnit, Dios queétdih átih yohop wut yuh jī. Páant ī chájatjidih Dios naáwátdih naóh yapani nin pah āt niij daacáp tají:

“Yeéb weemdíh yeejép ñi chājap be.
Muú wihcapboó cuarenta jópchi

* 7.23-29 Ex 2.11-15; 18.3-4 * 7.30-34 Ex 3.1-10 * 7.36 Ex 7.3; 14.21; Nm 14.33

* 7.37 Dt 8.15,18 * 7.38 Ex 19.1—20.17; Dt 5.1-33 * 7.40 Ex 32.1 * 7.41 Ex 32.2-6

jumna, yeéb judíowā
nuñúpwādih mao cáonit,
weemdíh wāhna, nita tái chāj
tagaá. Obohjeéhtih,
weémboodíh ñi náhnican be.

⁴³ Pánih náhnican, Móloc wūt jumnidih
wēinit, áih muudíh ñi bíbohoh
jī. Bíih cúi Refán wāt jumni,
caan páh jígozni yeéb ñi pápni
dahdihbut ñi weñep be.
Pánihna, yeebdíh peéh chājna,
yuúp Babilonia baácboó wā
wahbipna caá”, Dios ā niijná
caá’, āt niij daacáp taji.

(Am 5.25-27)

⁴⁴ “Jon játih moón jwī nuowā muú
wihcapboó jumna, Dios íjeéh ā jumat
pínah niijná, nuñúp chóojih í chājni
muudíh ít bíbohoh wut jī. Caán muudíh
Dios ā niijátji pah bíic yoobó Moisés āt
chājap wut jī. Caán muú díitboó Dios ā
wutat daácní jeé naaná āt jumup wut jī.*

⁴⁵ Pánihna, queétdih Dios ā naóhniijí nin
baácđih joiná, Josué jwī nuowā bíedih
caán muudíh ít ub juyúp wut jī. Páant í
ub juyúchah, Dios queétdih teo wáacna,
caanjíh jumnitjidih āt yohop wut jī.
David ā jum láabut caán muudíh ít
bífoh jwuhup wut jī.* ⁴⁶ Pánihna,
caandíh Dios ā tái weñechah jéihnit,
caán íjeéh ā jummat pínah muudíh
chājíhna, David Diosdih átih uúbúp wut
yuh jī.* ⁴⁷ Obohjeéhtih, páant ā
uúbúchah yuhna, ā wanat táttimah, ā
wúúh Salomónboó Diofih muudíh āt
chājap wut jī.* ⁴⁸ Pánih chājna yuhna,
Diosboodíh cáacwā í chājni muudíh í
jéih nemcan caá. Páant niijnít, Dios
naáwátđih naóh yapani nin pah āt niij
daacáp taji:

⁴⁹ “Japboó wā chúudat panihni caá.
Caánboó chúudna, nihatdih wā
wutna caá. Pánihna, noónboó
wíih jíitcha wā chái chúudat
panihni caá. Pánih chúi
chúudna, chah wēpni wā jumna
caá. Weém Dios caá. Páant wā
jumuchah, wíih muú pínahdih
ñi jéih teo wāhcan caá. Wā

chooát pínah muudíh wā
náahcan caá.

⁵⁰ Weemjéh nin baácboó nihatdih wā
chājap jī”, Dios ā niijná caá’, āt
niij daacáp taji. (Is 66.1-2)

⁵¹ “Jwī nuowāji í yap yohat pah muntih
yeebbút Diosdih ñi yap yohna caá. Dios
naáwátđih joiná yuhna, yeéb yehna joyáh
bojnit Túini Espíritudihbut yehna ñi
niijná caá.* ⁵² Jwī nuowāji Dios
naáwátđih nihat naóh yapanitdih yeejép
ít chājap wut jī. “Táttimah túini yoobát ā
jūóhbiipna caá’, queét í niij naáwáchah,
jwī nuowā ít joijí ta yuh caá.
Obohjeéhtih, páant niij naóhniitjidih ípí
mao yohop wut jī. Pánihna, “Túini yoobát
ā jūóhbiipna caá’, í niijníji Jesúsđih
yeebbút ñi mawap be. ⁵³ Dios ā wutatdih
ángelwā Moisésđih ít naóh yapanap wut
yuh jī, jwī joyát pínah niijná.
Obohjeéhtih, í wutatjidih jwī bíbohna
yuhna, yeebboó caandíh ñi yap yohna
caá”, Esteban āt niijíp wut jī.

Estebandih jee dáhnajih í yoh mawap

⁵⁴ Páant ā niijíchah joinít, queétdih
túbit ít íijip wut jī. Pánih íijna, úum náah
jumnit ít jígohop wut jī. ⁵⁵ Páant í íijichah
yuhna, Túini Espiritu caandíh búdí ā teo
wáacachah, japboó chéi en ñahanit, Dios
ā yeh íigátđih, Jesús Dios ā jéihyepmant
bóo búwámant ā ñuhuchahbut Esteban āt
enep wut jī.

⁵⁶ —iÑi eneé! Jeáboó jéweat panihni ā
jumuchah, Jesús nihat cáacwā úud jené,
Dios ā jéihyepmant bóo búwámant ā
ñuhuchah, wā enna caá, āt niijíp wut jī.
⁵⁷ Páant ā niijíchah joinít, queét túbit íij
yapna, ñaacnit, íih molítđih nem teo, ñáo
ñah bejnit, caandíh ít tewep wut jī.

⁵⁸ Pánih teonit, caán táttchimant wái bac
bejnit, jee dáhnajih ít yoh mawap wut jī.
Páant í yohat pínah játih, jih í dtoní
yégueh chóonadih too dug jwejnit, jáap
beh toáhni Saulo wūt jumnidih ít wapap
túutup wut jī.

⁵⁹ Estebandih jeejéh í yohochahjeh,
“Maá Jesús, wíih caolihdih ma ubúú”, āt
niijíp wut jī.* ⁶⁰ Páant niijnít, bóđicha caj

* 7.44 Ex 25.9,40 * 7.45 Jos 3.14-17 * 7.46 2S 7.1-16; 1Cr 17.1-14 * 7.47 1R 6.1-38;
2Cr 3.1-17 * 7.51 Is 63.10 * 7.59 Sal 31.5; Lc 23.46

yoñ ñajnit, “Maá, weemdíh yeejép í chäjachah yuhna, queétdih ma peéh chäjca bojó”, niijnít, át wunah bejep wut jī.*

**Saulo Jesúfhwādih
yeejép ā chäjat**

8¹⁻²Bitā Jesúfhwā Estebanjidih baad yóhna, bádí ít jūnúp wut jī. Obohjeéhtih, Sauloboó Estebandih í mawachah enna, “Táina caá”, át nííj jenah joyóp wut jī. Caán yeó jáapjeh Jerusalén tútchidih jumnit Jesúfhwādih eníhcan, yeejép ít chäj jwíhip wut jī. Páant í mao jwíhichah, Jesúfhwā Jerusalén tútchimant Judea baác, Samaria baácnaabut yuúp ít jweí peét bejep wut jī. Jesús ā naáwát túttnit pohba ít bejcap wut jī. ³Pánihna, Sauloboó Jesúfhwādih eníhcan, queétdih yeejép chājna, íh muúnádih waadnít, neonádih, yaádhdihtibut teo wái bacnít, nemat muúboó ápi nemat tútutp wut jī.*

**Felipe Samaria baácboó
Jesúfh doonádih ā bohéat**

⁴Pánih jweí peétnitji í juibíni tútchinadih moondíh Jesúfh túini doonádih ípi naáwáp wut jī. ⁵Samaria baácboó jumni chah bádí tútchina juibínit, Felipebut caán tútchidih moondíh Jesúfh túini doonádih át naáwáp wut jī. ⁶Páant ā naáwáchah joinít, Dios ā wēpatjīh jwiít cáacwā jwí jéih chājca naáhdih ā chäjachah ennit, caanjīh moón dawá ít túi joyóp wut jī. ⁷Dawá nemép jumnit ā pebh í juibínachah, nemépwáboodih ápi bac bejat tútutp wut jī. Páant ā bac bejat tútutuchah joinít, nemépwā ñaacnít, ípi bac bejep wut jī. Dawá jéih wílícanitdih, jéih bejcanitdihbut ápi boanap wut jī. ⁸Páant ā chäjachah enna, caán tútchidih moón bádí ít weñep wut jī.

⁹Caán tútchidih bóo Simón wūt jumni, jióhni át jumap wut jī. Pánihna, caán tútchidih moondíh jióhnit ded pah í chäjatdih ápi chäj jéutp wut jī. Páant ā chäjachah enna, caanjīh moón en wáhi

bejnit, Simóndih ít úmup wut jī. Nin pah ápi níijp wut yuh jī: “Weem páh jéihni bita wihcan caá. Dedé weemdíh júdhcan caá”, át níijp wut jī.

¹⁰Páant ā chäjachah enna, “Nin Dios pah muntih wēpat bíbohni caá”, cáacwā í maáta bícdih ít níijp wut yuh jī. Queét nihat caandíh ít túi joi jwáhup wut jī.

¹¹Páant ā chäjatjīh queétdih maátápdih át júutp wut jī. Páant ā chäj júutuchah enna, queétoó wáhi bejnit, caandíh ít túi joyóp wut jī. ¹²Obohjeéhtih, caandíh í joyóchah yuhna, Felipeboó Dios maáh ā jumatdih, Jesucristoíh túini doonádihbut ā naáwáchah joinít, Simóndih cádahnit, Felipeboodíh ít joyóp wut jī. Pánih túi joinít, í jepahachah enna, Felipe neonádih, yaádhdihtibut át daabánap wut jī. ¹³Simónbut Felipe ā naáwáchah joinít, Jesúsdih ā jepahachah, caandíhbut át daabánap wut yuh jī. Páant ā daabáat túttimah, Felipejeéh caanbút át péenap wut jī. Felipe Dios ā wēpatjīh chäj júutnit, tabúp chūúhntidih ā túi boanachah enna, Simón át en wáhi bejep wut jī.

¹⁴Samaria baácđih moón Dios naáwátđih í túi jepahat dooná Jerusalén tútchina Jesús ā naáwát tútutnitdih át juibínap wut jī. Páant í jepahat doonádih joinít, Pedro, Juan bícdih, Samaria baácna ít wahap wut jī. ¹⁵Pánih caanná juibínit, Pedrowā Jesúsdih jáap jéihnitdih Diosdih ít úbúp wut jī, Túini Espiritu ā wēpat queétdih ā jumat pínah niijná. ¹⁶Queét Samaria baácđih moón Jesúfhwā í jumat júutat pínah niijná, queétdih Felipe átát daabánap wut jī. Jesúsdihjeh ít jéih jwuhup wut jī. Obohjeéhtih, caán láa, Túini Espiritu ā wēpat queétdih át wih jwuhcap wut jī. ¹⁷Pánihna, Pedro Juanjīh Samaria baácđih moondíh í teo jáha úbúchah, Túini Espiritu ā wēpat queétdih át jum jwíhip wut jī.

¹⁸Pedrowā í teo jáha úbúchah, Túini Espiritu ā wēpatjīh mácah wéheatjīh í wéhenachah, Simón át enep wut jī. Pánih ennit, Pedrowā í wēpat déedih náahna, dinerojīh átīh jíib chājīhip wut yuh jī.

* 7.60 Lc 23.34 * 8.3 Hch 22.4-5; 26.9-11

¹⁹—Weembát cáacwádih wā teo jáha uúbúchah, Túini Espírítu ā wēpat queétdihbut ā jumāt pínah niijná, weemdihbut ñi wēpat déedih ñi wūhuú, āt niijíp wut yuh jī.

²⁰—Míih dinerojih Dios ā wēpatdih ma jīb chājihat yeejép caá. Pánihna, caandih ma jīb chājihat peéh míih dinero bícdih iiguipna ma bejeé. ²¹Dios ā enechah, ma jenah joyát yeejép ā jumna caá. Nindih jwiit jwī chājat pah meém chājni pínah nihcan caá. ²²⁻²³Wēpatdih tubit en ñinahnit, tubit ij yaicánniابه caá. Pánih jumna, yeejépdih ma jéih cádahcan caá. Yeejép ma jenah joyát dih Dios ā yohat pínah niijná, caandih ma uúbú. Pánt ma chājachah enna, caán ma yeejatdih āta yoh tagaá, Pedro jío hni Simóndih āt niij jūihñap wut jī.

²⁴—Weemdih yeéb Diosdih ñi uúbú, ma niijipboó wā bejcat pínah niijná. Caán waó jīb iiguipna wā bejñcan caá, Simón āt niijíp wut jī.

²⁵Táttimah, Pedro Juanjih Dios naáwát dih bíh tétchinadih moondih naáwádih it bejep wut jī. “Jesús ā boo pud jūúwát túttimah, caandih jwiit jwī enep jī”, Samaria baácdih moondih it niij naóh peetép wut jī. Pánihna, caanjih moondih bohé péanit, Jerusalén tétchina it jwúub bejep wut jī.

Felipe Etiopía baácdih bóodih ā bohéat

²⁶Felipe Samaria baácboó ā jumuchah, Dioih ángel caandih nin pah āt niij naáwáp wut jī: “Múú wilcapboó Jerusalén tétchimant Gaza baácboó bejni namána chóop yapapboó ma bejeé”, āt niijíp wut jī. ²⁷Pánt ā niijichah joinít, caanná āt bejep wut jī. Caán namádih Etiopía baácdih bóo jwúub bejna āt chājap wut jī. Caán Etiopía baácdih moón ī maáh wili Candace wūt jumnihh dinerodih en daoní wut jī. Jerusalén tétchiboó Diosdih weñedih juibíniji jwúub bejna āt chājap wut jī. ²⁸Áih tétchina pütánijih jwúub bejna, Dios naáwát dih naóh yapani Isaías ā daácní núojidih enna āt chājap wut jī.

²⁹Pánihna, Túini Espírítu Felipedih nin

pah āt niijíp wut jī: “Con bejni pütáni pebhna ma bejeé”, āt niijíp wut jī.

³⁰Pánt ā niijichah joinít, Felipeboó pütáni pebhna juibínit, caán núodih Etiopiadih bóo ā míic en naáwáchah, āt joyóp wut jī.

—¿Ma ennidih ma beh joí níit? Felipe caandih āt niij uúbh joyóp wut jī.

³¹—Weemdih bohéni ā wihcáh, wā táui beh joicán caá. Wā pebh juí chúdnit, weemdih ma bohénaá, Felipedih āt niijíp wut jī.

—Júu, niijnít, ā pebh āt juibí chúdup wut jī.

³²Dios naáwát dih naóh yapani Isaías nin pah ā niij daacátjidih Etiopía baácdih bóo míic en naóhna āt chājap wut jī:

“Ovejadh mawat tét, ī teo wáyachah, ā ñáccat pah muntih caanbút caandih ī tewechah, laihcanni ā jumbipna caá. Oveja yoócdih ī bóodochah, ā ñáccat pah muntih caanbút laihcanni ā jumbipna caá.

³³Caandih ī deoh naóhbipna caá. Caán yeejép ā chājcah yuhna, queétoó caandih yeejép ī chājipna caá. Pánihna, caandih ī mao yohochah, weh wihcanjeh nin baácboó ā buúdbipna caá”, Isaías āt niij daacáp tajī.

(Is 53.7-8)

³⁴Caán núodih en naóhnit, Etiopía baácdih bóo Felipedih nin pah āt niij uúbh joyóp wut jī:

—Ma naáwá weemdih. ¿Nin Isaías ā niijátji dedna tigaá? ¿Caanjéh naóh níit āt chājip? ¿Bíhdih naóh níit āt chājip, páant ā niijná? āt niijíp wut jī.

³⁵Pánt ā niij uúbh joyóchah joinít, Felipeboó caán núodih ennit, Etiopiadih bóodih Jesúh túini doonádih āt naáwáp wut jī. ³⁶Pánt niij béjna, ímdih it enep wut jī.

—¡Enejuh! Conboó íim caá. ¿Weemdih ma daabáñcan níit? Felipedih āt niijíp wut jī.

³⁷—Jesús dih ma táui jepachah, meemdih wā daabábipna caá, Felipe caandih āt niijíp wut jī.

—Dios wúuh Jesús dih weém wā táui jenah joiná caá. Caán Jesús Dios ā wahni

Cristo ã jumatdih wã táí jéihna caá, ãt niij jepahap wut jì.

³⁸Páant niijnit, pütáni foh teonidih ãt chãwáát tãutap wut jì. Caán ã chãwáchah, dei ñuhnit, ímma ít dei juibínap wut jì. Pánih dei juibínit, ímdih póbó púud bac bej juibí ñuhnit, Felipeboó caandíh ãt daabánap wut jì. ³⁹Daabá péanit, í aab ñũhuchah, Túini Espíritu Felipedih ãt ubah bejep wut jì. Æ bũdãh bejehah, Etiopíadih bóo caandíh ãt jwũub encap wut jì. Pánihna, Jesúsdih jepahna, túi wéinít, áih baácna ãt jwũub bejep wut jì. ⁴⁰Túini Espíritu Felipedih ã ub bejehah, Azoto tãtchina ãt juibínap wut jì. Pánihna, nihat tãtchinadih moondíh Jesúh túini doonádh naóh jibna, Cesarea tãtchiboó ãt juibínap wut jì.

Saulo ã tãut nuumát

(Hch 22.6-16; 26.12-18)

9 ¹Páant Felipe ã chãjat pónih, Sauloboó Jesúh wãdih en jũihna, “Queétdih maomi caá”, niijnit, sacerdotewã í maáh pebhna ãt bejep wut jì. ²Caanná juibínit, mawat pínah papélahdih caandíh ãt wãbãp wut jì. “Damasco tãtchiboó judíowã í míic wáacat muunádh moón í maátadih ñi daacá. Weém Jesúh wãdih bid juinít, queétdih cheónit, nin Jerusalén tãtchiboó wã jwũub ub jũóhmi caá. Pánihna, wã tewat pínah papélahdih weemdíh ñi wãhuú”, Saulo ãt niijp wut jì.

³Páant ã niijíchah joinít, caán núodih í wũhuchah, Damasco tãtchina ít bejep wut jì. Damasco tãtchina í toáh juibínachah, japmant íg jéenaat caandíh ãt jíghop wut jì. ⁴Páant ã íg jéenanachah, Sauloboó ãt bũg ñãjap wut jì. Pánih bũg ñãjnit, Jesús ã wéhenachah, ãt joyóp wut jì. “¿Saulo, dépanihna meém weemdíh yeejép ma chãj?” ãt niijp wut jì.

⁵“¿Maá, meém déhe tigaá?” Saulo ãt niijp wut jì. “Weém Jesús, yeejép ma chãjni caá. Weemdíh íjnit jepahcan, meemjéh tigaá ma míic yéejana caá. ⁶Ma ñah ñũhuú. Tãtchidih waad béjnit, ma jumhuú. Ma chãjat pínahdih

meemdíh naóhni pínah ã juibíbipna caá”, Jesús Saulodih ãt niijp wut jì.

⁷Páant ã wéheatdih joiná yuhna, Saulo ã pej jumnitboó cáacdh encan, ít jói wúhi bejep wut jì. ⁸Saulo ñah ñuhnit, ã jéih encan, ã pej jumnit áih muj nahmant teonit, Damasco tãtchina caandíh ít wái waad béjep wut jì. ⁹Pánihna, Saulo bíic peihcanni yeó jáap jéih encan, jeémpan, babhcan, Diosdih búdí wãbhna ãt chãjap wut jì.

¹⁰Damasco tãtchidih bóo Jesúsdih jéihni Ananías wut jumni oo júmat dée pah Jesúsdih ãt enep wut jì. Páant ã enechah, Jesús caandíh ãt ejep wut jì: “¡Ananías!” ãt niijp wut jì. “Júú, wã jumna caá”, ãt niij jepahap wut jì.

¹¹“Yoobópdih wut jumni namádh, Judáfh muuná bejnit, Tarsodih bóo Saulo wut jumnidih ma bidíi. Caán Diosdih wãbhna caá ã chãjap. ¹²Caanbút oo júmat dée jíghatdih enna caá ã chãjap. Æ jwũub enat pínah niijná, meém juibínit, caandíh teo jáhanit, wãbat panihatdih ã enep be”, Jesús Ananiasdih ãt niijp wut jì.

¹³“Maá, caán míihwã táinit, Jerusalén tãtchidih moondíh yeejép ãt chãjap wut be. Dawá cáacwã weemdíh páant í niij naawáp be. ¹⁴Nin Damasco tãtchiboó caán nihat míihwãdih teo nemat tãut niijná, sacerdotewã í maátadih papélahdih daacát tãutnit, caán núo ã wépatjìh ãt júwúp wut be”, Jesúsdih Ananías ãt niij jepahap wut jì.

¹⁵“Caán Sauloboó wã ñíoni jumna, judíowã nihcannitdih, í maátadih, judíowãdihbut wã naawátidih ã naóhhipna caá. Pánihna, ã pebhna úmcanjeh ma bejeé. ¹⁶Túttimah, wíih ã jumat jíib, dawá láa yeejép ã yapat pínahdih caandíh wã jéihyabipna caá”, Jesús Ananiasdih ãt niijp wut jì.

¹⁷Páant ã niijíchah joinít, Ananías Saulo pebhna juibí, caandíh teo jáha wãbhnit,

—Wã dée Saulo, jwí Maáh Jesús namáboó meemdíh jíghoni weemdíh ã wahap be, ma jwũub enat pínah, Túini Espíritu ã wépat meemdíh ã jumat pínahbut niijná, ãt niijp wut jì.

¹⁸Páant ā niijchahjeh, áih quíib dahdih queéj cháa pah jíghoni ā buúg jeénechah, Saulo át jwáub enep wut jí, páant muntih. Pánihna, ñah ñah bac bejnit, át daabáat túttup wut jí. ¹⁹Páant caandíh í daabáat túttimah, jwáub bid jeémpna, ā nuugúp wunatji át boonap wut jí. Pánihna, Saulo Damasco tútchidih Jesúíhwájeéh maátcanjeh át jumap wut jí.

**Saulo Damasco tútchiboó
ā naáwát**

²⁰Saulo ā túut nuumát túttimahbitjeh, judíowā í míic wáacat muunáboó Jesúíh táini doonádih át naáwáp wut jí.

—Caán Jesús Dios wúéh caá, Saulo ápi níijíp wut jí.

²¹Páant ā níj naáwáchah joinít, nihat ít joí wáhi bejep wut jí.

—¿Nin Jesúíhwádhíh ñuun yóhnihi nihcan níit? ¿Ninjíhbut júóhniit, queétdih teonit, sacerdotewā í maátadih wáhihnihi nihcan níit? Ít míic níijíp wut jí.

²²Obohjeéhtih, Saulo úmcanjeh, chah át bohénap wut jí. Pánih bohénit, “Yoobópdihi tigaá Jesús Dios ā wahní Cristo caá”, ā niijchah joinít, bita Damasco tútchidih moón judíowáboó í beh joicáp wut jí.

Saulo judíowádhíh ā jweyát

²³Maátcanjeh ā jumát túttimah, judíowā caandíh mawíhna, queétjeh ít míic wéhenap wut jí. ²⁴Pánih míic wéhenit, caán tútchidih bóo jécnadih yeó jáap jumát pah, chei jumát pahbut ít páñap wut yuh jí. Obohjeéhtih, Sauloboó í mawíhat doonádih át joyóp wut jí.

²⁵Caán doonádih joinít, Saulo ā chéenwā caandíh búdí wuhdih yacnit, chei caán tútchi wáihyat júdu táahmant ít cádah deya bojop wut jí. Páant í chájat túttimah, Jerusalén tútchiboó át bejep wut jí.*

**Saulo Jerusalén tútchiboó
ā jumát**

²⁶Jerusalén tútchidih juibínit, Jesúíhwā bícdih Saulo átih jumáhip wut yuh jí.

Obohjeéhtih, “Jesúsdih jepahni nihcan caá”, níj jenah joinít, caandíh ít úmup wut jí. ²⁷Páant í úmunchah yuhna, Bernabéboó Jesús ā naáwát túttnit pebhna caandíh át numah bejep wut jí. Pánihna, Saulo ded pah ā yapatjidih Bernabé queétdih át naáwáp wut jí: “Nin Saulo Damasco tútchiboó bejnit, Jesúsdih át enep wut jí. Á enechah, Jesúsboó caandíh át wéhenap wut jí. Túttimah, Damasco tútchidih moondíh úmcanjeh, Jesúíh doonádih át naáwáp wut jí”, Bernabé át níijíp wut jí. ²⁸Páant ā níj át túttimah, Saulo íjeéh waadníit, Jerusalén tútchidih moondíh úmcanjeh, Jesúíh doonádih át wép naáwáp wut jí. ²⁹Pánih naóhniit, biquína Grecia baácmant júóhniit judíowájeéh míic wéhenit, queétdih yehna át naáwáp wut jí. Páant Saulo chah ā wép naáwát peéh caandíh ít mawíhip wut yuh jí. ³⁰Páant í mawíhat doonádih joinít, Saulojeéh jumnit Jesúíhwáboó caandíh Cesarea tútchina ít ub jwei déi bejep wut jí. Caanjíh numah jum jwéhniit, Tarso tútchina caandíh ít wah bojop wut jí.

³¹Caán láa nihat Judea baác, Galilea baác, Samaria baácboó Jesúíhwā ít táí jumap wut jí. Dedé tac buugáat wihcah, ít táí míic bohénap wut jí. Queét Diosdih úmniit, í yéjadtih cádahachah, Táini Espíritu queétdih búdí át teo wáacap wut jí. Pánihna, Jesúsdih jepahniit chah ít dao béjep wut jí.

Pedro Eneasdih ā booaat

³²Saulodih í wahat túttimah, Pedro nihat tútchinaboó Jesúíhwádhíh táoh en jib bejna, Lida tútchidih át juibínap wut jí. ³³Caanná juibínit, Eneas wut jumnidih át enep wut jí. Ocho jópchi játih Eneas tubúp chúúhnihi át jéih wúlicap wut jí.

³⁴—Eneas, Jesucristo meemdíh ā boana caá. Ma ñah ñuhú. Ma lajadtih ma ub ámohoó, Pedro át níijíp wut jí.

Páant ā niijchahjeh, Eneas át ñah ñuhup wut jí. ³⁵Pánihna, nihat Lida tútchidih moón, Sarón tútchidih moonbút caán doonádih joinít, í yéj chájadtih cádahniit, Jesúsdih ít jepahap wut jí.

* 9.23-25 2Co 11.32-33

Tabita mi boo pud jüúwát

³⁶Jope wüt jumni tátchidih Tabita wüt jumnih Jesúsdih táí jéhnih mit jumap wüt jī. Mi wüt Tabita griego wéheatjīh Dorcas ít niijíp wüt jī. Caánt táí chājnih, moh yéejnitdih mipí táí teo wáacap wüt jī. ³⁷Pánihna, caán láa wunat ñah jüúwúchah, mit wunah bejep wüt jī. Páant mi wunat túttimah, queét míh báhahjidih táí choc péanit, chah bóo tólihboó ít jwejep wüt jī. ³⁸Lida tátchi Jope tátchi táí pebh buəgjéh át jumap wüt jī. Pánihna, Jope tátchidih moón Jesúhwā, Pedro Lida tátchiboó ā jumat doonádih jātih ítāt joyóp wüt jī. Pánih joinítjī chénewádih Pedro pebhna ít wah bojop wüt jī. Á pebhna juibínit, “Tabita mi wunah bejep be. Waícanjeh jwí jumapboó jwíjeéh ma jüúwá”, Pedrodih ít niijíp wüt jī.

³⁹Páant í niijíchah joinít, Pedro íjeéh át bejep wüt jī. Caánboó í juibínachah, caán muədih jumnitboó Pedrodih chah bóo tólihna ít numah púh laab béjep wüt jī. Tabita íjeéh jum jwuhna, moh yéejnitdih wúhat túut niijná, dawá yéguehdih mit chājap wüt jī. Pánihna, éemp wunnit yaádih Pedrodih ñah púda bojnít, mi chājniji yéguehnadit ít jút juúp wüt jī. ⁴⁰Obohjeéhtih, Pedro caán tólihboó jumnitdih át bac bejat tútup wüt jī. Í bac beedáat túttimah, bódiha caj yoh ñajnit, Diosdih át uúbúp wüt jī. Pánih uúbh péanit, míh báhahjidih tac púud ennit,

—Tabita, ma ñah ñahuú, át niijíp wüt jī.

Páant ā niijíchahjeh, caántboó Pedrodih wát ennit, mit pud chúudup wüt jī. ⁴¹Páant mi pud chúuduchah, Pedro míh téiyadit teonit, caántdih át wái ñahanap wüt jī. Pánihna, caanjīh moón Jesúhwádih, éemp wunnit yaáhdihbut bid bojnít, “Eneé mi jwáub boonap be”, queédit át niijíp wüt jī.

⁴²Páant mi boot doonádih nihat Jope tátchidih moón ít joyóp wüt jī. Pánih joinít, dawá Jesúsdih ít jepahap wüt jī. ⁴³Pánihna, nuúhpwā chóo teoni, Simón wüt jumnijeéh Jope tátchiboó maatápdih Pedro át jumap wüt jī.

Pedro Corneliowádih Jesúh doonádih naáwádih ā bejat

10 ¹Caán láa Cesarea tátchiboó cien soldadowā í maáh Cornelio wüt jumni át jumap wüt jī. Queét soldadowā Italiano wüt jumni poómp wüt jī. ²Cornelio áh muədih moón bícdih Diosdih táí jenah joí wēnít, caandih úmna, yéejat cádahnit, ít táí chāpap wüt jī. Jígh náah jumnit judíowádih búdí át teo wáacap wüt jī. Jesucristodih jéih jwuhcan yuhna, yeó jáap jumap pah Diosdih át uúbúp wüt jī. ³Bíic yeó jáap cheyeh las tres jumuchah, Cornelio ā uúbúchah, oo jumat pah, Dioh ángel ā pebhna ā waád juibínachah, át enep wüt jī. Páant ā enechah, “Cornelio”, át niijíp wüt jī. ⁴Cornelio caandih en behnit, úmna, “¿Maá, dedédih caá ma náah?” át niijíp wüt jī. Páant ā niijíchah joinít, ángel nin pah caandih át níj jepahap wüt jī: “Diosdih ma uúbúchah, át joyóp wüt be. Jígh náah jumnitdih ma wúhuchahbut, át enep wüt be. Pánihna, bu ma uúbátidih ā jepahbipna caá. ⁵Jope tátchiboó Simón Pedro wüt jumnidih ub jüúwát náahna, míh cáacwádih ma wah bojóo. Caán túini doonádih yeedih ā naóhbirna caá. ⁶Bíih Simón nuúhpwā chóo teonijeéh búdí muj jwéjdih jumni muədih ā jumna caá”, ángel Corneliodih át niijíp wüt jī.

⁷Páant níj péanit, át bac bejep wüt jī. Á bac bejat túttimah, Cornelio chénewā caandih teo wúhntidih, bíic ájeéh jumni soldadodihbut át bid bojop wüt jī. Caán soldadoboó Diosdih táí wēni jumna, yeó jáap jumap pah Corneliodih wapni wüt jī. ⁸Pánihna, Cornelio ángel ā niijátjidih queédit naóh beedánit, Jope tátchiboó át wah bojop wüt jī.

⁹Bíih yeó jáapdih Jope tátchiboó í toáh juibínachah pohba, yeó jáap tac yoób Pedro ā jumni muú chahmant bóo coahna Diosdih uúbúdh át púh laab béjep wüt jī. ¹⁰Páant ā uúbúchah, caandih nuəgúp tubuchah, át jeémhíp wüt jī. Obohjeéhtih, í jeémát chāpat pónih, oo jumat jíghat déedih át enep wüt jī. ¹¹Jeáboó ā jéweah bejehah, chénaboó bóod chéoni chóo, búdí chóo át

dei jūúwáp wut jī. ¹²Caán chóo díitna dawá nuñúpwā judíowā ī jeémca naáhwā míc it jumup wut jī. Maiwābūt jum, jwébehwābūt it jumup wut jī.

¹³Caandíh ā enechah, Dios nin pah āt niijíp wut jī: “Pedro, ñah ñuhnit, nitdih ma mao jeémé”, āt niijíp wut jī.

¹⁴Páant ā niijíchah joinít, “Nihcan caá, Maá. Weém wā jeémpan níft. Jwī nuowādih ma jeémát tútca naáh yeejépwādih wápí jeémpan beé”, Pedro āt niij jepahap wut jī. ¹⁵“Buu táinit caá’, wā niijnítdih ‘Yeejépwā caá’, ma niijcá bojó”, Dios Pedrodih āt niijíp wut jī.

¹⁶Páant bífc peihcanni láa ā yapachah, caán chóo āt púuh laab béjep wut jī, buca. ¹⁷Pánihna, Pedro tubit náhni dahwanit, “¿Dépanihatdih niijíh tigaá pánih jíghnidih ī jéut?” caanjéh āt niij jenah joyóp wut jī. Páant ā niij jenah joyóchah, Cornelio ā wah bojnítboó, Pedro ā jumni muuná it juibínap wut jī: “¿Simón nuñúpwā chóo teoníh muú dedboo tigaá ā jum?” cáacwādih it niij úbh joyóp wut jī. Caán muudíh ī jéihya naáwáchah, ā jumni muuná it juibínap wut jī. ¹⁸Pánih juibínit, nin pah it niij ej úbh joyóp wut jī: “¿Simón Pedro wāt jumni nin muudíh níft ā jumup?” it niijíp wut jī.

¹⁹Páant ī ezechahjeh, Pedro caandíh jíghnijidih ā jenah joyóchah, Túini Espírítu caandíh nin pah āt niijíp wut jī: “Pedro, jécboó bífc peihcannit meemdíh bidna caá ī chájap. ²⁰Ñah ñuh, dei bejnit, tjeéh ma bejeé. Bífh pah bóodih náhni dahwacanjeh ma táí bejeé. Weémboó queétdih wā júúwát tútup be”, āt niijíp wut jī.

²¹Páant ā niijíchah joinít, Pedro ī pebhna āt dei bejep wut jī. Dei juibínit, queétdih nin pah āt niijíp wut jī:

—Ninjíh tigaá wā jumup, ñi bid júóhni. ¿Dépanihna weemdíh ñi bid júóh? āt niijíp wut jī.

²²Páant ā niijíchah joinít, queétdih nin pah it niij jepahap wut jī:

—Cornelio cien soldadowādih wutni jwítdih ā wahap be. Caán táí chájni, Diosdih úmnit yéé chájanni, nihah judíowā caandíh ‘Túini’, ī niijní caá. Meemdíh Dioih ángel caandíh āt bidat

túutup wut be, táini doonádih jwítdih ma naáwát pínah niijná, Pedrodih it niijíp wut jī.

²³Páant ī niijíchah joinít, Pedro queétdih waadát túut, jeémát wúhnit, ā jumni muúboó āt ũo jwuhah túutup wut jī. Chebit Pedro tjeéh āt bejep wut jī. Páant ā bejchah, bita Jope tútchidih moón Jesúihwābūt caandíh it pej jum bejep wut jī.

²⁴Í bejni daanimant bóo yeó jáapdih queéé Cesarea tútchina it juibínap wut jī. Cornelioboó ā déewādih, ā chéenwādihbūt bid wáacnit, Pedrowādih āt pániap wut jī. ²⁵Pánihna, Pedro Cornelióh muudíh ā téih waadáchah, Cornelioboó jwááh bac júóhnit, áih jítcha pebh bóodicha āt caj yoh ñajap wut jī.

²⁶Obohjeéhtih, Pedro caandíh wái ñahanit,

—Ma ñah ñuhú. Weembát meem pánih cáacjeh mun tigaá. Weém maáh nihcan caá, caandíh āt niijíp wut jī.

²⁷Páant ā niijíchah joinít, ñah ñuhnit, míc wéhenit, Cornelio caandíh āt numah waad béjep wut jī. Caanná waad juibínit, dawá míc wáac páinitdih Pedro āt enep wut jī.

²⁸Pánih ennit, Pedro queétdih nin pah āt niijíp wut jī:

—Jon játih Dios jwī nuowādih nin pah āt niij wutup wut jī: ‘Judíowā nihcannit bícdih ñi jumca bojó’, āt niijíp wut jī. Pánihna, caán wutatjídih ñijeéh jumnit, wā yap yohatdih ñi táí jéihna caá. Obohjeéhtih, judíowā nihcannitdih ‘Yeejépwā caá’, Dios weemdíh ā niiját tútcan beé. ²⁹Páant ā niijíchah joiná, yeéb weemdíh ñi bidichah, ‘Wā bejcan níft’, niijcánjeh, ñi pebhna wā júúwáp be. ¿Dépanihat túut tibeé ninjíh weemdíh ñi júúwát túut? āt niijíp wut jī.

³⁰Páant ā niijíchah joinít, Cornelioboó nin pah āt niij jepahap wut jī:

—Jwínah bóodih, yeó tres jumuchah, nin horadih pohba, Diosdih wā úbúchah, áih ángel táí baabní yeh iigní yégueh duoní, wā pebh ā jíghop be.

³¹Pánih jíghnit, ‘Cornelio, meém Diosdih ma úbúchah, meemdíh āt joyóp wut be. Jíghah náah jumnitdih ma teo wáacachabūt enna, Dios meemdíh jwáh

ã jwúub teo wáacpina caá. ³²Pániha, Jope táтчiboó míh cáacwádh ma wah bojoó, Simón Pedro wút jumnidih ninna queét í ub jüúwát pínah niijná. Caán bíh Simón, nuñápwá chóo teoni pebh, búdí muj jwéejdih jumni muúdh ã jumna caá', caán ángel weemdíh ã niijíp be. ³³Páant ã niijíchah joinít, meemdíh í ub jüúwát pínah niijná, wíih cáacwádh wá wah bojop be. Meém túi chájni jwí pebhna mat jüúwáp tagaá. Pániha, jwiít nihat ninjñh Diosjeéh jumna, ded pah jwiítídh ã naáwát tútatdih joífhna, jwí páina caá, Cornelio Pedrodih át niijíp wut jí.

Pedro Corneliowádh Jesúfh doonádh ã naáwát

³⁴Páant ã niijíchah joinít, Pedro nin pah queétdih át niij naáwáp wut jí:
—Buu jwuh yoobópdih wá jéihna caá. Nihat cáacwádh Dios bíc yoobó áihwá pínah ã náahna caá.* ³⁵Nihat baácdih moón Diosdih úummit, yéejatdih cádahna, í túi chájachah, Dios queétdih ã wéina caá. ³⁶Cáacwá Diosjeéh í túi jummat pínahdih Jesucristodih át wah deyanap wut jí. Caán túini doonádh jwiít judíowádhíh át jwíih jéihyanap wut jí. Páant ã wahni caá nihat cáacwá í maáh. ³⁷Jesús ded pah ã chájatji doonádh níat joi tágaa. 'Ni yéejatdih ñi cádahaa. Pánih cádahnit, ñi daabáát túttú', Juan Daabáni cáacwádh ápi niij naóh bohénap jí. Páant ã bohéat túttimah, Jesúsboó Galilea baácdih, nihat Judea baácdihbút ded pah ã chájatji doonádhbút ñit joi tágaa. ³⁸Caán Jesús Nazaret táтчidih bóodih Túini Espíritu ã wépatdih Dios búdí át wáhpur tají. Pániha, jib bejnit, caán Túini Espíritu ã wépatjñh Jesús cáacwádh ã túi teo wáacap jí. Pánih teo wáacna, nemép caolih jumnitdih ã túi boonanap jí. Dios ájeéh ã jumuchah, páant ã cháhap jí. ³⁹Jwíih baáchoo Jerusalén táтчiboobút nihat ã chájatjidih jwiít jwí enep jí. Túttimah, jwí maáta judíowá caandíh cruzboó í péoh dodh mao yohat túttup jí. ⁴⁰Obohjeéhtih bíc peihcanni yeó jáap túttimah, caandíh boonanit, Jesúsdh Dios át jíghohat túttup tají.

⁴¹Páant ã jíghohochah yuhna, nihat cáacwá caandíh í encap jí. Jwiít Dios ã ñionitdihíh ã jíghohop jí. Jesús ã boo pud jüúwát túttimah, ájeéh jeémpnit, jwí babháp jí. ⁴²Pánih jwiíjeéh jumna, jwiítídh nin pah ã niij wutur jí: 'Nihat cáacwádh nin pah ñi niij naáwá: "Jesúsdh jepahcannit báadhnit, wunnitdihbút í yéejat peéh chájat túttu maáh Dios caandíh át waadánap wut jí", ñi niijí', ã niijíp jí. ⁴³Pániha, nihat Jesúsdh í jepahachah, Dios í yéejatdih ã yohbipna caá. Nihat Dios naáwátídh jon játih naóh yapanit caán Jesúsdh niij naóhna ít cháhap wut jí, Pedro Corneliowádh át niijíp wut jí.

**Judíowá nihcannitdih
Túini Espíritu ã jwíih jummat**

⁴⁴Pedro páant ã niij naáwáchahíh, nihat caandíh joinítídh Túini Espíritu át waadáp wut jí. ⁴⁵⁻⁴⁶Corneliowá judíowá nihcannit yuhna, máach wéheatjñh Diosdih ít wéi naáwáp wut jí. Páant í wéi naáwáchah, Pedrodih pej jum bejnit judíowá ít joyóp wut jí. Túini Espíritu judíowá nihcannitdih ã waadáchah enna, queét judíowáboó ít en wáhi bejep wut jí. Pániha, Pedro caandíh pej jum bejnitdih nin pah át niijíp wut jí:

⁴⁷—Jwiítídh waadát pah mun tigaá nitdihbút Túini Espíritu ã waadáp. ¿Páant ã chájachah, queétdih jwí daabánachah, ã túimi naniít? át niijíp wut jí.

⁴⁸Páant niij péanit, Jesús ã wutuchah joiníji ã wépatjñh queét judíowá nihcannitdih Pedro át daabáát túttup wut jí. Páant í daabáát túttimah, "Jwíjeéh ma chão jwáhuú", Pedrodih ít niijíp wut jí. Páant í niijíchah joinít, íjeéh át chão jwáhuup wut jí.

**Pedro ã chájat doonádh
Jerusalén táтчidih moón
Jesúhwá í joyát**

11 ¹Judíowá nihcannitbút Jesúsdh í jepahat dooná át bej peét bejep wut jí. Jesús ã naáwát túttuítboó, bita Jesúhwábút Judea baáchoo jummit, caán doonádh ít joyóp wut jí. ²Pániha, Pedro

* 10.34 Dt 10.17

Jerusalén tátchina ā jwáub juibínachah, biqúina Jesúsdi h jephahnit judíowā, caandíh nin pah ít níj jūihñep wut yuh jī:

³—¿Dépanihna, meém judíowā nihcannit pehbboó ma bej? Queét yeejépwājeéh jeémpnit, Dios jwí nuowādih ā wutajjidih mat yap yohop taga, ít níjíp wut jī.

⁴Páant, ít níjíchah joinít, Pedro nihāt ā yapatjidih nin pah queétdih át níj naáwáp wut jī:

⁵—Weém Jope tátchiboó jumnit, úbhna, oo jámāt jígohat déedih wā enep jī. Páant wā enechah, chénaboó bóod chéoni búdí chóo jeámant wā pebh ā dei juyúp jī.

⁶Páant ā dei juyúchah, túi ennit, caán chóo díitna maiwā, jwébehwā nihāt nuñápwābūt ít ñuhchah, wā enep jī.

⁷Caandíh wā enechah, wéheatbūt yáanit, nin pah áí níjíp jī: ‘Pedro, ñah ñuhnit, nitdíh ma mao jeémé’, weemdíh ā níjíp jī. ⁸Nihcan caá, Maá. Wā jeémpcan níit. Yeejépwā, meém jwí nuowādih ma

jeémát tútcanntidih wápi jeémpcan beé’, wā níj jephahap jī. ⁹Obohjeéhtih, páant wā níj jephahachah, ‘Buu “Túini caá”, wā níjnitdíh “Yeejépwā caá”, meém ma níjca bojó’, weemdíh ā níjíp jī. ¹⁰Biíc peihcanni láa páant ā yapachah, caán chóo ā jwáub páuh laab béjep jī.

¹¹Páant ā páuh laab béjehahjeh, bíic peihcannit neoná jwí jumni muudíh ít juyúp tajī. Cesarea tátchidih bóo weemdíh ubat túttna, queétdih át wahap tajī. ¹²Pánihna, Túini Espíritu weemdíh nin pah ā níjíp jī: ‘Íjeéh ma bejeé. Ñi nuowādih wā wutajjidih náhni dahwacanjeh ma táí bejeé’, ā níjíp jī. Páant ā níjíchah joinít, úmcanjeh wā béjep jī. Nit seis Jope tátchidih moón Jesúihwābūt weemdíh ít pej jum béjep jī. Caanná juibínit, Cesarea tátchidih bóoíh muudíh jwí waad béjep jī. ¹³Páant jwí waad juibínachah, ded pah caandíh ā yapatjidih nin pah jwiítidih ā níj naáwáp jī: ‘Dioíh ángel nin muáboó weemdíh jígohnit, weemdíh nin pah ā níjíp jī: “Jope tátchidih míih cáacwādih wahnit, Simón Pedrodih ma ub jūúwát tútú.

¹⁴Caán joinít, yeebdíh túini doonádih ā naóhhipna caá. Caán doonádih ñi jephahachah, meém ma pebh moón bíicdih ñi yéjat peéh chājat déedih Jesús ā táí ubbipna caá”, ā níjíp jī’, Cornelio jwiítidih ā níjíp be. ¹⁵Pánihna, Jesúfh túini dooná queétdih wā jáap naóh jwíhichahjeh, jwiítidih ā waadátj pah muntih, Túini Espíritu queétdihbūt ā waadáp jī. ¹⁶Caandíh ennit, Jesús jwiítidih ā níjátjidih wā náhninap jī: ‘Juan mahjijeh ā daabánap be.

Obohjeéhtih, Túini Espíritu yeebdíh ā waadáchah, yeebdíh ā wépat búdí ā wáhbipna caá’, ā níjíp jī.* ¹⁷Páant ā níjátjidih náhninit, Dios queétdih Túini Espíritu ā wúhatdih ennit, ‘Weém Diosdih wā yap yohcan níit’, níjínit, queétdih wā daabáat tútup jī, Pedro Jesúsdi h jephahnit judíowādih át níjíp wut jī.

¹⁸Páant Pedro ā níjíchah joinít, jwáub jūihcanjeh, Diosdih wéinit, nin pah ít míic níjíp wut jī.

—¡Joi yáh buca! Judíowā nihcannit yuhna, yéjat peéh iiguipna ít bejat déejidih Dios át táí ubap taga. Pánihna, ít yéjatdih cádahnit, ít tút nuumúchah, queétdihbūt áihwā át chāap taga, ájeéh páantjeh ít jumāt pínah níjíná, ít míic níjíp wut jī.

Antioquía tátchidih moon jwáub Jesúfh doonádih ít jephahat

¹⁹Estebandih ít mao láa, bita Jesúsdi h jéihnitdihbūt judíowā ít mao ñuunúp wut jī. Pánihna, queét ít mawatdih jweinfít, yúup ít bej peét bejep wut jī. Biquína Fenicia baáboó bej, bita Chipre quewaboó bej, bitabūt Antioquía tátchiboó ít bejep wut jī. Pánih bejnit, Jesúfh túini doonádih ít naóh peét bejep wut jī. Pánih naóh bejna yahna, judíowádihjeh ít naáwáp wut jī. Judíowā nihcannitboodíh ít naóh jwahcap wut jī.*

²⁰Obohjeéhtih, biqúina Jesúfhwā Chipre quewadih moón, Cirene tátchidih moonbút, Antioquía tátchina juibínit, judíowā nihcannitdihbūt jwí Maáh Jesúfh doonádih ít naáwáp wut jī. ²¹Pánihna, Dios búdí ā teo wáacachah, dawá

* 11.16 Hch 1.5 * 11.19 Hch 8.1-4

queétdih joinít, túut nuumná, Jesúsdihi it jephap wut jí.

²²Antioquía tátchidih moón í jepahat dooná á bej peét bejchah, Jerusalén tátchidih jumnit Jesúfhwá caán doonádih it joyóp wut jí. Pánihi joinít, queétdih á bohé teo wáacat pínah niijná, Bernabédih Antioquía tátchina it wah bojop wut jí. ²³Caanná juibínit, queétdih Dios á táí teo wáacatdih ennit, Bernabé búdí át weñep wut jí. Pánihi wéinit, queétdih bohénit, nin pah ápi níj naáwáp wut jí: “Jesúsdihi ní táí péenaá. Ded pah á yapachah yuhna, caandíh ní táí jenah jóí cádahca bojoo”, queét Jesúsdihi jáap jepahnitdih át niijíp wut jí. ²⁴Bernabé táí chájni, Táini Espíritu á wépat búdí jumni, Jesúsdihi táí jenah joiní át jumup wut jí. Pánihini jumna, queét judíowá nihcannitdih yuhna, búdí á teo wáacachah, Jesúsdihi jepahnit chah it dao béjep wut jí.

²⁵Táttimah, Bernabé Saulodih á pej pínah Tarso tátchina bididih át bejep wut jí. ²⁶Caandíh jwááhnit, Antioquía tátchina át numah jwáúb bejep wut jí. Pánihna, caánboó jwáúb juibínit, Jesúsdihi jáap jepahnitdih biícđih it bohénap wut jí. Jesúfhwájeéh jumnit, biíc jópchi it táí bohénap wut jí. Caán Antioquía tátchidih wut jí Jesúfhwádih “Cristodih péenit”, niijná, “Cristianos”, it jwíih níj wút búúhdup wut jí.

²⁷Caán láa biquína Dios naáwátđih naóh yapanit Jerusalén tátchimant Antioquía tátchina it dei juibínap wut jí. ²⁸Biíc newé íjeéh júóhni, Agabo wút jumni, queét Jesúfhwá biícđih í míc wáacachah, caánboó ñah ñuhnit, Táini Espíritu á niijátđih át jwáúb naóh yapanap wut jí. “Maátcanjeh, jeémát wihcat láa nihah baácboó á jumvipna caá”, át niijíp wut jí. Táttimah, Claudio Romano cáacwá í maáh á jumuchah, Agabo á niijátđi pahjeh jeémát wihcat láa át jumup wut jí. ²⁹Pánihna, Agabo á niijíchah joinít, “¿Jwí déewá Judea baácđih moón Jesúfhwádih jwí teo wáac jíih?” it míc niijíp wut jí. Pánihi teo wáacnit, det dinero búdí bíbohñit búdí it

wáuhup wut jí. Buáh buagní bíbohñit buáh buagní it wáuhup wut jí. Bainí bíbohñit bainíjeh it wáuhup wut jí. Bitá bíbohñit it wáuhup wut jí. ³⁰Í wáuh wáacni dinerodih Bernabéwádih wuhñit, Jerusalén tátchidih moón í déewá Jesúfhwá maátadih it wahap wut jí, bitadih í pááát pínah niijná. Pánihna, Bernabé Saulojíh í wáuhni dinerodih Jerusalén tátchina it ub bejep wut jí.

**Herodes Santiagodih
mawat túutnit, Pedrodihbut
á nemat túutat**

12 ¹Caán láa Maáh Herodes Jesúfhwádih yeejép chájna, biquína queétdih nemat muúboó át nemat túutup wut jí. ²Juan weép jeñé Santiagodih* waó át bóod yohat túutup wut jí. ³Páant á chájachah ennit, judíowá í maáta búdí it weñep wut jí. Í weñatdih ennit, Pedrodihbut át tewat túutup wut jí. Á tewat túutuchah, paacánni pandih jeémát, Pascua í niijní, láa wut jí. ⁴Pánihna, caandíh tewat túutnit, át nemat túutup wut jí. Chénena míc soldadowá jwíih wapnit pínah it jumup wut jí. Táttimah, jwáúb túut nuumnít pínahbut páant moon mántih it jumup wut jí. Bitabut páant moon mántih it jumup wut jí. Bitabut páant moon mántih it jumup wut jí. Pánihna, Pedro á jweicát pínah niijná, dieciseis soldadowá caandíh wapnit pínah it jumup wut jí. “Pascua táttimah, ub bac júóhñit, cáacwá í enepdih caandíhbut wá mawat túutbipna caá”, Herodes caanjéh át níj jenah joyóp wut yuh jí. ⁵Páant níj jenah joinít, soldadowá Pedrodih nemat muúboó át táí wapat túutup wut yuh jí. Páant caandíh í nemechah, Jesúfhwá Pedrodih búdí wáuhna it chájap wut jí.

**Dioíh ángel nemat muumánt
Pedrodih á ub bacaat**

⁶Herodes á jenahni yeó jáap cheijeh Pedroboó táí ñona át chájap wut jí. Chéne soldadowá chénaboó ítah tóþ á teo lajachah, Pedro biícđih ñona it chájap wut jí. Í jumni tólih jéc pebbhut bita

* 11.28 Hch 21.10 * 12.2 Mt 4.21 * 12.4 Ex 12.1-27

chéne soldadowā it wap ñuhup wut jī.
⁷Dioñh ángel queét pebh ā jígohochah, ā yeh iigát ī jumni tólihdih āt túi yeh iiguíp wut jī. Pánih jígohnit, Pedroñh páwádih āt wuúmp mao wucup wut jī.
 “iWáicanjeh jáanit, ma ñah ñuhúá!”
 ángel Pedrodih āt niijíp wut jī. Páant ā niij wucuchah jáanit, Pedro āt ñah ñuhup wut jī. Páant ā ñah ñuhuchahjeh, áih téihya colóhndih ī chéoni tōpna āt waát jéenep wut jī. ⁸“Míih yéguehdih míih zapatosdihbut ma dūwúá”, ángel āt niijíp wut jī. Páant ā niiját joinít, āt dūwúp wut jī. Pánih duó péanachah, “Míih cúbuh jweyát chóodih pinnit, wájeéh ma péé jūúwá”, ángel caandih āt niijíp wut jī.

⁹Páant ā niijíchah joinít, caán chóodih pinnit, ángeljeéh āt péé bac bejep wut jī. “Oboh oo jumatjeh caá. Yapat yoobát pohba nihcan caá”, Pedro āt niij jenah joijéhep wut yuh jī. ¹⁰Nemat tólih jéc pebh wapnitdih yap bej, biñh jéc pebh wapnitdihbut yap bejnit, tútchina bac bejat itah jécidih it juibínap wut jī. Caán itah jécidih ī juibínachah, caanjéh āt pāa bejep wut jī. Páant ā pāa bejchah ennit, it bac bejep wut jī. Namádih bejnit, biñh namána ángel Pedrodih āt ñumah juibínap wut jī. Pánihna, caán namádih juibínit, ángel āt buudáh bejep wut jī.
¹¹Ángel ā buudáh bejchah, Pedroboó jáani pah, ā yapatdih yoobópdiñh āt jenah joyóp wut jī. “Dios áih ángeldih wahnit, Herodes ā mawat déedih, judfowā ī maáta ī náahat pah ī chájat déedihbut weemdih nemat muumánt āt túi ub bacanap taga. Būu jwuhna wā jéihna caá”, Pedro āt míc niijíp wut jī.

¹²Caán ā yapatdih túi jéihnit, Juan Marcos iin Maríañh muuná āt bejep wut jī. Caán muudih dawá Jesúihwā míc wáacnit, búdí uúbhna it chájap wut jī.
¹³Pánihna, caán muuná juibínit, muú wáihyat júdu jécidih waadíhna, āt wuúmp mawap wut jī. Páant ā wuúmp mawachah joinít, teo wáhnih Rode wūt jumnih mit juibí uúbh joyóp wut jī.
¹⁴Pánihna, Pedro ā wéheatdih beh joinít, búdí wéina, wáicanjeh, naawádih mit juwúb waad béjep wut jī.

—Pedro beé áí juyúp be. Jéc pebh áí ñuhup be, mit niijíp wut jī.

¹⁵Obohjeéhtih páant mi niijíchah joinít, —Yeena caá ma chájap, it niijíp wut jī. Obohjeéhtih, caántboó bíic yoobó chah mit wép naawáp wut jī.

Queéetboó caántdih joyáh bojnit, —Oboh áih dadah nacaá, it niijíp wut jī.

¹⁶Pánihna, Pedroboó páantjeh āt wuúmp mao behjehep wut jī. Páant ā wuúmp mao behjehechah joinít, jécidih it wátap wut jī, baca. Wátnit, Pedrodih ennit, it en wáhi bejep wut jī.

¹⁷Obohjeéhtih, Pedro queétdih tóo mao jwúbubanit, āt wéheat túutcap wut jī. Queétdih ī wéheat yayánit, ded pah Dios caandih nemat muumánt ā ub bacaatdih āt naawáp wut jī.

—Wā naawátdih Jesús únd Santiagodih, bita Jesúíhwáhdihbut ñi naóh yapanaá, āt niijíp wut jī.

Páant niij naóh péanit, bíaboó āt bejep wut jī.

¹⁸Táttimah, baáb jéenechah, soldadowā Pedro ā wihcatdih ennit, búdí it wáhi bejep wut jī. “¿Ded pah tigaá Pedro āt bej?” it míc niijíp wut jī. ¹⁹Pánihna, Herodesboó caandih bid bojat túutuchah, áih soldadowā it bid juicáp wut jī. Pánih bid juicán, caandih wapnitji soldadowádhid túbit āt uúbh joí ñuunúp wut jī. Pánih uúbh joí péanit, Pedrodih ī túi wapcatji peéh, queétdih āt mao yohat túutap wut jī. Pánihat táttimah, Herodes Judea baácmant Cesarea tútchina jumat túut niijná, āt dei bejep wut jī.

Herodes ā wunat

²⁰Herodes Cesarea tútchidih ā jumuchah, Tiro tútchidih moondih, Sidón tútchidih moondihbut búdí āt íijip wut jī. Caán tútchinadiñh moón Herodeñh baácdih moondih jéemátdih ípí juibí júb chájap wut jī. Pánihna, jwúb júb chájat túut niijná, Herodes ā íijat yayát náahnit, Cesarea tútchina caandih enedih it juibínap wut jī. Pánih juibínit, Herodes ā pebh bóo Blasto wūt jumnidih jwááhnit, queétdih ā teo wáacat pínah niijná, it júb chájap wut jī. Herodesdih ī míc wéheat pínah yeó jáapdiñh Blastodih it uúbat túutap wut jī. ²¹Pánihna, queétdih ā míc wéheat pínah yeó jáapdiñh, maáh jumna ā

duwát chóodih duonít, ā chúudatdih juibí chúudnit, caandih enedih míc wáacnitdih búdí át naáwáp wut jī.

²²Páant ā naáwáchah joinít, nihát míc wáacnitboó “Cáaquih naáwát panihcan, Dios naáwát panihni caá”, ít níj wēi ejep wut yuh jī. ²³Páant ī níj ejechahjeh, cáacwā ī weñatdih náahnit, Diosboodih ā jwúub wēi naóhcatji juibí, Dioih ángel Herodesdih wunat āt wūhup wut jī. Pánihna, coyíwā caandih ī jeéméchah, át wunah bejep wut jī.

²⁴Pedrodih Dios ā ub bacaat túttimah, Jesúhwa jib bejnit, áih túini doonádih ít naóh peetép wut jī. Caán doonádih jepahnit ít dao béjep wut jī.

²⁵Bernabé Saulojih Judea baácdih moondih wáac wūhni dinerodih wah péanit, Jerusalén tútchimant Antioquía tútchina ít jwúub bejep wut jī. Jwúub bejnit, Juan Marcosdihbut íjeéh ít ub bejep wut jī.

**Bernabé Saulojih
Túini Espiritu ā wahat**

13 ¹Antioquía tútchidih moón Jesúhwaíjeéh jumnit, biquína Dios naáwátidih naóh yapanit jum, biquína Jesúh doonádih bohénitbut ít jumup wut jī. Nin caá ī wūtna: Bernabé, Simón Eini ī niijní, Lucio Cirene tútchidih bóo, Manaén Herodes Antipasjih bícdih behni, Saulo yuh buca. ²Pánihna, bíc yeó jáap jeémp jwuhcanjeh, Diosdih wēina, ī uúbúchah, Túini Espiritu queétdih nin pah át niijíp wut jī: “Bernabédih, Saulodihbut játih wáát níwip jī, Jesúh túini doonádih ī naóh jibat pínah niijná. Páant wā nífonit ī jumuchah, yeéboó queétdih ní wahaá”, át niijíp wut jī.

³Pánihna, páantjeh jeémp jwuhcanjeh, teo jáha uúbhni, Bernabéwádih ít wahap wut jī.

**Bernabéwā Chipre quewana
ī bejat**

⁴Túini Espiritu queétdih ā wahachah, Seleucia tútchina dei bej, johlitjih bejni búdí jááj chóodih waadnit, Chipre quewaboó ít chúuh bejep wut jī. ⁵Chipre quewaboó Salamina tútchidih juibí, judíwā ī míc wáacat muuná waadnit,

caanjih moondih Dios naáwátidih ít bohénap wut jī. Juan Marcosbut queétdih teo wáacat túut niijná, íjeéh át bejep wut jī.

⁶Pánihna, Chipre quewaboó jumnitdih bohé páud dei bejna, Pafos wūt jumni tútchina ít juibínap wut jī. Caán tútchidih bíc judío Barjesús wāt jumni, “Weém Dios naáwátidih naóh yapani caá”, niijná yuhna, jíohni át jumup wut jī. ⁷Caán jíohni Romano maáh Sergio Paulo wūt jumniíjeéh át jumup wut jī. Sergio Paulo, túi jenah joiní jumna, Dios naáwátidih joyát túut niijná, Bernabéwádih át bid bojop wut jī. ⁸Oboheéhtih, caán jíohni, griego wéheatjih Elimas ī niijní, Sergio Paulo ā túut nuumcát pínah niijná, Bernabéwádih átih naáwát túutcap wut yuh jī. ⁹Pánihna, Sauloboó, Pablo bíh ā wūt jumni, Túini Espiritu ā wēpatjih Elimasdih en behnit, nin pah át níj júihhup wut jī:

¹⁰—Meém, nemépdih jepahni, nihát táiniboodih yap yohni, tabit yeeni caá. ¿Diosdih túi péefhmitdih ma jáh cádahcan ní? ¹¹Buu meemdh Dios ā peéh chájachah, jéih encanni ma jum jwuhbipna caá. Pánihna, yeó ā cháhatdih ma jéih en jwuhcan ní, Pablo át niijíp wut jī.

Páant ā niijchahjeh, Elimas át jéih encap wut jī. Pánih jéih encan, caandih teo wáini pínahdih át bid bejep wut jī. ¹²Páant ā yapachah ennit, ī naóhni doonádih joinít, Sergio Pauloboó jói wáhi bejna, Jesúsdih át jepahap wut jī.

**Pablo Bernabéjih Pisidia baác
Antioquía tútchina ī bejat**

¹³Pafos jélitdih Pablowā johlitjih bejni jááj chóodih jwúub waadnit, Panfilia baácdih bóo Perge tútchina ít chúuh juibínap wut jī. Caanná juibínit, Juan Marcos queétdih cádahnit, Jerusalén tútchina át émp jwúub bejep wut jī. ¹⁴Oboheéhtih, Pablowāboó jwúub bejcanjeh, Pisidia baácdih bóo Antioquía tútchina ít aab béjep wut jī. Caanná aab juibínit, judíwā ī chooát yeó jáapdih, ī míc wáacat muúboó ít waád juibí chúudup wut jī. ¹⁵Páant ī waád juibí chúuduchah, caán muudih wáac juinít

maáta Moisés ā wutajdih, Dios naáwát naóh yapanit ī daacátjidihbut queét míc wáacnitdih īt en naáwáp wut jī. Caandíh en naóh péanit, queét maáta Pablōwādih nin pah īt niijíp wut jī:

—Jwī déewāá, nit jumnitdih teo wáacat pínah doonádih ʘb jüóhna, buu nī naáwá, īt niijíp wut jī.

¹⁶Páant ī niijíchah joinít, Pablobóó ñah ñuhnit, ī míc wéhenachah yayánit, nin pah āt niij bóhénap wut jī:

—Yeéb wá déewāá, judfowā nihcannit yuhna Diosdih wéinitbut, wá naáwáchah, nī tái joyoó. ¹⁷Dios jwī ñuwādhīh āt ñíwip wut jī. Tútítmah, Egipto baácboó ī jumuchah, ā teo wáacatjīh īt cáac poonap wut jī. Pánihna, dawá ī cáac pooot túttimah, ā wépatjīh caán baácmant āt ʘb bac jüúwáp wut jī.* ¹⁸Tútítmah, cuarenta jópchi pohba muú wihcapboó jumnit, dawá láa Diosdih ī yap yohochah yuhna, queétdih āt cádahcap wut jī.* ¹⁹Canaán baácboó jumnitji siete poómpdih yoh péanit, jwī ñuwā ī jumát pínah niijná, Dios caán baácdih āt wühup wut jī.*

²⁰Abrahamdih ā naáwát túttimah, cuatrocientos cincuenta jópchi yapat túttimah, jwī ñuwājīdhīh caán baácdih āt wühup wut jī. Pánihna, caánboó ī jum láa, caán baácdih jumnitdih ī yoh beedáat tútt niijná, teo wáac waóhñit pínah maátadhīh Dios queétdih āt ñío wühup wut jī.

“Queét dée péeni maáh Samuel wūt jumni, Dios naáwátidih jwíh naóh yapani āt jumup wut jī.* ²¹Pánihna, Samuel jum láa, jwī ñuwāboó queétdih wutni pínah maádhīh Diosdih īt yójah wúbup wut jī. Páant ī wúbátdih joinít, queétdih ī jwíh maáh pínah Cis wúh Saúljdihīh Dios āt ñío wühup wut jī. Saúl Benjamín juimená poómpdih bóo āt jumup wut jī. Pánihna, caán Saúl cuarenta jópchi maáh āt jum jwuhup wut jī.* ²²Caán ā maáh jummatdih dúuc wáñit, Davidboodih Dios āt jwúb tútt nuúm maáh waadánap wut jī. “Isaí

wúh Daviddih bid junít, wá wéina caá. Caánboó wá weñat pínahdhīhjah chájna, weemdíh ā yap yohcan níit”, Dios āt míc niijíp wut jī.* ²³Caán David juime Jesús caá. Pánihna, judfowādih ī yeekat peéh chájat déedih yohni pínah caán Jesúsdih Dios āt ñío jip taga. ²⁴Jesús ā bohéat pínah játih, Juanboó nihat judfowādih nin pah āt niij naóh bohénap wut jī: “Ñi yéej chájatdih cádahnit, tútt nuúmát júutna, ñi daabáat tútt”, ápi niijíp wut jī.* ²⁵Juan bohé péa jüóhna, nin pah cáacwādih āt niij naáwáp wut jī: ‘Yeéb weemdíh ded pah ñi niij jenah joí? ¿“Caán Dios ā wahni Cristo caá”, ñi niij jenah joí níit? Caán ā wahni nihcan caá. Weém oboh jumni caá. Obohjeéhtih, wá túttimah jüóhni chah wepni ā jumbipna caá’, Juan āt niijíp wut jī.*

²⁶“Wá déewā Abraham juimená, yeéb judfowā nihcannit yuhna Diosdih wéinitbut, jwíit nihatdih yéekat peéh chájat déedih yohni pínah doonádih jwí joyóp be. Caán doonádih yeedíh naáwát tútt caá wá chájap. ²⁷Jerusalén tútchidih moón, ī maáta bícdih, chooát yeó jáap jumát pah, Dios naáwátidih naóh yapanit ī daacátjidih ī en naáwáchah joiná yuhna, queét ī beh joicáp jī. Pánih beh joicán, Jesucristo Dios ā wahni ā jummatdihbut ī jéihcap jī. Pánih jéihcan, Jesucristodih mawat túttit, Dios naáwátidih naóh yapanit ī daacátji bíic yoobó ī chájap jī. ²⁸Jesús ā yéej chájcah yuhna, Pilatodih ī mao yohat túttup jī.* ²⁹Jon játih ī daacátji bíic yoobó ī cháj péanachah, cruzboó ī péoh dodhnijdih ʘb deyanit, jeé íttboó áih bácahjdih bita īt yohop wut yuh jī.* ³⁰Obohjeéhtih, Dios caandíh āt jwúb boonap wut jī. ³¹Páant ā booaat túttimah, áihwā Galileamant Jerusalén tútchina ájeéh péenitjdih dawá yeó jáapna āt jógohop wut jī. Pánihna, caandíh ennitj jumna, ded pah Jesús ā chájatjdih buu bita jwí déewādih naóhna caá ī chájap.*

* **13.17** Ex 1.7; 12.51 * **13.18** Nm 14.34; Dt 1.31 * **13.19** Dt 7.1; Jos 14.1 * **13.20** Jue 2.16; 1S 3.20 * **13.21** 1S 8.5; 10.21 * **13.22** 1S 13.14; 16.12; Sal 89.20 * **13.24** Mr 1.4; Lc 3.3 * **13.25** Jn 1.20; Mt 3.11; Mr 1.7; Lc 3.16; Jn 1.27 * **13.28** Mt 27.22-23; Mr 15.13-14; Lc 23.21-23; Jn 19.15 * **13.29** Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42 * **13.31** Hch 1.3

³²⁻³³“Pánihna, caán táini doonádh jwiítbut yeebdíh naáwádh jwí jüúwúp be. Jesucristodih boonanit, Dios jwí n̄owádh ã naáwátjij jwiít ï jüimenádh biíc yoobó b̄u ã yapap be. Páant tığá Davidji ã jwíih daacátjij n̄umpboó Salmo nin pah át niój daacáp tají: “Meém wá w̄úh caá. B̄u nihat cáacwá ï enechah, meemdhí maáh wá waadána caá”, Dios ã niijná caá’, David át niój daacáp tají.*
³⁴Caán ã w̄n̄uchah yuhna, áih bácah ã moópcat pínah niijná, Dios caandíh át boonanap tají. ã naáwádh naóh yapani Isaías nin pah át niój daacáp tají: “Daviddih wá niójatjij pah meemdhí biíc yoobó wá táij chájbiipna caá”, Cristodih Dios ã niijná beé’, át niój daacáp tají.*
³⁵Biíh Salmoboó Davidji nin pah át jwúub niój daacáp tají: “Wíih táini, wá oiniíh bácahdih wá moopát t̄utcan niít”, Cristodih Dios ã niijná beé’, át niój daacáp tají.*
³⁶Pánihna, nindih ñi náhninaá: Davidjiboó Dios ã w̄tatdih táij jepahnit, áih cáacwádh ã táij chájat túttimah, át w̄n̄up w̄t j̄i. Á w̄n̄uchah, ã n̄owádh ï yohopjiboó caandíhbut ït yohop w̄t j̄i. Páant ï yohat túttimah, áih bácah át moóppij taga.
³⁷Obohjeéhtih, Dios ã boonaniboó áih bácah át moópcap tají.
³⁸Páant ã moópcatdh jéihn̄it, nindih ñi táij jéihyee: Caán Dios ã boonani Jesús ã w̄n̄ w̄hatj̄ihjeh ñi yéejatdh Dios ã yohna caá.
³⁹Yeéb Moisés ã w̄tatjidih jepahíh̄nit, ñi yéejat yohatdh ñip̄i bidna yuh caá. Obohjeéhtih, Jesucristodihjeh jepahnit, ñi yéejat yohatdh ñi jéih bid juibíjna caá.
⁴⁰Pánihna, Dios naáwádh naóh yapanit nin ï niójatjij pah yapcat t̄ut niijná, ñi táij chájja chaáh.

⁴¹ “Eneé, wá w̄epatdih wá j̄utuchah, yeéb deoh naóh̄nitboó ñi en w̄úhi bejbipna caá. Wá w̄ep chájat pínahdih ï naáwácah yuhna, táij jenah joicánnit, ñi w̄n̄biipna caá”, Dios ã niijná caá’, ït niój daacáp tají”,

(Hab 1.5)

Pablo cáacwádh át niój w̄t j̄i.

⁴²Páant niój naóh péanit, Pablowá ït bac bejep w̄t j̄i. ï bac bejehah, cáacwá

queétdih nin pah ït niój w̄t j̄i: “Túttimah bóo chooát yeó jáapdh jwiítdh ma jwúub bohénaá”, ït niój w̄t j̄i.
⁴³Túttimah, maátaboó wáac juiínitdh ï bacanachah, dawá judíowá, dawá judíowá nihcannit yuhna Diosdih w̄éinitbut Pablowádh ït ñ̄un b̄ac bejep w̄t j̄i. Pánih ñ̄un b̄ac bejn̄itdh Pablowá nin pah ït niój w̄t j̄i: “Dios yeebdíh táij oinit, Jesucristodih ã w̄hatjij doonádh b̄u táij jepahnit, caandíh ñi cácahca bojóó”, ït niój w̄t j̄i.

⁴⁴Túttimah bóo chooát yeó jáapdh caán t̄etchidih moón nih̄at beéd j̄óh̄nit pah Dios naáwádh joiíhna, ït miíc wáac juibínap w̄t j̄i.
⁴⁵Obohjeéhtih, judíowá ï maáta dawá wáac juibínditdh ennit, búdí ït ñij w̄t j̄i. Pánihna, Pablo ã bohénachah, queétdih caandíh j̄uhna, yehna ït niój w̄t j̄i.
⁴⁶Obohjeéhtih, Pablo Bernabéj̄ih ñ̄umcanjeh, nin pah ït niój w̄p naáwáp w̄t j̄i:

—Jwiít judíowádhjeh Dios naáwádh ã jwíih naáwát t̄utap be. Obohjeéhtih, caandíh náahcan, Diosjéeh páantjeh ñi jumíhcat j̄iib, jwiítboó judíowá nihcannitdh naáwádh jwí bejbipna caá.
⁴⁷Dios naáwádh naóh yapani Isaías ã daacátjij pah jwiítdh̄but páant niój w̄tna át chájij taga:

“Judíowá nihcannitdh wá táij w̄bat pínahdih ï beh joyát pínah niijná, meemdhí ï pebhna wá wahbipna caá. Pánihna, nih̄at baácdih moondíh ï yéejat peéh chájat déedih wá yohat pínahdih ñi naáwá”, Dios ã niijná caá’, át niój daacáp tají, (Is 42.6; 49.6)

Pablowá ït niój naáwáp w̄t j̄i.

⁴⁸Páant ï niójichah joinít, judíowá nihcannit búdí ït weñep w̄t j̄i. “Dios naáwát táina caá”, ït niój w̄t j̄i. Pánihna, nih̄at Diosjéeh páantjeh jumnit pínah, Jesucristodih ït jepahap w̄t j̄i.
⁴⁹Dios naáwádh jáap jepahnitbut caán baácbóo ït naóh peét bejep w̄t j̄i.
⁵⁰Obohjeéhtih, judíowá ï maáta bitadíh Pablowádh ït ñijanap w̄t j̄i. Páant ï ñijanachah, Diosdih jepahíh̄nitjij maáta yaádh, neoná

bícdih fíjnit, Pablowāboodíh yeejép chājnit, íh baácmant ít ñuun yóh bacanap wut jī. ⁵¹Pánihna, caán tātchidih moondíh Dios á yohat pínahdih júutna, Pablowāboó íh zapatos becchídih ít péoh mao yoh jéenanap wut jī. Péoh mao yoh jéena péanit, Antioquía tātchimant Iconio tātchina ít bejep wut jī.* ⁵²Pánihna, Antioquía tātchidih moón Jesúsdi h jáap jéihniti di Tái ni Espírítu á túi teo wáacachah, búdí ít weñep wut jī.

Iconio tātchidih moondíh Pablo Bernabéjīh í bohéát

14 ¹Pablowāboó Iconio tātchina juibínit, chooát yeó jáapdih judíowā í mífc wáacat muuná caanjíh moónjeéh ít waad béjep wut jī. Antioquía tātchidih moondíh í bohéátjī pahjeh muntih táini doonádi h caánboobút ít túi naáwáp wut jī. Páant í naáwáchah, dawá judíowā, judíowā nihcannitbut túi joinít, Jesucristodih ít jepahap wut jī. ²Obohjeéhtih, jóífhcannit judíowā Pablowādi h yee naóhni t, judíowā nihcannitdi h ít joyát túutcap wut jī. ³Páant í chājachah yuhna, maatópdih Pablowā caánboó jumnit, úmcanjeh Jesúh tái ni doonádi h ít wēp naáwáp wut jī. Pánihna, “Í naáwát yoobópdih caá”, cáacwā í níj jéihyat pínah níjná, jwiít cáacwā jwí jéih chājca naáhdih í chāj júutat pínah wēpatdihbut Dios Pablowādi h át wūhup wut jī. ⁴Obohjeéhtih, biquína caán tātchidih moón jóífhcannit judíowājeéh í péenachah, bitaboó Pablowājeéh ít péenap wut jī. ⁵Pánihna, judíowā nihcannit, judíowā, í maáta bícdih, “Pablowādi h jee dáhnajīh yohni t, jwí mao yoh jíih”, ít níj jenah joyóp wut jī. ⁶Obohjeéhtih, páant í níj jenah joyát doonádi h joinít, Pablowā Iconio tātchimant ít jwei bác bejep wut jī. Pánih jwei béjna, Licaonia baácdih Litra tātchi, Derbe tātchi, caán tātchina pebh jumnitdihbut ít naóh jibip wut jī.

Listra tātchidih moón Pablodih jee dáhnajīh í yohat

⁸Listra tātchina juibínit, Jesúh táini doonádi h ít bohénap wut jī. Caanjíh jéih yáac chūi bejcanni Pablowādi h át jói chúudup wut jī. Caán jwíih cáac jumnajeh, áih jí tchana yéejni át jumup wut jī. ⁹Pánihna, á túi joyóchah jéihni t, “Caán á boocat pínahdi h á túi jenah joiná caá”, Pablo át níj jéihyep wut jī. ¹⁰Pánih jéihni t, caandíh enni t, nin pah át wēp níijíp wut jī:

—Yoobópdih ma ñah ñuhúú, át níijíp wut jī.

Páant á níijíchah joinít, ñaáp ñah ñuhni t, át yáac chūi bej jwíhíh wut jī.

¹¹Caandíh á booanachah enni t, cáacwā búdí ít en wáhi bejep wut jī. En wáhi bejni t, íh wéheatjīh nin pah ít níj wēi ñaacáp wut jī:

—Jwiít jwíjí úbh wēini t dioswā cáac wééhni t, ít dei júúwúp taga, ít níijíp wut jī. Páant í níj wēi ñaacáchah yuhna, Pablowā ít beh jóicáp wut jī.

¹²Páant níj jenah joinít, Bernabédi h íh dios Zeuíh wūt ít búudhdup wut jī. Pabloboodíh íh biíh dios Hermeíh wūt ít búudhdup wut jī. Zeusboó Griego cáacwáih dioswā í maáh, Hermesboó íh dioswáih naóh yapani wut jī. Pánihna, Pabloboó naóhni á jumuchah, naóh yapani Hermeíh wūt ít búudhdup wut jī.

¹³Zeusdi h úbhni t, í wēi wúhat muú tātchi jwéejdi h át jumup wut jī. Pánihna, caán muudíh en daoní Bernabédi h “Zeus caá”, níj jenah joinít, Pablowādi h jwááat túut níjná, momo jiwíwádi h cháajih í búudhni jéudunadi hbut tātchi jéna át wē júúwúp wut jī. Caánboó cáacwā bícdih wēini t, momo jiwíwádi h Pablowādi h áti h mao wáhihip wut yuh jī. ¹⁴Obohjeéhtih, Pablowā í chājatdi h en wúhini t, cáacwā poómp cáti h náo waadni t, nin pah ít wēp níj ñaacáp wut jī:

¹⁵—Páant ñi chājatdi h ñi cádaaha. Jwiítbut yeeb páni hni t cáacwájeh mun tigaá. Jwiít di h wēini t, ñi mao wúhca bojoó. Jwiít yeebdi h Jesúh tái ni doonádi h naáwádi h jwí júúwúp be. Dios

* 13.51 Mt 10.14; Mr 6.11; Lc 9.5; 10.11

yoobát báadhni, wēpni caá. Yeéb ñipí wēini panihni nihcan caá. Pánihna, nin wēpcanni, báadhcanidih ñi wēi cádaahaá. Téut ñuamnít, báadhni Dios yoobátdih ñi jepahaá. Caán jeádih chāj, baácdihbut chāj, mujnadihbut chāj, nihatdih át chājap wut jī. ¹⁶Jon játih Dios nihát cáacwādih dedé ī náahat pahjeh ī chājachah, át enah boj jwuhup wut jī. ¹⁷Pánih enah bojna yuhna, ded pah ā jumatiidh át tui jútup taga. Yeebdíhbut ā oyatdih jútuna, mahdih buagát téut, jeémát pínahdihbut āpí quehat tautna caá. Jeémátidih wáhna, yeebdíh āpí weñat tautna caá, Pablo queétdih át niijíp wut jī.

¹⁸Páant ā niijíchah, momo jiwiwādih cáacwā wēi mao wühñhit, it tahca bejep wut jī.

¹⁹Cáacwā páantjeh ī weñechah, Antioquía tátchidih moón, Iconio tátchidih moón judíowā bícdih juibínit, Pablowādih ñuán yee naoh péenit, “Jwiitboodíhjih ñi joyoó”, cáacwādih it niijíp wut jī. Páant ī niijíchah joinít, caán tátchidih moón Pablodih mawat téut niijná, jee dáhnajih it yohop wut jī. “Jáantjeh ā wunah bejep be”, niij jenah joinít, tátchi jwéjéboó caandíh it wái bac bejep wut jī. * ²⁰Páant ī ub bac bej yohochah ennit, Jesúfhwā Pablo pebh it míic wáac juibí ñuhup wut jī. Páant ī míic wáac juibí ñuhuchah, Pablo boonit, jwúb ñah ñuhñit, tátchiboó át jwúb waad béjep wut jī. Pánihna, cheibit Pablo Bernabéjih Listra tátchimant bac bejnit, Derbe tátchina it bejep wut jī.

**Pablowā ī jwíih bohénijih
tátchinadih moondíh
ī jwúb bohéat**

²¹⁻²²Derbe tátchina juibínit, caán tátchidih moondíhbut Jesúfh téini doonádih Pablowā it naáwáp wut jī. Páant ī naáwáchah, dawá caandíh joinít, téut ñuamnít, Jesucristodih it tui jepahap wut jī. Pánihna, Derbe tátchidih moondíh bohé péenit, Listra tátchina jwúb joinít, Jesúsdih jáap jepahnitdih jwúb bohéna, queétdih it weñanap wut jī. Túttimah,

Iconio tátchidihbut, Antioquía tátchidihbut jwúb joinít, Jesúsdih jáap jepahnitdih bíic yoobó it teo wáacap wut jī. Caán tátchinadih joinít, Jesúsdih jáap jepahnitdih bohéna, nin pah it niij naáwáp wut jī: “Yeéb yeejép yapna yuhna, Jesúsdih ñi cádahca bojoó. Nin baácbóó jwí jum jwuhuchah, jwiit nihatdih yeejép yapat páantjeh ā jumtipna caá. Páant jwiitdih ā yapachah yuhna, Jesúsdih cádahcan, Dios ā jumupboó jwí jéih waadbípa caá”, it niijíp wut jī. ²³Caán tátchina jumap pah Jesúsdih jáap jéihnitdih ennit, queétdih waóhñit pínahdih Pablowā it ñio jwejep wut jī. Pánih ñionit, jeémp jwuhcanjeh uúbhna, “Nit meemdíh jepahnitdih waóhñit pínahdih ma tui teo wáacá”, Diosdih it niij uúbup wut jī.

**Pablowā Siria baácdih bóo
Antioquía tátchina ī jwúb juyáp**

²⁴Pisidia baácdih bóo Antioquía tátchidih moondíh bohé péenit, caán baácmant jüóhñit, Panfilia baána it jwúb dei jüúwáp wut jī. Pánih jwúb dei jüóhna, jwíih bejna, bohécanjeh ī yapniji Perge tátchidih chāonít, caanjíh moondíh Jesúfh téini doonádih it bohénap wut jī. ²⁵Pánih bohé péenit, Atalia wut jumni jéilitdih it dei juyáp wut jī. ²⁶Pánih dei joinít, johlitjih bejni jááj chóodih waadnít, Siria baácdih bóo Antioquía tátchina it jwúb cháuh jüúwáp wut jī. Dios ā jwíih naáwát téutna, queétdih teo jáha uúbhñit ī wahni tátchinajeh muntih, Dios ā watatjidih chāj péenit, it jwúb juyáp wut jī. ²⁷Pánih jwúb joinít, Jesúfhwādih míic wáacat téutnit, ded pah ī yapatjidih it naáwáp wut jī: “Dios jwiitdih búdí ā teo wáacap be. Páant ā teo wáacachah, ā wēpatjih cáacwādih boooñit, áih téini doonádihbut jwí naáwáchah, dawá joinít, ī jepahap be. Pánihna, judíowā nihcannitbut joinít, dawá ī tui téut ñuámup be”, Pablowā queétdih wahnitdih it niijíp wut jī. ²⁸Pánihna, caánboó Jesúfhwā bícdih maatápdih it jumup wut jī.

* 14.19 2Co 11.24-25; 12.2-5; 2Ti 3.11

Jerusalén tútchidih Jesúshwá
í maáta í míc wáacat

15¹Biquína judíowá Judea baácmant bejnít, Antioquía tútchina ít jwíbinap wut jí. Pánih jwíbinít, judíowá nihcannit Jesúshwádih nin pah ít níj naáwáp wut jí: “Moisés jwí nuowádih íih quehli nah yapat chóodih í bóodat pínahdih át wutap wut jí. Páant ní bóodcah, Diosboó yeebdíh á túi ubcan níft”, ít níjíp wut jí.² Páant níjínít, queét Judea baácdih moón Pablowádih ít míc jwíhñap wut jí. Páant í míc jwíhñuchah, Jesúshwáboó Pablo, Bernabé, biquína caanjíh moón bícdih Jerusalén tútchina ít wah bojop wut jí. Jesús á naáwát túttnit, Jesúshwádih waóhntidihbut Judea baácmant jwíbinít í naáwátidih í wéuh joyát pínah níjná, queétdih ít wahap wut jí.

³Páant í wahnitji Fenicia baácna juí, yap jwíh, Samaria baácna ít jwíyap wut jí. Pánihna, caán baácnaidih moón Jesúshwájíh míc wáacnit, judíowá nihcannit Jesúsdih í jepahatjidih ít naáwáp wut jí. Páant í naáwáchah joinít, queét búdí ít weñep wut jí.

⁴Queét Jerusalén tútchina í jwíyáchah, caanjíh moón Jesúshwá, queétdih waóhntit, Jesús á naáwát túttnit bícdih, queétdih ít túi wéi jwááap wut jí. Pánihna, Pablowá Dios á wépatjíh ded pah í chájatjidih queétdih ít naáwáp wut jí. Judíowá nihcannitbut Jesúsdih í jepahatjidih ít naáwáp wut jí.

⁵Obohjeéhtih, páant í níjíchah joinít, biquína Jesúsdih jepahntit fariseowá ñah ñuhntit, nin pah ít níjíp wut jí:

—Queét judíowá nihcannitdih íih quehli nah yapat chóodih bóodat caá náahap. ‘Moisés á wutatji pah ní chájáá’, queétdih ní níj wutwé, ít níjíp wut jí.

⁶Páant í níjítidih míc wéheat tút níjná, áih doonádih Jesús á naáwát túttnit, Jesúshwádih waóhntit bícdih ít míc wáacap wut jí. ⁷Páant maatápdih í míc wéhenachah, joinít, Pedroboó ñah ñuhntit, nin pah queétdih át níj naáwáp wut jí:

—Wá déewáá, jon níjeéh wá jumuchah, judíowá nihcannitdih Jesúshwá túni doonádih wá naáwáchah joinít, í jepahat pínah níjná, weemdíh ñonit, Dios á wahap jí.⁸ Cíacwá ded pah í jenah joyátidih jéihni jumna, queét judíowá nihcannit jwí naóhni doonádih í jepahatdih át jéihji tagaá. Pánih jéihna, áihwá á chájatjidih jwíitdih jwétna, Túni Espíritudih jwíitdih á wéhajti pahjeh mántih, queétdihbut á wáuhap jí.⁹ Pánih wáhna, jwíitdih queétdihbut bíic yooobó á chájap jí. Queétdihbut caandíh í jepahachah, í yéejatdih át yohji taga. ¹⁰Jwíit judíowá Moisés á wutatjidih bíic yooobó jwí túi jepahcan caá. Jwí nuowájibut bíic yooobó ít jepahcap wut jí. Páant jwí túi jepahcah yuhna, údépanihna queét judíowá nihcannit Jesúsdih jepahntidih yeéb bíic yooobó ní wutíh? Pánih wutnit, Dios queétdih á chájatjidih ‘Yooobpdih nihcan caá’, níjná caá ní chájap. ¹¹Obohjeéhtih, jwíit nin pah jwí níj jenah joiná caá: ‘Jwíitdih jígah en oinit, Dios jwí yéejat jwí á peéh chájat déeji jwí Maáh Jesús á túi ubat pah mántih, buu jwuh judíowá nihcannitdihbut bíic yooobó á túi ubna caá’, jwí níj jenah joiná caá, Pedro át níjíp wut jí.

¹²Páant á níjíchah joinít, Pablowá jwuh judíowá nihcannitjééh jumna, Dios á wépatjíh ded pah í chájatjidih í naáwáchah, nihah laiñcanjeh ít jói yai ñúh bejep wut jí. ¹³Páant í naóh péanachah, Santiago jwuh nin pah át níjíp wut jí:

—Wá déewáá, weemdíh ní joi jwíhuú. Yeebdíh bainí wá naáwíhna caá. ¹⁴Dios judíowá nihcannitdih túi wéi ennit, áihwá pínahdih á níwatjidih Simón Pedroboó jwíitdih á naóh péanap be.

¹⁵Dios naáwátidih naóh yapani, á daacátji pahjeh tih judíowá nihcannitdih páant át yapap taga. Nin pah át níj daacáp tají:

¹⁶ ‘Davidjí maáh jum láa, nihah áihwábút í wun beedép jí. Pánih beední í jumuchah yuhna, táttimah bóo láa, jwíwub dei jwíhntit, áihwá panihntidih wá jwíwub chájipna caá.

¹⁷ Páant wā chājachah, nihat cáacwā bita judíowā nihcannitbut weém ĩ Maáhdih ĩ náahbipna caá. ‘Wíihwā nī jumúú’, wā níj bidnit weemdíh ĩ jepahbipna caá”,

¹⁸ jwí Maáh ā niijná caá’, āt níj daacáp tajī. (Am 9.11-12)

¹⁹“Páant ā níj daacátjidih náhninit, weém, Santiago nin pah wā níj jenah joiná caá: Judíowā nihcannit, Dios naáwátidih jáap jepahnitdih wái náah jumni jwí chājat tútca boj jíih. ²⁰Obohjeéhtih, queétdih nin pahjeh jwí níj daác wah jíih: ‘Í pāpnidih wēi wāhniji jeémátidih nī jeémca bojoó. Nī áa nihcannitjīh nī yéej chājca bojoó. Jōp teo maonitji nuñúpwādih nī jeémca bojoó. Meépdih nī babhca bojoó’, jwí níj daác wah jíih.* ²¹Jon játih, buubut jwiít judíowā jwí míic wáacat muuná, jwí chooát yeó jáap jumt pah, Moisés ā wutátjidih ípí bohéna caá. Nihat tútchidih moón caandíh jwí jéihna caá. Pánihna, weém wā niiját pahjeh tih Jesúsdi h jéihnit judíowā nihcannitdih, níj daác wahat dée caá, bita jwí déewā jwiítidih ĩ íjcat pínah niijná”, Santiago āt niijíp wut jī.

Judíowā nihcannitdih ĩ daác wahat

²²Páant ā niijíchah joinít, Jesús ā naáwát túttnit, Jesúhfwādih waóhnt, nihat Jesúhfwā bífcdih, Antioquía tútchidih moondíh ĩ daácní náodih Pablowájeéh ub bejnit pínah, Judas, Silasdi hbut ĩ níwip wut jī. Judas áih bíh wūt Barsabás wut jī. Queé Jesúsdi h tái jepahnit ĩ jumuchah, bita Jesúhfwā queétdih ĩ tái wēi enep wut jī. ²³Pánih queétdih níó péanit, nin pah ĩt níj daacáp wut jī:

“Yeéb nihat judíowā nihcannit Jesúhfwā Antioquía tútchidih moón, Siria baácdih moón, Cilicia baácdih moondíhbut jwiít Jesús ā naáwát túttnit, áihwādih waóhnt, nihat áihwābut, yeebdíh jwí túyat túttna caá. ²⁴Biquína jwíjeéh jumnit yeeb pébhna

jaibínit, yeebdíh dawá wutadidih ĩt jepahat tútup wut jī. Pánih wutnit, yeebdíh ĩt tac buugánap wut jī. Obohjeéhtih, jwiítboó queétdih jwí wahcah yuhna, queéte h bejnit, yeebdíh páant ĩt wutup taga.

²⁵Pánihna, jwiít nihat bíic yoobó nī pebhna wahni pínahdih jwí níwip be. Páant jwí níonitdih jwí oini Pablo Bernabéjeéh jwí wahbipna caá. ²⁶Pablowā jwí Maáh Jesucristo h túini doonádih úmcanjeh ĩ bohénachah, dawá láa bita queétdih ĩt puñup wut jī. ‘Í mao yohíhichah yuhna, Jesúh túini doonádih jwí naóh cádahcan níit’, ípí niijná caá. ²⁷Pánihna, jwí daácní náodih yeebdíh ĩ naáwát pínah niijná, Judas, Silasjīh Pablowájeéh nī pebhna jwí wahna caá. ²⁸Túini Espiritu jwiítidih ā teo wáacachah, ā jéihyatjīh nin pah jwí jenah joiná caá: Wái náah jumni wutadidih wutcan, nin pahjeh jwí níj wutbipna caá: ²⁹Nin jwíih dios caá’, níj jenah joí pāpnidih wéinit, ĩ cádah cáagniji jeémátidih nī jeémca bojoó. Meépdih nī babhca bojoó. Jōp teo maoni nuñúpwādihbut nī jeémca bojoó. Nī áa nihcannitjīh nī yéej chājca bojoó. Nin jwí wutadidih jepahna, nī tái jumbipna caá. Páant bóojeh tigaa yeebdíh jwí wutup”, ĩt níj daacáp wut jī.

³⁰Caán náodih daác péanit, Antioquía tútchina bejnitdih ĩ wūhat túttimah, queétoó bejna, Antioquía tútchina ĩt jaibínap wut jī. Caanná jaibínit, Jesúhfwādih míic wáacat túttnit, Jerusaléndih moón ĩ daác wahni náodih ĩt wūhup wut jī. ³¹Páant ĩ wāhni náodih míic en naóhna, táinijeh ĩ wutuchah joinít, búdí ĩt weñep wut jī. ³²Judas Silasjīh Dios naáwátidih naóh yapanit jumna, Jesúhfwādih Dios naáwátidih ĩt tái bohénap wut jī. Páant ĩ bohénachah joinít, Jesúhfwáboó búdí wéinit, Jesúsdi h chah ĩt tái jenah joyóp wut jī. ³³Judas Silasjīh caanná maatápdih jumnitji caanjīh moondíh ĩ cádah jwúub jwúwáchah, “Nī tái bejeé”, Antioquía tútchidih moón queétdih ĩt niijíp wut jī.

* 15.20 Gn 9.4; Ex 34.15-17; Lv 17.10-16; 18.6-23

Páant niijnít, Judaswādh wahnitji
Jerusalén tūtchidih moondih ít táyat
tútup wut jī. Páant í niiját túttimah,
Judasjeh át jwúb jūwúp wut jī.
³⁴Obohjeéhtih, Silasboó biíh jwúb jenah
joinít, Antioquía tūtchidih át chāwáp wut
jī. ³⁵Pablo Bernabébut caán tūtchidih ít
chāwáp wut jī. Pánihna, queét, dawá bita
bícdih Jesúh táini doonádih ít bohénap
wut jī.

Chéneji Pablo táini doonádih naóh jibidih ā bejat

³⁶Túttimah, Antioquía tūtchidih
maatápdih jumniji Pablo Bernabédih nin
pah át niijíp wut jī:

—Chóbe, nihát tūtchinadih moón jwí
jwíh naóhniidih jwí táoh en jibjīh,
páant muntih, át niijíp wut jī.

³⁷Páant ā niijíchah joinít, Bernabéboó
Juan Marcosdih íjeéh átih ub bejñhip wut
yah jī. ³⁸Caánboó í jwíh jibichah, íjeéh
Panfilia baácna juibíniji yahna, bíc
yoobó nihcan, át jwúbah jūwúp wut jī.
Caán bíc yoobó ā nihcatdih enniji, Pablo
caandih chéneji át ub bejñcap wut jī.*
³⁹Páant ā ub bejñcap enna, Bernabé
Pablojīh queéjtjeh tubit míc niijnít, ít
míc cádahap wut jī. Pánihna,
Bernabéboó Chipre wút jumni quewana
Juan Marcosdih át numah chúh bejep
wut jī. ⁴⁰Pabloboó Silasdih ā chéen
pínahdih níonit, át numah bejep wut jī.
Pánihna, í bohénadih bejat pínah játih,
“Paá, queétdih en daonít, ma túi teo
wáacá”, Jesúhwā ít níj wúbup wut jī.
Páant í wúbát túttimah, Pablo Silasjīh ít
bejep wut jī. ⁴¹Pánih bejni, Siria baácna
Cilicia baácnabut juibínit, caanjīh moón
Jesúhwādh jwúb bohéna, queétdih ít
túi teo wáacap wut jī.

Timoteo Pablowājeéh ā bejat

16 ¹Cilicia baácmant Derbe tūtchina
juibí, yap bej, Lистра tūtchina
Pablowā ít juibínap wut jī. Caanná
juibínit, Timoteo wút jumnidih ít jwāáap
wut jī. Á ín judío wili, ā íp Griego cáac
wut jī. Timoteo, ā ín bícdih Jesúsdih
jepahnit wut jī. ²Listra tūtchidih moón,

Iconio tūtchidih moonbát Jesúhwā
“Timoteo túi chājni caá”, ípí niijíp wut jī.
³Páant í niijíchah joinít, Pablo
Timoteodih át numah bejñhip wut jī.
Obohjeéhtih, caán baácdih moón
judfowāboó “Timoteo íp Griego cáac
caá”, í niijíchah joinít, judfowā í íjcat
pínah niijná, Pablo Timoteodih quehli
nah yapat chóodih át bóodat tútup wut
jī. ⁴Pánihna, Pablo Silasjīh Timoteodih
numah jibna, ded í juibíni tūtchidih
moondih Jerusalén tūtchidih moon Jesús
ā naáwát túutnit, Jesúhwādh
waóhniitbut í daac wahní náojidih ít en
naáwáp wut jī, caandih í jepahat pínah
niijná. ⁵Páant í naáwáchah, Jesúhwā
caandih chah ít téi jenah joyóp wut jī.
Pánihna, queét yeó jáap jumap pah chah
ít dao béjep wut jī.

Pablo Macedonia baácdih bóodih ā oo jámat

⁶Túini Espíritu Asia baáboó queétdih
Dios naáwátidih bohénadih át bejat
tútup wut jī. Páant ā wahchah, queét
Frigia baácdih, Galacia baácdih
moondihjeh ít bohé jibip wut jī. ⁷Pánih
jib bejna, Misia baácna juibínit, Bitinia
baácna ít bejñhip wut yah jī. Obohjeéhtih,
Túini Espíritu queétdih caánboó át bejat
tútup wut jī. ⁸Páant caanná ā wahchah,
Misia baácdih yap bej, Troas jélitna ít dei
juibínap wut jī. ⁹Caanná dei juibínit,
Éona, Pablo nin pah át oo jumup wut jī:
Macedonia baácdih bóo ā pebh
ñuhuchah, át enep wut jī. “Jwiít
Macedonia baácdih moondih ma teo
wáac jūwúp”, Pablodih át níj bidip wut
jī. ¹⁰Pánih oo jámniji jáanit, jwíh bíi
déedih á moh péa, Macedonia baácna jwí
bejep jī. “Dios caán baácna áih túini
doonádih jwiítidih naáwát túutna caá ā
chājap”, jwí níj jéihyep jī. Weém
Lucasbut íjeéh wā bejep jī.

Pablowā Silas bícdih Filipos tūtchiboó í jumap

¹¹Troas tūtchimant Macedonia baácna
bejat túut niijná, jélitna dei juibínit,
johlitjīh bejni búdí jáaj chóodih waadnit,

* 15.38 Hch 13.13

Samotracia wūt jumni quewadih jwī chūuh juibínap jī. Bih̄ yeó jáap Neápolis tūtchina jwī chūuh juibínap jī. ¹²Pánih juibí, caán tūtchidih yap bejnit, Filipos tūtchina jwī juibínap jī. Caán tūtchi Roma tūtchidih moón ī juí jumni tūtchi, Macedonia baáčboó jwíh jumni tūtchi tajī. Oboh jumni tūtchi át nihcap tajī. Caanná maatápdih jwī jumup jī.

¹³Judíowāih chooát yeó jáapdih caán tūtchimant bac bejnit, muj jwéejna jwī juibínap jī. Caanjīh Diosdih wúbát tūtut niijná, judíowā ípí míc wáacap tajī. Caanjīh juibí chéudnit, wáac junínit yaáhdh̄ih Jesúh̄ tání doonádih jwī naáwáp jī. ¹⁴Bíic wili jwiítidih joinih, Tiatira tūtchidih bóli Lidia wūt jumnih mi jumup jī. Caánt búdeí júb jumni yéguehdih júb chājnih, judfo wili nihcan yuhna, Diosdih tái wéin̄ih mi jumup yuh jī. Obohjeéhtih Jesúh̄ doonádih mit joi jwúhcap tajī. Pánihna, Pablo Jesúh̄ doonádih ā naáwáchah, tái jepahíhatdih Dios caántdih át wúh̄ap tajī. ¹⁵Páant mi jepahachah, caántdih miíh muúdh̄ih moón bíicdih Pablowā ī daabánap jī. Daabá péanachah, nin pah jwiítidih mi niijíp jī:

—‘Caántboó Jesúsdih tái jepahn̄ih caá’, niij̄ jenah joiná, wājeéh̄ jéoh̄nit, wíih muúboó ñi chāo jwúh̄uú, jwiítidih mi niijíp jī.

Páant mi niijíchah joinít, miíh muúná jwī chāwáp jī.

Pablowādih nemat muúboó ī nemat

¹⁶Bíih̄ yeó jáapdih Diosdih wúbát pebhboojéh̄ munt̄ih jwī wúub bejchah, nemép jumnih jwiítidih mi jwááap jī. Caánt teo wúh̄nih jumna, “Meemdíh nin pah ā yapbipna caá”, cáacwādih niij̄ naóhna, mi maatádih búdeí mit júb teo wúh̄ap tajī. ¹⁷Pánihna, jwiít Pablo bíicdih jwī bejchah, nin pah mi niij̄ ñaac ñuún péenap jī:

—Nit Dios chah wēpnidih teo wúh̄nit caá. Jwiít iiguípna jwī bejat déedih ded pah Dios jwiítidih ā tái wbat pínahdih ī naóhna caá, mi niij̄ ñaac péenap jī.

¹⁸Maatápdih caandíh páant mi niij̄ tac buugá péena, Pablodih ā tái naáwát dée mi bojcap jī. Páant mi niij̄ ñaacáchah joi

chūunít, Pablo tac púud ennit, nemépdih nin pah ā niij̄ jūih̄up jī:

—Jesucristo ā wēpatjīh meemdíh wā wutna caá. Caántdih cádahnit, ma bac bejeé, ā niijíp jī.

Páant ā niijíchahjeh, nemép át bac bejep tajī.

¹⁹Páant ā bacat túttimah, caánt mi júb teo wúhat ā buúdáchah ennit, mi maátaboó búdeí íijnit, Pablo, Silasdihbut ī tewep jī. Teonit, caán tūtchi tac yoóbó juúhna ī ub bejep jī. ²⁰Pánih ub juibínit, peéh̄ chājat túttnit pebhna jwejn̄it, nin pah ī niij̄ naóh̄ yacap jī:

—Nit judíowā jwíh̄ tūtchidih moondíh tac buugánad̄ih it jéúwáp taga. ²¹Queét jwī nuowā ī wutatdih cádahat túttnit, bíh̄ wutatdih naóhna caá ī chāap. Jwiít Roma tūtchidih moón maáhdih jepahn̄it jumna, nit ī naáwátboodíh jwī jéih̄ jepahcan caá, ī niijíp jī.

²²Páant ī niijíchah joinít, dawá Pablowādih ī íijip jī. Pánihna, peéh̄ chājat túttnitboó Pablowāih̄ yégueh chóodih yeo wáyat túttnit, máa nahnajīh̄ queéd̄ih ī puñat tútut̄ap jī. ²³Páant queéd̄ih ī pūi péanachah, nemat muúboó ī nemat tútut̄ap jī. Í nemat túttimah, nemat muúboó en daonídih ī tái en dawát tútut̄ap jī. ²⁴Páant ī wutuchah, caán muúdh̄ en daoníboó péeni tólihna queéd̄ih át nemep wut jī. Pánih nemnit, máa naanājīh̄ íih̄ wúunad̄ih át nah chéwep wut jī.

²⁵Chei tac yoób Pablo Silasjīh̄ Diosdih wúbh̄nit, it wēi ewep wut jī. Páant ī wēi ewechah, bita nemat muúboó jumnitbut it joyóp wut jī. ²⁶Páant ī wēi ewechahjeh, caán muú túb̄it méménachah, nih̄at jęcna át waát beed béjep wut jī. Nemat muúboó jumnitdih ī chéwatj̄i tópnabut át jwáat beed béjep wut jī. ²⁷Páant ā yapachah ennit, queéd̄ih warníboó “Nin nemat muúboó jumnit inát jweiná caá. Í jwéyechah, wā maáta weemdíh ī peéh̄ maobipna caá”, át niij̄ jenah joyóp wut jī. Páant niij̄ jenah joinít, áh̄h̄ íibat naadh̄ jwáat wáinit, át míc jwáaguíhip wut yuh jī.

²⁸Obohjeéhtih, ā miic jwáaguíhichah ennit, Pablobó caandíh nin pah át niij̄ ñaac ejep wut jī:

—Meemjéh ma míc jwáagca bojóo. Jwiít nihát jwí jumna caá, át niijíp wut jī.

²⁹Páant ā niijíchah joinít, queétdih wapniboó “Jíí jūúwá, jíí jūúwá”, át niij ejej wut jī. Queét pebhna náoo ñah bej, méménit, Pablo Silas íih jíitca pebh át páah yoh ñajap wut jī. ³⁰Pánihna, queétdih ub bac bejnit, nin pah át niij úúbh joyóp wut jī:

—¿Jesúhíh jumíhna, ded pah tígaa wā chájbi? queétdih át niijíp wut jī.

³¹—Jwí Maáh Jesúsdih táí jenah joinít, ma jepahaá. Ma déewābūt caandíh í jepaha naáh. Páant ñi jepahachah, yeéb iiguipna bejnit déejidih Diosboó ā táí ubbipna caá, Pablowā caandíh ít niijíp wut jī.

³²⁻³³Chei tac yoobjéh Pablowā Jesúhíh táini doonádih í naóh péanachah, queétdih wapni áih munná át numah bejap wut jī. Caanná numah juibínit, í puñatji yahwítnadih át chocop wut jī. Á choc péaat túttimah, Jesúsdih caán ā déewa bícdih í jepahachah, queétdih Pablowā ít daabánap wut jī. ³⁴Í daabáat túttimah, queétdih wapniji Pablowādih jeémát át wáhup wut jī. Pánihna, caán ā déewa bícdih Jesúsdih jepahnit, búdí ít weñep wut jī.

³⁵Baabáchah, tátchidih moón maátaboó Pablowādih í watat pínah niijná, soldadowādih nemat munná ít wahap wut jī. ³⁶Páant í bacaat tútatdih joinít, Pablowādih wapniji queétdih nin pah át niijíp wut jī:

—Maáta yeebdíh ít bacaat tútup wut be. Pánihna, úumcanjeh, ñi bac bejeé, át niijíp wut jī.

³⁷Páant ā bacaíhatdih joinít, Pablowā soldadowādih nin pah át niij naawáp wut jī:

—Jwiít jwí yéej chájcan be. Jwiít dih naóh yacnit í niiját pah bíh níj naóhni ā wíhcah yuhna, ñi peéh chájachah, yoobópdi hihcan be. Obohjeéhtih, jwiít Roma baácdih moón jwí jumuchah yuhna, jwiít dih queét maátaboó cáacwā í enepdih í puñat tútup be. Pái péanit, nemat muáboó í nemep be. Pánihna, jwiít dih í yéej chájatjidih tícnit, ¿bun cáacwā í encah níit, í bacaíhip? Queét

maátajeh tih jwiít dih bacanadih í jūúwá naáh, át niijíp wut jī.

³⁸Páant ā niijíchah joinít, soldadowāboó maátadih naawádih ít bejap wut jī. Pablo Silasjeh Roma baácdih moón í jumatdih jéihna, maátaboó queétdih í puñatji peéh chájat pínahdih í úumup wut jī. ³⁹Pánihna, queét Pablowā pebh juibínit, nin pah ít niijíp wut jī: “Yeebdíh jwí yéej chájap be. Chéneji páant jwí jwúub chájcan níit”, ít niijíp wut jī. Páant níj péa, queétdih numah bac bejnit, maáta íih tútchimant ít bejat tútup wut jī. ⁴⁰Páant í niijíchah joinít, Pablo Silasjeh nemat munná bac bejnit, Lidiaíh munná ít bejap tají. Caanná juibínit, Jesúhíh bícdih í míc wáacap jī. Pánih míc wáacnit, “Jesúsdih péna, ñi cádahca bojóo”, queétdih í níj wép naawáp jī. Páant níj péanit, Pablo Silasjeh Filipos tútchimant í bejap jī.

Tesalónica tátchidih moón Jesúhíh wādih í íjat

17 ¹Pánih Filipos tútchimant bejnit, Anfípolis tútchidih yap bej, Apolonia tútchidihbut yap bej, Tesalónica tútchina queét ít juibínap wut jī. Caanjíh judíowā í míc wáacat muú át jumup wut jī. ²Pánihna, judíowáíh chooát yeó jáap jumat pah ípí bejat dée pah Pablowā judíowā í míc wáacat munná ít bejap wut jī. Caanná juibínit, tres semanas chooát yeó jáap jumat pah Dios naawát dih caanjíh moondíh Pablo át bohénap wut jī. ³Pánih bohéna, nin pah ápi níj naawáp wut jī:

—Jwiít judíowā, jwí páini, Dios ā wahni Cristo yeejép ā yapat pínah, ā wunat pínah, ā jwúub boo pud jūúwát pínahdihbut jon jíitíh moón Dios naawát dih naóh yapanit ít daacáp tají. Wā naóhni Jesúsboó Dios ā wahni Cristo ā jumna caá. Caán caá jwí páini, át niijíp wut jī.

⁴Páant ā niijíchah joinít, biquína caanjíh moón judíowā, dawá Griegowā Diosdihjeh wéinit, caán tátchidih moón maáta yaádhbut caandíh joinít, “Yoobópdih tígaa”, ít niijíp wut jī. Páant niijnít, Pablowādih í pénap wut jī. ⁵Obohjeéhtih, judíowā maátaboó íjeéh

péenachah ennit, búdí ít íjip wut jí. Pánih íjna, dawá yeejépwádhid bid bojnít, nin pah ít níjját túttup wut jí: “ ‘Nít yeejép chájna caá í chájap’, ñi níj ñaacá”, queétdih ít níj jac wátup wut jí. Páant í níj ñaacáchah joinít, caán tútchidih moonbút Pablowádhid ít íjip wut jí. Pánihna, judíowá í maáta Jasón wút jumníh mæná juibínít, cáacwádhid wáíhna, Pablowádhid ít bidip wut jí. ⁶Obohjeéhtih, queétdih bid juicán, Jasónboodíh, bita Jesúfwádhidbat ít teo wái bac bejep wut jí. Pánih teo wái bac bejnít, tútchidih moón maáta pebhna ub juibínít, nin pah ít níj naóh yacap wut jí:

—Pablowá nihat baácdih moondíh ít tac buugánap wut be. Pánihna, buu jwíih tútchidihbat tac buugánadhí í juiná caá. ⁷Nin Jasón queétdih áih mæná át waadát túttup wut jí. Queét Roma tútchidih bóo jwí maáh César á wutatdih yap yohnít, ‘Bíh maáh, Jesús caá á wút’, níjnínt, jwí maáh á wutatdih jwítdihbat í yap yohat túutna caá, ít níj naóh yacap wut jí.

⁸Páant í níj naóh yacachah joinít, nihat cáacwá í maáta bícdih túbit ít íjip wut jí. ⁹Obohjeéhtih, queétdih í nemcat pínah níjné, Jasón, ájeéh jumnitbat caán tútchidih moón maátadhí dinero ít wáhap wut jí.

Pablo Silasjīh Berea tútchina í juibiát

¹⁰Caan chéijeh waícanjeh Berea tútchina Jesúfwá Pablowádhid ít wahap wut jí. Caanná juibínítji judíowá í míc wáacat mæná ít waadáp wut jí.

¹¹Tesalónica tútchidih moón í jenah joyátjidih Berea tútchidih moónboó Jesúfh doonádhid chah táí joinít ít jumap wut jí. Pánihna, Jesúfh túini doonádhid í joyát túttimah, “¿Yoobópdihi níit?” níj jéihíhna, yeó jáap jumap pah jon játih moón Dios naáwátdih í daacátjidih ennit, ít míc bohénap wut jí. ¹²Pánih bohéna, judíowá, Griegowá neoná, maáta yaádh bícdih, dawá Jesúsdih ít jepahap wut jí.

¹³Obohjeéhtih, Pablo Berea tútchidih moondíhbat Dios naáwátdih á bohéat doonádhid joinít, Tesalónica tútchidih moón judíowá í maáta caanná ít ñænn

béjep wut jí. Caanná ñænn juibínít, Berea tútchidih moondíh tac buugána, í yee naáwáchah joinít, Pablowádhid ít íjip wut jí. ¹⁴Páant í íjjichah ennit, Pablodih búdí muj jéitna waícanjeh Jesúfwá ít ñumah dei bejep wut jí. Obohjeéhtih Silas Timoteojīh Berea tútchidih ít cháwáp wut jí. ¹⁵Pánihna, caán jéiltmant Pablodih Atenas tútchina búdí jááj chóojīh ít ñumah chúuh bejep wut jí. Pánih chúuh juibínítji, Berea tútchiboó ít jwáub aab béjep wut jí, páant muntih. “Waícanjeh bejnít, Pablodih ñi pej jum bí”, Silas Timoteodihbat ít níjip wut jí. Páant Pablo queétdih át níjját túttup wut jí.

Pablo Atenas tútchidih á jumap

¹⁶Pablo Atenas tútchina juibínít, Silas Timoteodihbat át páñap wut jí. Pánih páina, caán tútchidih át táoh jib bejep wut jí. Pánih táoh jib bejna, caán tútchidih moón í páp cáagnitdih “Jwíih díos caá”, í níjjichah jéihnit, dawá á jumatdih enna, Pablo túbit át jígahap wut jí. ¹⁷Pánih jígahnit, judíowá í míc wáacat mæná waadnínt, judíowá, judíowá nihcannit yæhna, Diosdih wéinítjīhbat át míc wéhenap wut jí. Yeó jáap jumap pah Pablo caán tútchi tac yoóbó juéhna en jibnitjīhbat át míc wéhenap wut jí. ¹⁸Biquína Epicureowá í jenah joyátdih bohénít, bita Estoicowá í jenah joyátdih bohénitbat Pabljīh ít míc wéhenap wut jí.

—¿Nin wéheat beedcanni ded pah tiggá á níj wéhe? queét ít míc níjjip wut jí.

Pánihna, Pablo ded pah Jesús á jumapjidih, á boo pud jūwátjidihbat á naáwáchah joinít,

—Caánboó bíh díosnadhí naóhna caá á chájap, ít níjjip wut jí.

¹⁹Túttimah, queét ípí míc wáac juibí wéhenapboó, Areópago wút jumapna Pablodih ít ñumah bejep wut jí.

—Ma jáap bohéatdih jwí jéihíhna caá. ²⁰Jwí jóica naáh doonádhid ma naáwáchah, jwí jóíhna caá, queét Pablodih ít níjjip wut jí. ²¹Nihat Atenas tútchidih moón, bíh baácmant jéohnit caán tútchidih jumnitbat, yeó jáap jumap pah jáap bohéatdih ípí míc wéhefīp wut

jī. Pánih jéihñnit jumna, Pablo ā naáwátidibut it joihip wut jī.

²²Pánihna, Pablo Areópago wūt jumupboó ñah ñehnit, caánboó wáac juibíntidih nin pah át niij naáwáp wut jī:

“Atenas tátchidih moón, dawá pāpnitdih yeéb búdí wēniti, ñi uúbátidih wā jéihna caá. ²³Nin ñíih tátchidih dawá ñi pāp cáag wēniti wā táoh enep be. Pánih en jibna, yeéb ñi wēniti cātíh, bícdih nin pah ñi niij daacátjidihbut wā enep be. “WŪT JWĪ JĒIHCA NAÁH DIOS CAÁ”, ñit niij daacáp tabe. Yeéb caandíh jéihcan yuhna, caandíh ñi wēina caá. Pánihna, caán ñi jéihca naáhdih yeebđíh naáwát túut caá wā chājap.

²⁴“Caán Dios nihat baácdih chāj, nihat baácbóo jumnidihbut át chājap tajī. Pánihna, nihat jeáboó jumnit, baácbóo jumnitbut ī maáh caá. Cáacwā ī chājni mūdíh jumni nihcan caá. ²⁵Caán jwiítidih báadhdát túutni, caolíh wáyat túutni, nihat bíih pah bóo chāj wūhni jumna, jwiít jwī teo wáacatdih ā náahcan caá. Caán moh yéejni nihcan caá.”

²⁶“Newé pínahdih caán Dios át jwíih chājap wut jī. Caanjíh nihat baácdih moondíhbut át chājap wut jī. Pánihna, nihat baácbóo jwiítidih át jwejep wut jī. ‘Nin pah bólih maatápdih ā báadh jwuhbipna caá’, jwiítidih Dios át niij jenah joyóp wut jī. ²⁷‘Queét weemdíh bidnit, ī jwááhhipna caá’, Dios át niij jenah joyóp wut jī. Obohjeéhtih, Dios yuúp ā jumcan caá. Jwíjeéh tigaá ā jumup. ²⁸Nin pah bíh át niij daacáp tajī: ‘Caandíh míic wéhenit pínah jwiítidih át chājap wut jī. Pánihna, jwíjeéh apí jumna caá’, it niij daacáp tajī. Jon játih moón ñi déewābut ‘Jwiít Dios weh caá’, it niij daacáp tajī. ²⁹Pánihna, ‘Jwiít Dios weh caá’, niij náhnina, oro, plata, jeejíh yeéb ñi jenah joyátjeh ñi chājnidih ‘Jwíih dios caá’, niij jenah joyátidih ñi cádahá. ³⁰Jon játih moón Diosdih jéihcannit jum jwuhna, ī yéej chājachah yuhna, Dios át peéh chāj jwuhcap wut jī. Obohjeéhtih, buu láa nihat baácdih moón ī yéej chājatdih át cádahat túutup wut jī.

³¹Túttimah, Dios ā jenahni yeó jáapdih

nihat baácdih moón táinitdih, yeejépwādidibut ded pah ī chājatji jūib ā jūib chājbipna caá. Pánih chājni pínahdih Jesúsdih Dios nin baácbóo át wahap wut jī. Jesús wunnidih yuhna, át jwūub boonap tajī. Pánih boonana, ‘Ded pah cáacwā ī chājatji jūib nin wā boonā ā túi jūib chājbipna caá’, Dios cáacwādidih át niij jéihyanap wut jī”, Pablo Atenas tátchidih moondih át niijp wut jī.*

³²Páant cáacwā ī boo pud jūúwátjidih ā wéhenachah joiit, biqúina Pablodih it deoh naáwáp wut jī. Obohjeéhtih, bitabóo nin pah it niijp wut jī:

—Chéneji caandíh ma naáwáchah, jwī jwūub joiíhna caá, it niijp wut jī.

³³Páant ī niiját túttimah, ī míic wáacapmant Pablo át bejah bojop wut jī. ³⁴Daocánnit Jesúsdih jáap jepahnit, caán bícdih it péenap wut jī. Bíic newé, Dionisio wūt jumni, Areópagodih maátajeéh jumni, Jesúsdih át jepahap wut jī. Bíic wili Dámaris wūt jumnih, bitabat Jesúsdih it jepahap wut jī.

Pablo Corinto tátchiboó ā jumát

18 ¹Túttimah, Pablo Atenas tátchiboó jumni Corinto wūt jumni tátchina át bejep wut jī. ²Caanná juibíni, judío cáac Aquila wūt jumnidih át jwááap wut jī. Roma tátchidih moón ī maáh Claudio moón tátchiboó jumnit judíowādidih ā bejat túutuchah, Aquilaboó yad Priscilajíh bejnit, Corinto tátchina játih itát juibínap wut jī. Aquila Ponto wūt jumni baácdih bóo wut jī. Pánihna, queét Corinto tátchidih ī jumuchah, Pablo queét pebhna enedih juibíni, íjeéh át chāwáp wut jī. ³Aquilawā nuúáp wā chóojíh mūdíh teo jūib chāj wūhni it jumup wut jī. Pablóbut caán déedih teoni jumna, íjeéh át tewep wut jī. ⁴Pablo chooát yeó jáap jumát pah, judíowā ī míic wáacat munná juibíni, queét Jesúsdih ī jepahat pínah niijná, judíowā, judíowā nihcannitdihbut Dios naáwátidih át naáwáp wut jī.

⁵Silas Timoteojíh Macedonia baácmant Corinto tátchina ī juibínachah, Pablo yeó jáap jumát pah judíowādidih Dios

* 17.24-25 1R 8.27; Is 42.5; Hch 8.47 * 17.31 Sal 9.8

naáwátdih át naáwáp wut jī. “Jesús caá jwiít judiowā jwī páini, Dios ā wahnī”, āpí niijíp wut jī. ⁶Páant ā niij bohénachah, judiowā caandíh ít joíhcap wut jī. Pánih joíhcan yap yohnit, caandíh ít jūihñup wut jī. Páant ít joíhcatdih enna, queétdih ā cádahatdih júutna, Pablo áih jih bóo yéguéh chóodih too dūgnit, át ñéenc mao jéenanap wut jī. Pánih chājnit, queétdih nin pah át niij jūihñup wut jī:

—Yeéb ñi yap yohatji jīb iiguipna ñi bejbipna caá. Pánihna, buu judiowā nihcannitdih Jesúh doonádih naáwádih wā bejbipna caá, át niijíp wut jī.

⁷Páant niij péanit, judiowā ít míic wáacat mūmánt bac bejnit, Tito Justo wūt jumniíh mūpná át waád juibínap wut jī. Caán judío nihcan yuhna, Dios yoobátidih wēini wut jī. Áih muá judiowā ít míic wáacat muu pébh át jumap wut jī. ⁸Crispo wūt jumni, judiowā ít míic wáacat muudíh bóo maáhji, ájeéh bóli, ā wehbut, Jesúsdi h ít jepahap wut jī. Pánihna, dawá Corinto tútchidih moón Pablo ā naáwátdih joinít, Jesúsdi h ít jepahachah, ípí daabánap wut jī. ⁹⁻¹⁰Biíc chei ñocanjeh, Pablo oo júmat déedih ā enechah, Jesús caandíh jígonnit, nin pah át niij naáwáp wut jī. “Majeéh wā jumna caá. Nin tútchidih moón dawá wíihwā ít jumna caá. Pánihna, bita meemdíh yeejép ít chājíhichah yuhna, úumcanjeh, wā naáwátdih ma naóh cádahca bojoó. Páantjeh ma jumap bojca bojoó”, át niijíp wut jī. ¹¹Páant ā niijíhchah joinít, bíic jópchi téi beéd, bíih jópchi tac yoób caanjíh moondíh Dios naáwátdih Pablo át naóh jumap wut jī.

¹²Caán tútchidih Pablo íjeéh ā jum jwuhuchah, Galión wūt jumni, Acaya baácdih moón maáh át jumap wut jī. Pánihna, caán láa judiowā ít maáta nihát bíic yoobó jenah joinít, Pabodih naóh yacat tút niijná, Galión pebhna caandíh ít ub juibínap wut jī. ¹³Pánih ub juibínit, Galióndih nin pah ít niij yee naóh yacap wut jī:

—Ninboó cáacwā ded pah Diosdi h ít weñat pínahdih bohéna, Moisés ā

wutatjiboodíh ā jepahat tútcan caá, ít niijíp wut jī.

¹⁴Páant ít niij yee naáwáchah joinít, Pablo ā naáwíhichahjeh, Galiónoo judiowádih nin pah át niij jepahap wut jī:

—Nin jwiít Roma baácdih moón jwī maáta ít wutatdih yap yohni ā jumuchah nihna, yeedíh wāta jepah tagaa.

¹⁵Obohjeéhtih, yeéb judiowā ñi wutatboodíh caán yap yohni ā jumuchah, ñíih pínahjeh caá. Caandíh wā jéihcan caá, át niijíp wut jī.

¹⁶Páant niijnít, queét naóh yacnitdih áih tólihmant át bacanap wut jī. ¹⁷Páant ā bacanachah, Sóstenes, judiowā ít míic wáacat muudíh bóo maáhdih teonit, Galión ā enepdih caandíh ít puñup wut jī. Páant ít puñuchah enna yuhna, Galión át enah bojop wut jī.

Pablo Antioquia tútchina ā jwúub bejat

¹⁸Páant ít niij naóh yacat túttimah, Pablo Corinto tútchiboó maatápdih jumniiji “Wā bejna caá”, niijnít, Jesúhwádih át cádah bejep wut jī. Páant niij péa bejna, Aquila Priscilajíh Siria baácna chúuh bejat tút niijná, Cencrea wūt jumni jélitdih ít púud dei bejep wut jī. Pánihna, jááj chóodih ít waadát pínah játih, judiowā ípí chájat pah, Pablo Diosdi h ā naáwátjidih péanit, át jwúub waó bojat tútup wut jī. ¹⁹Pánih boja péanit, queét Éfeso tútchina ít chúuh bejep wut jī. Caanná chúuh juibínit, Aquila Prisciladihbut Pablo át cádahap wut jī. Pánih cádahnit, judiowā ít míic wáacat mūpná át bejep wut jī. Caanná juibínit, míic wáacnit judiowájíh ded pah Jesús ā jumatdih át míic wéhenap wut jī. ²⁰Páant ít míic wéheat túttimah, caandíh íjeéh ít chāwát tútup wut yuh jī. Obohjeéhtih, “Ñijeéh wā jéih chāocán caá. ²¹Dios ā náahachah, wā jwúub jéóhbirna caá”, queétdih Pablo át niijíp wut jī.

Páant niij péanit, Éfeso tútchimant át chúuh bejep wut jī. ²²Pánihna, Cesarea tútchina chúuh juibí, aab béj, Jerusalén

tátchina át aáb juibínap wut jī. Caanná aáb juibínit, caanjíh moón Jesúfhwá míic wáacnitdih ded pah á chājatjidih naóhñitjeh, Antioquía tátchina át yap bejep wut jī.

²³Pánihna, maatápdih caanjíh jumñiji Galacia baácdih, Frigia baácdih át jwúub jib bejep wut jī, páant muntih. Caán baácnadih moón Jesúfhwádih á jwúub bohénachah, chah Jesúsdih ít tui jenah joyóp wut jī.

**Apolos Éfeso tátchidih moondíh
Dios naáwátidih á bohéat**

²⁴Pablo Galacia baácdih, Frigia baácdihbut á bohé jibichah, Apolos wut jumñiboó, judío cáac Alejandría tátchidih bóo, Éfeso tátchina át juibínap wut jī. Caán Apolos tui naóhni jumna, Dios naáwátidih jon játih moón í daacátjidih tui jéihñibut át jumap wut jī.

²⁵Biíh caandíh Jesúfh tui doonádihbut át bohénap wut jī. Pánihna, bádi weñatjīh caán doonádih át tui bohénap wut yuh jī. Obohjeéhtih, Juanji á daabáatidihjeh át jéihyep wut jī.

²⁶Judíowá í míic wáacat munná Apolos úumcanjeh, queétdih át bohé jwíhíp wut yuh jī. Obohjeéhtih, á tui jéih beedácah enna, caandíh bohéat túut niijná, Priscila, Aquilajīh Apolosdih íh munná ít namah bejep wut jī. ²⁷Páant í tui bohéat túttimah, “Acaya baácna bejat túut”, Apolos á niijíchah joinít, Jesúfhwá caandíh “Ma tui bejeé”, niijnít, í daácní núodihbut ít wúhup wut jī, Acaya baácdih moón Jesúfhwá caandíh í tui wēi jwáát pínah niijná. Pánihna, Apolos caanná juibínit, caán baácdih moón Dios á oyatjīh Jesúsdih jepahñitjidih át bohé teo wáacap wut jī. ²⁸Caán tátchidih moón judíowádih nin pah ápi níj naáwáp wut jī: “Jesús tigaá Dios á wahni, jwiít jwípí páni”, cáacwá í enepdih át niijíp wut jī. Pánihna, Dios naáwátidih jon játih í daacátjidih á tui naáwáchah joinít, “Yoobópdih nihcan caá”, ít jéih niijcáp wut jī. Pánih naóhna, Jesúfhwádih Apolos chah át jwúub teo wáacap wut jī.

Pablo Éfeso tátchina á bejat

19 ¹Corinto tátchidih Apolos á jumachah, Pabloboó Frigia baácdih jumñiji jeé yoób páud dei bej, Éfeso tátchina át juibínap wut jī. Caanná juibínit, biquína á jéih jwúhcannit Jesúfhwádih át jwááap wut jī. ²Queétdih jwááhñit, nin pah át níj úubh joyóp wut jī:

—¿Jesúsdih ñi jáap jepahachah, Túini Espiritu yeebdíh á waadnit jí? át niijíp wut jī.

—Túini Espiritu á jumatdih jwiítidih í naóhcan jí, ít níj jepahap wut jī.

³—¿Túini doonádih yeéb ñi jepahachah, ded pah tí yeebdíh í nih chāj daabá? Pablo queétdih át níj úubh joyóp wut jī.

—Juan Daabáni á naáwátidih í jepahachah, á daabáatjí pah jwiítidih í daabánap jí, ít níj jepahap wut jī.

⁴—Cáacwá í yéejatdih í yohochah ennit, queétdih Juan át daabánap wut jī. Pánih daabána, í yéejat yohat jéutna í chājap wut jī. Obohjeéhtih, Juan cáacwádih nin pah ápi níj naáwáp wut jī. ‘Wá túttimah jüóhñidih ñi tui jepahaá’, át niijíp wut jī. Páant niijná, Jesúsdih niijná át chājap wut jī, Pablo át níj naáwáp wut jī.*

⁵Páant á niijíchah joinít, Jesús á wēpatjīh queé it daabáat túutap wut jī.

⁶Pánih daabánitdih Pablo á teo jáha úubúchah, Túini Espiritu queétdih át waadáp wut jī. Páant á waadáchah, mácah wéheatjīh Diosdih wēi naóhñit, á naáwátidihbut ít naóh yapanap wut jī.

⁷Queé it niihat doce neóná ít jumap wut jī.

⁸Queétdih naáwát túttimah, Pablo judíowá í míic wáacat munná waadnit, át bohénap wut jī. Biíc peihcanni widh pohba Éfeso tátchiboó chooát yeó jáap jumap pah úumcanjeh, Dios maáh á jumatdih naóhna át chājap wut jī. Páant á naáwáchah joinít, “Á naáwát yoobópdih caá”, ít míic niijíp wut jī.

⁹Obohjeéhtih, bitaboó joíhcan, cáacwá í enechah, Jesúfh doonádih ít yéej naáwáp wut jī. Páant í yéej naáwáchah joinít,

* 19.4 Mt 3.11; Mr 1.4,7-8; Lc 3.4,16; Jn 1.26-27

judíowā ī míc wáacat m̄m̄m̄ánt
 Pabloobó Jesúfhwādih numah bac bejnit,
 Tirano wūt jumniíh m̄m̄ná it bejep wut
 jī. Pánihna, caán m̄m̄díh yeó jáap jumat
 pah Jesúfh doonádih ápí bohénap wut jī.
¹⁰Chéne jópchi caanjíh át bohénap wut jī.
 Páant ā bohénachah, nihat Asia baácdih
 moón judíowā, judíowā nihcannitbut jwī
 Maáh Jesúfh túini doonádih it joyóp wut
 jī. ¹¹Dios ā wēpatjīh jwiít cáacwā jwī jéih
 cháca naáhdih chājnit, Pablo dawá láa
 w̄nnitdíh át booa j̄m̄t̄p wut jī. ¹²Dios ā
 wēpat caandíh búdí ā jumuchah, áih
 bácahdih cáacwā ī ch̄úúáni chóonadih w̄b
 bejnit, w̄nnitdíh ī cáagachah, ípí boonap
 wut jī. Ded nemép jumniidih caán chóojīh
 ī cáagachah, nemépwáboó ípí bac bejep
 wut jī.

¹³Obohjeéhtih, bita judíowā jióhnitboó
 jibnit, nemépwādih ípí bacanap wut jī.
 Pánihna, Pablo ded pah ā ch̄aj̄atdih
 ennit̄ji nemépwādih bacaf̄hna, nin pah
 itih niíj w̄t̄p wut yuh jī: “Pablo ā
 bohéni Jesús ā wēpatjīh yeebdíh jwī
 w̄tna caá. N̄i bac bejeé nin newémant”,
 ípí niij̄p wut jī.

¹⁴Esceva wūt jumni, siete ā wehboó
 páant it ch̄aj̄ap wut jī. Í íp judíowā
 sacerdotewā ī maátajeéh jumni át jum̄p
 wut jī. ¹⁵Pánihna, ā weh nemépdih ī
 bacaat déedih, nemépwóo nin pah
 queédih át niij̄p wut jī: “Jesúsdiwā
 jéihna caá. Pablodihbut wā jéihna caá.
 Obohjeéhtih, yeébboodíh wā jéihcan
 caá”, át niij̄p wut jī.

¹⁶Páant niij̄nitjeh, nemép jum̄nibóo
 n̄aap j̄úóhnit, queédih át teo puñ̄p wut
 jī. Páant ā puñ̄chah, yéguhe wihcannit,
 yahwítna jum̄nit, caán m̄m̄m̄ánt queéé it
 n̄áo bac peéé bejep wut jī. ¹⁷Páant ī
 yapachah, nihat Éfeso tútchidih moón,
 judíowā, judíowā nihcannitbut caán
 doonádih joinít, búdí it ūm̄p wut jī.
 “Jesús ā wēpat búdí caá”, nihat cáacwā it
 míc niij̄p wut jī.

¹⁸Dawá Jesúsdiwā jepahnit̄ji, nihat
 cáacwā ī enechah, ī yééj ch̄aj̄atjidih
 Diosdiwā it naáwáp wut jī. ¹⁹Queéé cāt̄h
 dawá jióhnit it jum̄p wut jī. Pánihna,
 jióhna ī enat papélah quiít̄naji dih caanná
 w̄b j̄úóhnit, cáacwā ī enechah, it cáo
 yohop wut jī. Caán quiít̄naji ā j̄iib

jumatdih ī jenah enechah, cincuenta mil
 yeó jáapna tewat j̄iib pah bóo át j̄iib
 jum̄p wut jī. ²⁰Páant ī ch̄aj̄at doonádih
 joinít, chah dawá Jesúfh doonádih
 jepahnit, it táí t̄éú m̄m̄m̄p wut jī.

²¹Táttimah, Pablo nin pah át niíj jenah
 joyóp wut yuh jī: “Macedonia baácna
 juibí yap bej, Acaya baácna juibínit,
 Jerusalén tútchina wā jw̄w̄b bejbipna
 caá. Caanná juibíni Roma tútchina
 enedih wā bejbipna caá”, át niíj jenah
 joyóp wut jī. ²²Pánihna, Timoteo, Erasto
 wūt jum̄niji chandíh teo wáacnitdih
 Macedonia baácna átát wah waáwá bojop
 wut jī. Pánih wah boj péanit, Pablo
 maátcanjeh Asia baácboó, Éfeso tútchidih
 biícjeh át ch̄áo jw̄hup wut jī.

Éfeso tútchidih moón ī j̄iib n̄aacát

²³Pablo Éfeso tútchidih ā jumuchah,
 caán tútchidih moón Jesúfh doonádih
 náahcan, Pablodih it j̄iib̄m̄p wut jī.
²⁴Demetrio wūt jum̄ni, íih dios wili
 Artemisa wūt jum̄niíh botoni m̄m̄
 dáhnadih platajīh ápí ch̄aj̄ap wut jī.
 Bitabut biíc yoobó teonit, ī j̄iib ch̄aj̄
 w̄hna, búdí ípí j̄iib tewep wut jī.
²⁵Demetrio queédih bid wáacnit, nin pah
 queédih át niij̄p wut jī: “N̄i joyoó. Nin
 tewatjīh búdí jwī j̄iib tewatdih n̄i jéihna
 caá. ²⁶Obohjeéhtih, nin Pablo ā
 bohénachah, jwiít̄dih ā tobohna caá.
 ‘Dioswā déedih cáacwā ī p̄pnidih
 báadhni nihcan caá’, ápí niíj bohéna caá.
 Páant ā niij̄ichah joinít, dawá Éfeso
 tútchidih moón, nihat Asia baácdih
 moonbút ā bohéatdih ‘Yoobópdih tigaa’, ī
 niijná caá. ²⁷Páant niijná, jwī tewatdih
 cáacwā yeejép ī wéhebiipna caá. Jw̄iíh
 dios wili Artemisaíh m̄m̄díhbut ī
 yohbiipna caá. Pánihna, nihat Asia
 baácdih moón, nihat baácnadih moonbút
 caántdih wēi w̄bh̄nit̄ji ī cádahbiipna caá”,
 Demetrio queédih át niij̄p wut jī.

²⁸Páant ā niij̄ichah joinít, queéébut
 íj̄nit, it j̄iib n̄aac n̄hup wut jī:
 “Artemisa, jwiít̄ Éfeso tútchidih moónih
 dios wili wēpép wili mi jum̄na caá”, it
 niíj j̄iib n̄aacáp wut jī.

²⁹Pánihna, nihat Éfeso tútchidih
 moonbút íj̄na, biíc yoobó it niíj n̄aacáp

wut jī. Pánih íjnit, Gayodih, Aristarco wūt jumnidihbut teonit, cáacwā ī míc wáacap júduna queétdih ít wái bejep wut jī. Gayo, Aristarcojīh Macedonia baácdih moón Pablo ā pej jum jibnit ít jumup wut jī. ³⁰Pablo queét cáacwādhíh wéhenadih ā bejñhichah yuhna, Jesúfhwāboo caandíh ít wahcap wut jī. ³¹Bitá caán baácdih moón ī maáta Pablo ā chéenwābut ā bejcat pínah niijná dooná ít wahap wut jī. “Cáacwā ī míc wáacapboó ā bejca bojo naáh”, Pablodih ít níj naáwát tútup wut jī. ³²Dawá caanjíh míc wáac junít bícdih “¿Dépanih tiggá jwiít míc mawat tút jwí cháj?” ít níj jenah joicáp wut jī. Queét túbit ñáacnit, ít jūih yapanap wut jī. Biquína mácah ít jūih ñaacáp wut jī. Bitabat mácah ít jūih ñaacáp wut jī. ³³Biquína judíowā Alejandro wūt jumnidih cáacwādhíh ít naáwát tútup wut jī. Pánihna, Pablowā ded pah ī chájatdih ā yoób naáwát tút niijná, Alejandro “Laiha bojoó”, niijná, áih téihyajíh júatnit, át yayát tútup wut yuh jī. ³⁴Obohjeéhtih, caán judío ā jumuchah ennit, nihat cáacwā chah íjnit, bíc yoobó chéne horas pohba ít ñaac jūih ñuhup wut jī: “Artemisa, jwiít Éfeso tútchidih moóníh dios wili wépép wili mi jumna caá”, ít níj ñaacáp wut jī.

³⁵Páant ī níj ñaac jūihñhachah ennit, Éfeso tútchidih moón maátadih teo wáacniboó, “Laiha bojoó” niijnít, nin pah át níj naáwáp wut jī: “Wā déewáá, yeéb Éfeso tútchidih moón, ñi joyoo. Jwíih chah wépép dios wili Artemisáih mūdíh wapnit jwiít jwí jumatdih nihat baácdih moón ī jéihna caá. Jedámant caánt pah jíghoni buég jéen jūóhndih en daonít jwí jumuchahbut ī jéihna caá. ³⁶Bitá ‘Nin yoobópdih nihcan caá’, ī jéih niijcán caá. Pánihna, ñi míc jūih cádaaha. Túinijeh ñi joyoo. ³⁷Nit yeéb teo jūóhnt jwíih dios wiliidih yejep níj wéhecan, míh mūdíh waad béjnit, ī ñuucáp be. Pánihna, ñi téi chájaá. ³⁸Demetrio, platajīh teonit bícdih naóh yaquíhna, peéh chájat tútmitboodíh naóh yacadih ī beje naáh. ³⁹Jwúub míc wáacna, túinijeh ñi míc wáacáp, buca. Yeéb buñ ñi chájatjī pah ñi jwúub chájca bojoó. ⁴⁰Buñ yeéb ñi míc jūih ñaacátdih

jwí maáta joinít, ‘Jwiítidih ī yohbipna caá’, ī níj jenah joiná nacaá. Pánihna, yeéb ñi níj ñaac jūih ñuhatjidih queétdih túinijeh jwí jéih naóhcan níit”, maátadih teo wáacniboó queétdih át niijp wut jī. ⁴¹Páant níj naóh péanit, “Páant bóojeh tiggá. Ñi bejee”, át niijp wut jī.

Macedonia baác, Grecia baácnabut Pablo ā juibát

20 ¹Páant ī jūih ñaac yayát túttimah, Pablobó Jesúfhwādhíh bid wáacnit, át jwúub bohénap wut jī, Jesúsdih ī cádahcat pínah niijná. Pánih bohé péanit, “Wā bejna caá”, niijnít, Macedonia baácna bejna, queétdih át cádah bejep wut jī. ²Caanná juibínit, Dios naáwátidih táoh naóh bohénit, caanjíh moón Jesúfhwādhíh át weñanap wut jī. Queétdih Dios naáwátidih táoh naóh bejna, Grecia baácna át juibínap wut jī. ³Pánih juibínit, caán baácdih bíc peihcanni widh át chāo jwúuhup wut jī. Caanjíh jumna, Siria baácna át jwúub chúuh jūúwíhip wut jī. Obohjeéhtih, judíowā caandíh tewíhat doonádhíh át joyóp wut jī. Caán doonádhíh joinít, Pablowā Macedonia baácboó bejni namádhíh jwúub aáb bejnit, Filipos tútchina ít púud dei juyép wut jī. ⁴Páant ā jūúwáchah, Berea tútchidih bóo, Sópater wūt jumni Pablodih át pej jum jūúwúp wut jī. Sópater Pirro wúúh át jumup wut jī. Tesalónica tútchidih moón Aristarco, Segundobut, Asia baácdih moón Tíquico, Trófimobut, Derbe tútchidih moón Gayo, Timoteobut caandíh ít pej jum jūúwúp wut jī. Filipos tútchina ī jwúub juyáchah, weém Lucasbut Pablowādhíh wā jwúub pej jumup jī. ⁵Pánihna, caandíh pej jum junítjī, Troas wūt jumni tútchina ī waóh bej páñap jī. ⁶Páant ī bej páñachah, paacánni pandih jwí jeémát túttimah, jwiítboó Pabljíh Filipos tútchidih jumnitjī, johlitjīh bejni jááj chóodih waadnít, Troas tútchina jwí chúuh bejep jī. Pánih chúuh bejnit, cinco yeó jáap túttimah, caán tútchina chúuh juibínit, queét waóh bej páñitjidih jwí jwááap jī. Pánih chúuh juibí jwááhnit, siete yeó jáap caanná jwí jum jwúuhup jī.

**Troas tâtchidih moondih
Pablo ã naáwát**

⁷Troas tâtchidih jumna, domingo yeó jáapdih Jesúh cáacwã míc wáac junít, Jesús ã wunatjidih jwí náhni jeémátdih jwí jeémát pínah játih, Pablo queétdih Dios naáwát dih ã bohénap jī. Pánihna, Pablo ã pée naáwát chei, maatápdih ã naáwáp jī, púú chei tac yooB póhba. ⁸Dawá jiiátna jumni chah bóo tólihboó jwí míc wáacap jī. ⁹Pablo ã naáwáchah joinít, jáap behni, Eutico wüt jumni, enat jécidih bóo naadh ã púuh laáb chúudup jī. Pablo jwiítdih maatápdih Dios naáwát dih ã bohénachah, Euticodih quíib chei át jüóhjp taga. Pánihna, bíc peihcanni tólih chah caán ũo chúudni át pud jéen bejep jī. Æ pud jéen bejehchah ennit, játih dei bejnitboó wunnidih í wái ñahanap jī. ¹⁰Pablo í túttimah pée dei bejnit, caandíh ã juibí eb túuhup jī. Pánih eb túuhnit, nin pah queétdih ã niijp jī:

—Ñi jígahca bojoó. Æ báadhna caá, ã niijp jī.

¹¹⁻¹²Páant ã niijchahjeh, wunniji ã jwúub boonap jī. Æ jwúub boonachah ennit, queétoó búdí í weñep jī. Pánih weínit, chah bóo tólihna jwúub púuh laab béjnit, Jesús ã wunatjidih jwí náhni jeémátdih jwí jeémép jī, buca. Páant jwí jeémp péanachah, maatápdih Pablo queétdih jwúub bohénajeh, ã daa peetép jī. Páant ã bohé péaat túttimah, jwiíft jwí bejep jī.

**Pablo Troas tâtchidih jumni
bejnit, Mileto tâtchina ã juibíát**

¹³Troas tâtchidih jumnit, Pablo játih jwiítdih Aso tâtchina johlitjīh bejni jááj chóojīh ã chúuh bej pánat túutup jī. Pabloboó namámant ã bejihp jī. Pánihna, Pablo ã niijátjī pahjeh Aso tâtchina caandíh jwí jwááap jī.

¹⁴Caandíh jwí jwáááchah, jwí bejni jááj chóodih jwiíeh ã waadáp jī. Pánihna, caán chóojīh chúuh bejnit, Mitilene tâtchina jwí chúuh juibínap jī. ¹⁵Caán tâtchidih juibí yap bej, bíh yeó jáapdih Quío quewadh jwí yap

bejep jī. Pánih yap bejnit, túttimah bóo yeó jáapdih Samos quewadh páantjeh jwí en yap bejep jī. Pánih yap bejnit, Trogilio wüt jumni tâtchidih ũonitjī bíh yeó jáap Mileto tâtchina jwí chúuh juibínap jī. ¹⁶Pablo Pentecostés yeó jáapnadh Jerusalén tâtchina juibífhna, Asia baácdih maatápdih ã jumihcap jī. Pánihna, Éfeso tâtchidih yoobópdih yap bejnit, Mileto tâtchina jwí juibínap jī.

**Pablo Éfeso tâtchidih moón
Jesúhwã maátadh ã naáwát**

¹⁷Mileto tâtchina jwí juibínachah, Pablo Éfeso tâtchidih moón Jesúhwã maátadh ã bid bojop jī. ¹⁸Páant ã bid bojnitjī jwí pebhna í juyúchah, Pablo queétdih nin pah ã níj naáwáp jī: “Asia baácdih jumna, ded pah wã chájatjidih yeebjéh ñi jéihna caá. ¹⁹Ñijeéh jumna, dedé bíh pah bóo niiját wihcan, jwí Maáh Jesúh táini doonádh wã naáwáp jī. Yeéb Jesús dih chah ñi jéihyat pínah niijná, wã jüí naáwáp jī. ‘Yeéb chah wã jéihna caá’, wã niijcáp jī. Wã déewã weemdíh í yéej chájachah yuhna, Dios ã wépatjīh wápí naóh bohénap jī. ²⁰Yeéb Jesús dih chah ñi túi péeat pínah niijná, yeebdíh Dios naáwát dih wã naóh beedánap jī. Cáacwã í enechah, ñíih munáboobát yeebdíh wã bohénap jī. ²¹Judíowádh, judíowã nihcannitdihbut bíic yoobó Dios naáwát dih wã wép bohénap jī. ‘Ñi yéej chájatdih cádahnit, jwí Maáh Jesús dih ñi túi jenah joyoó’, wápí níj naáwáp jī. ²²Pánihna, buu Táini Espíritu ã wutat pahjeh tih Jerusalén tâtchina bejna caá wã chájap. Caanná juibínit, ded pah wã yapat pínadh wã jéihcan caá. ²³Obohjeéhtih, tâtchi jumat pah Táini Espíritu weemdíh nin pah ã níj jéihyanap be: ‘Jerusalén tâtchiboó jumnit, meém yeejép ma yapbipna caá. Meemdíh nemat muúboó í nembipna caá’, ã niijp be. ²⁴Obohjeéhtih, táini dooná, Dios ã oyat doonádh jwí Maáh Jesús weemdíh ã naáwát túutup jī. Páant ã wutatjidih wã teo péa jwuhbipna caá.

Caandíh wā teo péa beedánit, wā wunat pínahdih wā ñumcan caá.*

²⁵“Pánihna, ñijeéh jumna, Jesús maáh ã jumatdih wāpí naáwáp jī.

Obohjeéhtih, chéneji jwí jwáub míc encat pínahdih wā jéihna caá.

²⁶⁻²⁷Pánih jéihna, buu nin pah yeebdíh wā naóhna caá: Nihat Dios naáwátidih yeebdíh wā táí naóh beedánap jī.

Pánihna, ñijeéh moón Dios naáwátidih náahcannit í jumchah, weémboodíh peéh chājat ā wihcan níit. ²⁸Yeebjéh ñi táí jenah joyoó. Jesúh wā Táini Espírítu yeebdíh ā en daawát túttnitdih ñi táí en dawaá. Ovejawádih en daonít í en dawát pah Jesúh wādihbut yeéb ñi táí en dawaá. Dios wúuh wunna, áih meépjíh queétdih áihwā pínah át jíib chājíp taga. ²⁹Weém ninjīh wā bejat túttimah, jiwá ovejawádih í mawat pah, bita yeejépwāboó Jesúh wādih yéejanadih í jüóhbipna caá. Pánihna, queét Jesúh wādih ñi táí en dawaá.

³⁰Táttimah, bita ñijeéh jumnitboó ‘Jesúh wā jwí jumna caá’, niijná yuhna, queétoodíh í péeat pínah niijná, bita Jesúh wādih yeenit, biéh naáwátidih í joyát tútbipna caá. ³¹Pánihna, íñi táí chāja chaáh! Yeó jáap jumt pah, chei jumt pahbut jünit, biíc peihcanni jöpchi pohba, Dios naáwátidih yeéb nihatdih, wā wép bohénap jī. Caandíh ñi táí náhninaá.

³²“Buu jwuh bejna, ‘Paá, queétdih ma táí en dawaá’, Diosdih wā níj wábhna caá. Á oyatdih jenah joinit, ñi táí jumbipna caá. Dios naáwát wépép caá. Pánihna, caandíh yeó jáap jumt pah ñi jepahachah, yeebdíh ā teo wáacbipna caá. Pánih jepahnit, Dios pebhboó nihat ā ñíonit bícdih ájeéh ñi jumbipna caá.

³³Ñijeéh jumna, ñíih dinerodih, ñíih yéguehdihbut wíih pínah wāpí wábhcap jī. ³⁴Obohjeéhtih, weemjéh teonit, wíih pínahdih wā jíib chājav jī. Pánihna, wā náahatdih, wájeéh jumnit í náahatdihbut wā tawat jíibjīh wāpí jíib chājav jī. Páant wā chājatjidih ñi jéihna caá. ³⁵Maatápdih ñijeéh jumna, bádí wā tewechah, ñi enep jī. Pánih ennitji moh yéejnitdih teo

wáacat tút niijná, yeebút biíc yoobó ñi chājaá. Jwí Maáh Jesús nin pah ā niijátjidih ñi táí náhninaá: ‘Ded bífdih teo wáacna, chah bádí ā wéibipna caá. Obohjeéhtih, áihdihjeh ubna, nump ā wéibipna caá’, át niijíp wut jī”, Pablo Éfeso tútchidih moón Jesúh wā í maátadih ā niijíp jī.

³⁶Páant níj péanit, Pablo queét bícdih bódicha caj yoh ñajnit, Diosdih í wábh jī. ³⁷Páant í wábh péanachah, queét nihat Pablodih oina, pin teonit, jünit, áih páo tíibdih í nomop jī. ³⁸“Yeebdíh chéneji wā encan níit”, ā niijíchah joinit, queét bádí í jíghap jī. Pánihna, caán jélitna jwí dei bejchah, jwíjeéh queét nihat í pée dei bejep jī.

Pablo Jerusalén tútchina ā jwáub bejat

21 ¹Mileto tútchimant bejna, Jesúh wā maáta Éfeso tútchimant jünitjidih “Jwí bejna caá”, niijnit, johlitjīh bejni jááj chóodih waadnit, Cos wut jumni quewabóo jwí chúuh juibínap jī. Pánih juibínitji daanimant bóo yeó jáapdih Rodas wut jumni quewadih chúuh juibí, yap bejnit, Pátara wut jumni tútchidih jwí juibínap jī. ²Pátara tútchidih juibínitji Fenicia baáboó bejni pínah jááj chóodih jwí bid juyúp jī. Pánihna, caán chóodih waadnit, caanná jwí bejep jī. ³Pánih bejna, Chipre wut jumni quewa wáyamant bóo buwámant ā jígohochah, en yap bejnit, Siria baácdih Tiro wut jumni tútchina jwí chúuh juibínap jī. Pánih chúuh juibínit, bíí déedih í ub aabánachah, caanjīh jwí chāo jwáuhap jī. ⁴Páant í aabáat pónih, jwíitboó tútchi tacna bejnit, Jesúh wādih jwí jwááp jī. Pánih jwááhnit, biíc semana íjeéh jwí chāo jwáuhap jī. Pablo ded pah Jerusalén tútchiboó ā yapat pínahdih Táini Espírítu queétdih át jéihyanap tajī. Pánihna, “Jerusalénna ma bejca bojoó”, caandíh í niijíp yuh jī. ⁵Obohjeéhtih, queétdih jepahcan, jwí bejat pínah yeó jáapdih tútchimant jwí jwáub dei bejep jī, páant muntih. Nihat Jesúh wā, í weha

* 20.24 2Ti 4.7

mána yaádhjĥ, ĩ wehjĥbĥt jwítdih búdí mĥj jwéejdih bóo jélit óon coahna ĩ pej ĵum dei bejep ĵĩ. Pánihna, nihát óon ĵumĥpboó dei jwíbínit, bódícha caj yoh ñajnit, Diosdih bícdih jwí úúbp ĵĩ. ⁶Pánih úúbh péanit, “Jwí bejna caá”, niijnít, queétdih pin teo péanit, jwí jüóhniĵi jááj chóodihjeh muntih jwí jwúub waadáp ĵĩ. Jwí jwúub waadáchah en péanit, Jesúhwa ĩh muúná ĩ jwúub aab béjep ĵĩ.

⁷Pánihna, Tiro tátchimat bej, Tolemaida wüt ĵumni tátchina jwí chúuh jwíbínap ĵĩ. Caaná chúuh jwíbínit, Jesúhwađih jwááhnit, mĥj teo, bífc yeó jáap ĩjeéh jwí cháó jwúhĥp ĵĩ. ⁸Cheibit caán tátchimat bej, Cesarea tátchina aáb jwíbínit, Felipe pehbóó jwí jwíbínap ĵĩ. Caán Felipe Jesúh táini doonáđih wĕp naóhni á ĵumĥp ĵĩ. Jerusalén tátchiboó Jesús á naáwát túatnitdih teo wáacnit pínah siete neonáđih ĩ ñfo láa, Felipedihbĥt ĩt ñíwip wüt ĵĩ. ⁹Á weh yatá chéneña múc yaádh, áa wihcannit, Dios naáwátđih naóh yapanit ĩt ĵumĥp ĵĩ. ¹⁰Ījeéh daocánni yeó jáap jwí ĵum jwuhĥchah, Agaboboó Judea baácmant jüóhni á dei juyáŧ ĵĩ. ¹¹Pánihna, jwí pebhna ĵuinít, Pabloh juyáát tópdih úbnit, caan tópjĥh áih téhya áih jítchadihbĥt á múc chéwep ĵĩ.

—Nin pah Túini Espírĥtu á niijná caá: ‘Jerusalén tátchidih moón judiówā nin juyáát tóŧ mínahdih ĩ chéobipna caá. Pánih chéonit, judío nihcannitdih caandĥh ĩ wáhbipna caá’, á niijná caá, Agabo á niijp ĵĩ.

¹²Páant á niijchah joinít, “Jerusalén tátchina ma bejca bojóó”, jwíft nihát Pablodih jwí wĕp niijp yuh ĵĩ.

¹³Obohjeéhtih, Pablobóó jwítdih nin pah á niijp ĵĩ:

—¿Dépanih tigaá ñi jüí? Weemdĥh ñi jġghaca bojóó. Jesúh táini doonáđih wā naáwát jġib nemat muúboó ĩ nemihna, ĩ neme naáh. Weemdĥh ĩ mawĥhnabĥt, ĩ mawa naáh. Weémboó wā úumcan caá, á niijp ĵĩ.

¹⁴Páant jwí naáwáchah yuhna, Pablo á jepahcah ennit, jwí cádahap ĵĩ.

—Dios á náahatdihjeh á chája naáh, jwí niijp ĵĩ.

¹⁵Táttimah, jwíih bíf déedih jwúub ámoh péanit, Jerusalén tátchina jwí aab béjep ĵĩ. ¹⁶Bitá Cesarea tátchidih moón Jesúhwaĥt jwítdih pej ĵum bejnit, Mnasón wüt ĵumni pebhna jwítdih ĩ nĥmah jwíbínap ĵĩ. Mnasón Chipre quewadih bóo jonjeh Jesúsdih jepahni áť ĵumĥp wüt ĵĩ. Pánihna, á pebh jwí ĵumĥp ĵĩ.

Pablo Santiagodih enedih á bejat

¹⁷Jerusalén tátchina jwí jwíbínachah, Jesúhwa wĕnit, jwítdih ĩ jwááh mĥj tewep ĵĩ. ¹⁸Bífh yeó jáap Santiago pebhna Pabljĥh enedih jwí bejep ĵĩ. Nihát Jesúhwađih waóhnit á pebh jwíbínit, ĩt páñap tajĩ. ¹⁹Pánihna, Pablodih ĩ mĥj teo péanachah, judiówā nihcannitjeéh ĵum láa, Dios caandĥh ded pah á chájat túatjġdih Pablo queétdih á naóh beedánap ĵĩ. ²⁰Páant á naáwáchah joinít, nihát bícdih Diosdih búdí ĩ weñep ĵĩ. Táttimah, Pablodih nin pah ĩ niij naáwáp ĵĩ:

—Jwí dée Pablo, ma joyoó. Dawá judiówáboó Jesúsdih táĩ jepahnit, Moisés á wúatjġdih páantjeh nihát ĩ jepahna caá. ²¹Pánihna, bita nih yáanit, nin pah queétdih ĩt niij naáwáp wüt be. ‘Pablo judiówáđih bohéna, Moisés á wúatjġdih áť jepahat túatcap wüt be. Judiówáđih ĩ wehdih quehli nah yapat chóodih áť bóodat túatcap wüt be. Jwí nĥowáĵi ded pah ĩ chájatjġdih áť chájat túatcap wüt be’, ĩt niijp wüt be. ²²Queét judiówā Jesúsdih jepahnit ninjĥh ma juyát doonáđih ĩ joimí nacaá. ¿Pánihna, queét ĩ ĩĵcat pínah niijná, ded pah tigaá jwí cháĵbi? ²³Nin pah ma chájaá: Jwíjeéh moón chéneña múc Jesúhwa ‘Nin pah wā cháĵbipna caá’, Diosdih ĩt niijp wüt ĵĩ. Obohjeéhtih, páant niijnítĵi ĩ péa jwuhcan caá. ²⁴Pánihna, queétdih nĥmah bejnit, Moisés á wúatĵi pah ma chájaá, ‘Queét táinit caá buca’, Dios á niiját pínah niijná. Moisés á wúatĵi pah, ĩ niiját péaat jéutat pínah niijná, ĩ waó bojat pínah jġib meémboó ma jġib chájaá. Meém páant ma

* 21.8 Hch 6.5; 8.5 * 21.10 Hch 11.28

chājachah ennit, ‘Jwī joiní dooná yoobópdih át nihcan tagaá’, jwī déewá ī níj jéihbipna caá. Páant niijnít, Moisés ā wutatjidih ma táu jepahatdih queétjeh ī jéihbipna caá.* ²⁵Obohjeéhtih, judíowā nihcannit Jesúfhwāboodíh ī jéihyat pínah niijná, jwiítjeh jwī jenah joyátidih jáantjeh nin pah queétdih jwī níj daác wahap jī: ‘Pápnidih wáhniji jeémátdih nī jeémPCA bojoó. Meépdihbut nī babhca bojoó. Nuñúpwādh jōp teonit maonidih nī jeémPCA bojoó. Nī āa nihcannitjīh nī yéej chājca bojoó’, queétdih jwī niijíp jī, Pablodih Jesúfhwā maáta ī niijíp jī.*

Dioíh muú díftna Pablodih ī tewat

²⁶Páant ī niijíchah joinít, Pablo cheibit queét chéneha míc neonádih numah bejnit, “Queét tánit caá”, Dios ā niiját pínah niijná, Moisés ā wutatjidih ī chājav jī. Pánihna, Dioíh muúná waadní, ī péaat pínah yeó jáapdh, Diosdih ī wáhat pínah yeó jáapdhbut sacerdotewādih ít naáwáp wut jī.

²⁷Moisés ā wutatji pah siete yeó jáap ī chājav pínahdih ī péa jūúwáchah, biquína judíowā Asia baácmant caandíh nuún jūóhñit, Dioíh muú díftna Pablodih ít enep wut jī. Pánih ennit, Pablodih ī íjat pínah niijná, dawá cáacwādh ít yee naáwáp wut jī. Páant ī yee naáwáchah, Pablodih íjnit, ít tewep wut jī. ²⁸“Yeéb jwī déewáá, jwiítidih nī teo wáac jūúwá. Nin nihat baácboó jib bohéna, jwiít judíowādih, Moisés ā wutatjidih, nin Dioíh muúdhbut nihat cáacwādih yeejép ápi bohéna caá. Judíowā nihcannitdih buu Dioíh muúdh numah waadní, nindih ā yeejana caá”, ī níj ñaacáp jī.

²⁹Játih Pablo judío nihcanni Trófimo wüt jumni, Éfeso tútchidih bóodih Jerusalén tútchidih ā numah jibichah, ít enep wut jī. Páant ā numah jibichah ennitji “Pablo judío nihcannidih Dioíh muú díftna át numah waadáp tagaá”, ít níj jenah joijí tagaá. Obohjeéhtih, páant ī níj jenah joyát yoobópdih nihcap jī.*

³⁰Páant ī níj ñaacáchah joinít, nihat caán tútchidih moón íjnit, ñáo waad bėj,

Pablodih teonit, Dioíh muú díftmant ít wái bac bejep wut jī. Páant ī wái bac bejchahjeh, jécdh ít nuún nemep wut jī. ³¹Pánih wái bac bejnit, caandíh mao yohíhna, tubit ī ñaacát dooná Romano soldadowā ī maáhdih át juibínap wut jī. “iNihat Jerusalén tútchidih moón ñaac peét bejna caá ī chājav!” ít niijíp wut jī. ³²Caán doonádih joinítjeh, Pablodih pūinit pebhna áih soldadowādih ā numah ñáo juyáp jī. Pánihna, queét ī juyúchah ennit, Pablodih ī pūi cádahap jī. ³³Queét pebhna jwinít, soldadowā ī maáh Pablodih nemat muúboó nemat túut niijná, chéne itah tōpnajīh caandíh ā chéwat túutjap jī. Pánih chéonit, caandíh pūinitdih nin pah ā níj wúbh joyóp jī: “¿Déhe tígaa nin? ¿Dedé tibeé ā chāj?” ā niijíp jī. ³⁴Biquína wáac jwinít mácah jūih ñaac, bita mácah ī jūih ñaacáp jī. Páant ī ñaacáchah, soldadowā ī maáh ded pah ī niijátidih át beh joicáp wut jī. Pánihna, yoobópdih jéihíhna, Pablodih íih muú díftna soldadowādih ā ub waad bėjat túutjap jī. ³⁵Íih muúná ī ub púuh laab béjchah ennit, íjina, cáacwā caandíh ī teo bid nuún péenap jī. Pánihna, cáacwā ī jwúub déuc wáicat pínah niijná, páantjeh ī beo púuh laab béjep jī. ³⁶Páant ī bejchah, dawá queétdih nuún péenit, “iCaandíh nī mao yohoó! iCaandíh nī mao yohoó!” ít níj ñaacáp jī.

“Yeejép wā chājcap be”, Pablo ā niiját

³⁷Pánihna, Pablodih íih muúná ī ub waad béjchahjeh, Pablo soldadowā ī maáhdih nin pah át niijíp wut jī:

—Weém meemdh bainí wā naáwíhna caá, Griego wéheatjīh át niijíp wut jī.

—¿Dépah meém Griego wéheatdih jéihni níit? ³⁸¿Meém Egipto baácdih bóo jwī maátadih yohíhna, cáacwādih maonitdih muú whcapboó cuatro milwá duó wáini nihcan níit? soldadowā ī maáh Pablodih át níj wúbh joyóp wut jī.

³⁹—Caán nihcan caá. Weembát judío mun tígaa. Cilicia baácdih Tarso tútchidih bóo caá. Caán tútchi oboh jumni tútchi nihcan caá. Pánihna, queét

* 21.23-24 Nm 6.2-21 * 21.25 Hch 15.29 * 21.29 Hch 20.4

cáacwādh weemdh ma naáwát tútú, Pablo át niijp wut jī.

⁴⁰Páant ā niijchah joinít, Pablodih át naáwáp tútú wut jī. Pánihna, Pablo páuh laab béjat cáyahdih ñuhnit, ī yayát pínah niijná, áih téihyājih ā júutup jī. Páant ā júutuchah, ī ñaac yayáchah ennit, Pablo queédih íih wéheatjīh ā naáwáp jī.

22 ¹“Yeéb wā déewáá, yeéb behnitbut ñi joyoó. Ded pah wā chājatjī yeebdh wā naáwát tútú caá”, Pablo ā niijp jī.

²Pablo íih wéheatjīh ā naáwáchah joinít, laihsanjeh ī joi ñúhup jī. Pánihna, Pablo nin pah queétdih ā níj naóh yoobánap jī:

³“Weembút judío mun tigaá. Tarso tútchidih wāt cáac jumap jī. Obohjeéhtih, Cilicia baácdih bóo yuhna, nin Jerusalén tútchidih wā behep jī. Nihat Dios naáwátdih, Moisés ā wutatjidih, jwī ñowā ī naáwátjidihbut Gamaliel weemdh ā bohénap jī. Nihat Dios ā wutat pah, yeéb ñi chājat pahjeh muntih, weembút wāpí chājar jī.” ⁴Pánihna, Jesúsdi h jephantidih enñhcan, queétdih mao ñuhñ péena, queétdih búdí pohba wā moh yééjanap jī. Queétdih ñuhñ teo chéonit, neoná, yaádhidihbut nemat muúboó wāpí nemat tútú wut jī. Bitadidihbut wāpí mao yohat tútú wut jī. ⁵Pánihna, jwíh sacerdotewā ī maáh, nihat bita jwí maátabut páant wā naáwát pah muntih queétdih bíc yoobó ī naóhbipna caá. Queétdih jī Damasco tútchidih jumnit judíowā ī maátadih wā júutat pínah papélah núodih weemdh ī daac wúhup jī. Pánihna, caán núodih ubnit, caánboó jumnit Jesúíhwādh chéonit, wā ub jwúub júúwúchah, queétdih ī peéh chājat pínah niijná, Damasco tútchina jwí bejep jī.*

**Pablo ded pah
ā tútú ñuumátjidih ā naáwát**
(Hch 9.1-19; 26.12-18)

⁶“Damasco tútchina toáh juibínachah, yeó jāap tac yoób, báadhdajeh wépép yeh iigát weemdh ā yeh iig jāhanap jī. ⁷Caandih en wáhi bejnit, baáboó wā

buugúp jī. Pánih buugnít, wéheatdih wā joyóchah, weemdh nin pah áí niijp jī: ‘iSaulo, Saulo! ¿Dépanih tigaá weemdh ma mawíh ñuhñ péé?’ ā niijp jī. ⁸Páant ā niijchah joinít, nin pah wā níj jepahap jī: ‘¿Maá, meém déhe tigaá?’ wā niijp jī. ‘Weém Jesús Nazaret tútchidih bóo ma mawíh ñuhñ péeni caá’, weemdh ā níj jepahap jī. ⁹Wā pej jumnit caán yeh iigátdihjeh ít enep wut jī. Obohjeéhtih, weemdh ā wéheatboodih ít joicáp wut jī. ¹⁰Pánihna, nin pah wā jwúub níj uúbh joyóp jī: ‘¿Maá, ded pah wā chājatdih tigaá ma náah?’ Jesúsdi h wā niijp jī. ‘Ma ñah ñuhúú. Damasco tútchiboó ma waad béjeé. Caanjíh ma jumuchah, ded pah ma chājat pínahdih meemdh naóhni ma pebhna ā juibíipna caá’, Jesús weemdh ā niijp jī. ¹¹Pánihna, caán wépép yeh iigátdih enni jī wā jéih encah, wā pej jumnit weemdh téihyamant wáinit, Damasco tútchina ī ub bejep jī.

¹²“Caanjíh bíc newé Ananías wūt jumni át jumap tají. Caán Diosdih táí wéi uúbhni, nihat Moisés ā wutatjidih táí chājni, caanjíh moón judíowā caandih ī táí wéi enni tají. ¹³Pánihna, wā pebhna juí ñuhñit, caán Ananías nin pah weemdh áí niijp jī. ‘Wā dée Saulo, buu ma jwúub enipna caá, páant muntih’, ā niijp jī. Páant ā niijchahjeh, jwúub ennit, caandih wā enep jī. ¹⁴Nin pah Ananías weemdh ā jwúub niijp jī: ‘Jwí ñowā ī wéini Dios ded pah meemdh ā náah yacat pínahdih ma jéihyat pínah, Jesús táini yoobátdih ma enat pínah, caandih ma joyát pínahdihbut, meemdh át níwip taga. ¹⁵Meémboó áih doonádh nihat cáacwādh bohéna, ma enatjidih ma joyátjidihbut ma naóhbipna caá. ¹⁶Pánihna, ¿dedédih pái jwúh tigaá ma chāj? iMa ñah ñuhúú! Ma yééjatdih cádahnit, Jesúsdi h jephani jumna, ma daabáát tútú’, Ananías weemdh ā niijp jī.

**Pablo judíowā nihcannitdih
ā bohéatjidih ā naáwát**

¹⁷“Túttimah, nin Jerusalén tútchina jwúub juinít, Dioíh muuná uúbádh wā

* 22.3 Hch 5.34-39 * 22.4-5 Hch 8.3; 26.9-11

bejep jī. Páant wā uúbat pónih, jáana yuhna, oo júmat pah Jesúsdih wā enep jī. ¹⁸Páant wā enechah, nin pah weemdih ā niijíp jī: ‘Nin Jerusalén tútchidih moón wíh doonádih ma naáwáchah, ī joífhcan níft. Páant ī joífhcah, nin tútchimant waicanjeh ma bac bejeé’, Jesús ā niijíp jī. ¹⁹Páant ā niijíchah joiná yuhna, nin pah wā jwúub níj jepahap jī: ‘Maá, játih weém wā déewá ī míc wáacat mæunádih waadni, míhwádih nemat mæúboó nemfna, wā mawíh ñún péeatdih nihat queétjeh ī jéihna caá. ²⁰Bitá Estebandih ī mawachah, wēi ennit, maonith jih ī dūwát chóonadih wā páñap jī. Páant wā chājatjidih jéihnit, weemdih yeejép ī chājcan níft’, Jesúsdih wā niijíp jī.’ ²¹‘Weemjéh tigaá meemdih wā wahap, yúúp bóo baácnadih moón judíowā nihcannitdih wíh túini doonádih ma naáwát pínah niijná. Pánihna, buú weemdih jepahnit, ma bejeé’, Jesús weemdih ā niijíp jī”, Pablo queét íjnitdih ā niijíp jī.

**Pablo soldadowā ī maáhjih
ā míc wéheat**

²²Páant ā niijíchah joinít, judíowā nihcannitdih ā naáwátji peéh joífhcan, nin pah ī níj ñaacáp jī: “iCaandíh ñi mao yohoó! iCaandíh ñi mao yohoó! iNin baáboó ā jumuchah, ā táican caá! iCaandíh mao yohatjeh caá náahap!” ī níj ñaacáp jī. ²³Nihat cáacwā búdí ī ñaacáp jī. Pánih ñaacnit, tūbit ī íjfatdih júetna, biquína jih ī dūwát chóodih ī tóo dūg yohochah, bitaboó baácdih jáinít, ī waáh yoh ñahanap jī. ²⁴Páant ī chājachah ennit, soldadowā ī maáh íih mæú díitboó Pablodih ā ub waad béjat tútup jī. Caanná waád juibínit, Pablo yoobópdih ā naáwát pínah niijná, mæúép chóo tópnajih caandíh āt puñat tútup wut jī. Judío wéheatdih beh joicán, “¿Dedé peéh tigaá cáacwā caandíh ī júih?” āt níj jéihíhip wut jī. ²⁵Í maáh páant ā niijíchah joinít, ī puñat pínah játih soldadowā Pablodih ít chéo dodhdop wut jī. Obohjeéhtih, Pablo ā

pebh ñuhni namp jumni soldado maáhdih nin pah āt niijíp wut jī:
—Weém Roma baácdih bóo wā jumuchah, ded pah wā yéej chājatdih jéihcan yuhna, ¿weemdih ma puñat tútmi níft? āt niijíp wut jī.

²⁶Páant ā niijíchah joinít, caán namp jumni maáh ā maáh pebhna juibínit, nin pah caandíh āt níj naáwáp wut jī:

—iMaá, ma túi chājaá! Nin newé ‘Weém Roma baácdih bóo caá’, weemdih ā niijíp be, āt niijíp wut jī.

²⁷Páant ā niijíchah joinít, ā maáhboó Pablo pebhna juibínit,

—Weemdih ma naáwá. ¿Meém yoobópdih Roma baácdih bóo níft? āt niijíp wut jī.

—Jéjuh, caanjíh bóo tigaá weém, Pablo āt níj jepahap wut jī.

²⁸—Weémboó Roma baácdih bóo jumíhna, queét maátadih búdí dinero wā wáhpur jī, soldado maáh Pablodih āt niijíp wut jī.

—Obohjeéhtih, weémboó jwíih cáac jumna, páant wáat jumap jī, Pablo āt niijíp wut jī.

²⁹Páant ā niijíchah joinítjeh, ī maáh, caandíh puífhnit soldadowábūt ít doo jwúub ñuhup wut jī. Pablo Roma baácdih bóo ā jumuchah yuhna, ā chéwat tútatji peéh búdí āt úmup wut jī.

**Pablo judíowā ī maátadih
ā wéheat**

³⁰Ded pah Pablodih judíowā tūbit ī júihñatdih soldadowā ī maáh yoobát páantjeh āt jéihíhip wut jī. Pánihna, chebit nihat sacerdotewā ī maátadih, judíowā ī maátadih yah buca āt míc wáacat tútup wut jī. Pablodih ub júúwát tútmit, nihat wáac junít pebhna āt ub waad béjat tútup wut jī.

23 ¹Pablo queétdih jwááh en ñuhnit, míc wáac junítndih nin pah āt niijíp wut jī:

—Wá déewáá, Dios ā enechah, weém wápí túi chājap be, āt niijíp wut jī.

²Páant ā niijíchah joinít, sacerdotewā ī maáh, Ananías wūt jumni, páant ā niiját peéh, Pablo pebh ñuhnitdih áih jacdih āt

* 22.20 Hch 7.58

nem mawat t̄ut̄up wut jī. ³Páant ā chājachah, Pablo caandíh nin pah āt niij jūihñup wut jī:

—Meém ma laiha bojoó. Dios meemdíh ā peéh chājipna caá. Ninjñh ch̄údnit, ‘Meém Dios ā wutatdih yap yohni caá’, weemdíh niijná yuhna, weemdíh páant mawat t̄ut̄na, meémboó b́acah ā wutatdih chah yap yohni caá, āt niijjip wut jī.*

⁴Páant ā niijjichah, bita ā pebh ñuhnit Pablodih nin pah it niijjip wut jī:

—¿Sacerdotewā ī maáh Dios ā ñionidih meém yeejép niij jūih niit ma chájap? it niijjip wut jī.

⁵—Wā déewāá, caán sacerdotewā ī maáh Dios ā ñioni ā jumatdih wā jéihcan beé. Jéihna, páant wāta niijcán tagaá. Dios naáwátidih naóh yapanit nin pah it niij daacáp tají: ‘Ñi maáhdih yeejép niij wéheca bojoó’, ī niij daacátjidih weembút jepahni caá, Pablo āt niijjip wut jī.*

⁶Queét míic wáac ch̄údnit biquína saduceowā, bita fariseowā ī jumatdih jéihnit, Pablo nin pah āt niij ñaacáp wut jī:

—Wā déewāá, weém fariseo wūéh jumna, weembút fariseojeh mun tigaá. Nihat wunnitji ī jwúub boo pud jūúwát pínahdih wāpí páina caá. Caandíh wā bohéat jib weemdíh nemat m̄úboó nemíhna, ī tewep be, āt niijjip wut jī.*

⁷Páant ā niijjichah joinit, queétjeh it míic jūih jwíhip wut jī. Saduceowā fariseowājñh bíic yoobó it jenah joicáp wut jī. ⁸Saduceowā nin pah ípí niijná caá: “Wunnitji ī jwúub boo pud jūóhcan niit. Ángelwā, wunnitñh caolihnabut ī wilhcan caá”, ípí niijná caá. Obohjeéhtih, fariseowāboó mácah jenah joinit, “Wunnit ī jwúub boo pud jūóhhipna caá. Ángelwā, wunnitñh caolihnabut ī jumna caá”, ípí niijná caá.* ⁹Pánihna, queét míic wáacnit t̄abit jáihna, chah pohba it míic jūih ñaacáp wut jī. Biquína Moisés ā wutatjidih bohénit fariseowā ñah ñuhnit, nin pah wépép it niij ñaacáp wut jī:

—‘Nin newé yeejép chájni nihcan caá’, jwiit jwí niij jenah joiná caá. Bíic

wunníh caolih, bíic ángel caandíh ā naóh dée caá. Páant ā naáwáchah, jwiit nindih peéh chájnit, Diosdih jwíta yap yoh tagaá. Pánihna, jwí peéh chájca boj jñh buca, it niijjip wut jī.

¹⁰Chah yeejép pohba it míic jūihñuchah ennit, soldadowā ī maáh úmna, nin pah āt niij jenah joyóp wut jī: “Pablodih yeejép ī chájmi dée caá”, niij jenah joinit, ī míic wáac juyápmant Pablodih ñih m̄uná soldadowādih āt ub waadát t̄ut̄up wut jī.

¹¹Caan chéijeh Jesús Pablo pebh jígohnit, caandíh nin pah āt niijjip wut jī: “Ma úmca bojoó. Wíñh téini dooná Jerusalén t̄at̄chidih moondíh ma naáwát pahjeh m̄untih Roma t̄at̄chidih moondíhbut ma naáwáp”, āt niijjip wut jī.

Pablodih judfowā ī mao yohíhat

¹²Cheibitjeh, biquína judfowā míic bih wáac junit, nin pah it niij míic wéhenap wut jī: “Jwiit Pablodih jwí maocah, jwiitdih Dios ā mawa naáh. Pablodih jwí mawat pínah játih, jeémpan, jwí babhca boj jñh”, it míic niijjip wut jī. ¹³Cuarenta judfowā chah pohba Pablodih mawíhnit páant niijnit wut jī. ¹⁴Páant niijnit, sacerdotewā ī maáta, bita ī maáta pebhna juibnit, queétdih nin pah it niij naáwáp wut jī:

—Nin pah jwí niij míic wéhenap be: ‘Jwiit Pablodih jwí maocah, Dios jwiitdih ā mawa naáh. Pablodih jwí mawat pínah játih, jeémpan, jwí babhca boj jñh’, jwí míic niijjip be. ¹⁵Pánihna, jwiit judfowā nihah jwí maáta ñi míic wáacapoó Pablo ā jwúub jūúwát pínah niijná, yeebjéh soldadowā ī maáhdih dooná ñi wahaá. Nin pah caandíh ñi niijj. ‘Pablodih jwí jwúub wábh joíhna caá, páant muntih’, ñi niijj. Pánihna, jwiitboó míic bih pánit, ñi pebhna ā juyát pínah játih, caandíh jwí maobipna caá, ī maátadh it niijjip wut jī.

¹⁶Obohjeéhtih, Pablo jwan wūéh ded pah ī chájat pínah doonádih āt joyóp wut jī. Pánih joinit, soldadowáñh m̄uná

* 23.3 Mt 23.27 * 23.5 Ex 22.28 * 23.6 Hch 26.5; Fil 3.5 * 23.8 Mt 22.23; Mr 12.18; Lc 20.27

waád juibínit, ā joyátjidih Pablodih āt naáwáp wut jī. ¹⁷Pánihna, Pablo biíc nump jumni maáhdih bid bojnit, nin pah caandíh āt niijíp wut jī:

—Nin jáap behnidih ma maáh pebhna ma ub bejeé, ded pah ā joyátjidih caandíh ā naáwát pínah niijná, āt niijíp wut jī.

¹⁸Pánihna, caán soldado ā maáh pebhna caandíh āt numah bejep wut jī. Numah juibínit, nin pah ā maáhdih āt niijíp wut jī:

—Pablo nemat muáboó jumni nin jáap behnidih ma pebhna weemdíh ā numah juáwát táutap be, ded pah ā joyátjidih meemdíh ā naáwát pínah niijná, āt niijíp wut jī.

¹⁹Pánihna, ā maáh bita wihcapboó caán joinjidih téhiyamant teo wái bejnit, nin pah āt niijíp muábh joyóp wut jī:

—¿Dedédih tigaá weemdíh ma naáwíh? āt niijíp wut jī.

²⁰—Judíowā ī maáta cheibit meemdíh Pablodih ī pebhna ī wah bojat táutbipna caá, caandíh juáub muábh jói enat táut niijná. ²¹Obohjeéhtih, bita caandíh mawíhna, ī míic bih páibipna caá. ‘Pablodih jwí mawat pínah játih, jeémpcan, jwí babhca boj jíih’, it míic niijíp wut be. Páant niijníti ma jepahat pínahdih buu páina caá ī chájap. Pánihna, ī muábátdih ma jepahca bojoó, Pablo jwan wáuh soldadowā ī maáhdih āt niijíp wut jī.

²²—Weemdíh ma naáwátjidih bitadih ma naóhca bojoó, soldadowā ī maáh āt niijíp wut jī. Páant niijíp péanit, caán jáap behnidih āt juáub bejat táutap wut jī.

Maáh Félix pebhna Pablodih ī wahat

²³⁻²⁴Pablo jwan wáuh ā juáub bejat túttimah, soldadowā ī maáh chénewā ā nump jumnit maátadih ā pebhna āt bid bojop wut jī. Páant ā bid bojnit ī juibínachah, nin pah queétdih āt niijíp naáwáp wut jī: “Doscientos soldadowā yáac chūi bejnit pínahdih míic wáacnit, níi ámohat táutá. Bitá setenta soldadowā caballowájih bejnit pínah, bita docientos soldadowā ítah tópdih ubnit pínahdihbut míic wáacnit, níi ámohat

táutá. Pabloíh caballowā pínahdihbut níi ámoh wáuhá. Míic ámoh péanit, buu chei las nueve, púú Cesarea tútchi, Maáh Félix pebhna Pablodih níi túi ub bejeé”, āt niijíp wut jī.

²⁵Pánihna, caán maáh nin pah Maáh Félixdih āt niijíp daacáp wut jī:

²⁶“Weém, Claudio Lisias meém wā maáh Félixdih wā daác wahna caá. ¿Ma túi jum níit? ²⁷Nin tútchidih moón judíowā nin newé Pablo wut jumnidih íjnit, caandíh maona ī chájap be. Páant caandíh ī mao yohat déedih, ī pebhna wíih soldadowájih enedih wā bejep be. Caánboó Roma baácdih bóo ā jumuchah jéihnit, caandíh ī maocat pínah niijná, jwí dúuc wáyap be.

²⁸Páant ī mawíhchah énnit, ded pah ī júih náacátdih jéihíhna, ī maáta ī míic wáacapboó caandíh wā numah bejep be. ²⁹Caánboó jwí jumuchah, queét judíowā ī wúatdihjeh ī júihnap be. Obohjeéhtih, dedé ā yéej chájatji jiih wunat pínah, nemat muáboó nemat pínahbut caandíh ā wihcan beé. ³⁰Bitá míic bih páinit mawíhat doonádih joinít, wácanjeh ma pebhna caandíh wā wahap be. Pánihna, caandíh naóh yacnitdih ma pebhna wā bejat táutbipna caá, meémbodíh ī naóh yacat pínah niijná”, soldadowā ī maáh Maáh Félixdih āt niijíp daacáp wut jī.

³¹Queét soldadowā ī maáh ā wúatdih joinít, chei Pablodih numah bejna, púú Antípatris tútchina it juibínap wut jī. ³²Cheibit queét jíthchajih bejnit soldadowā Jerusalén tútchina it juáub bejep wut jī. Obohjeéhtih, bita caballowájih bejnitboó Pablodih it numah bejep wut jī. ³³Pánih bejna, Cesarea tútchina juibí, Maáh Félix pebhna waád juibínit, ī maáh ā daácniji papélah núodih wáhnit, Pablodihbut caandíh it wáuhap wut jī. ³⁴Pánihna, caán núodih en péanit, Félix Pablo ded baácdih bóo ā jumatdih āt muábh joyóp wut jī. Cilicia baácdih bóo ā jumatdih jéihna, nin pah Pablodih āt niijíp wut jī:

³⁵—Meemdíh naóh yacnit ī juyáchah, queétdih wā joibípna caá, āt niijíp wut jī. Páant niijnít, caandíh ī wapat pínah niijná, Maáh Herodesíjih muána Félix soldadowádh āt ub bejat táutap wut jī.

Pablo Maáh Félixdiñ

“Wā yéej chájcan beé”, ā niiját

24 ¹Biícjĩh bóo téihya yeó jáap túttimah, sacerdotewā ī maáh Ananías, bita judíowā maáta biícdiñ Cesarea tútchina ĩt ñũũn déi juibínap wut jĩ. Roma baácdiñ moón ĩ maáta ĩ wutatdiñ jéihni Tértulo wūt jumñibut ĩjeéh āt juibínap wut jĩ. Tértulo judíowā ĩ naóh yacatdiñ naóh yapani pínah wut jĩ. Páñihna, Pablodiñ ĩ peéh chájat pínah niijná, Maáh Félix pebhna ĩt waad juibínap wut jĩ. ²Páant ĩ waád juibiát túttimah, soldadowā Pablodiñ caanná ĩ wũ waád juibínachah, Tértulobóo judíowā ĩ naóh yacatdiñ nin pah āt niij yapanap wut jĩ:

—Meém túini maáh caá. Jwĩ maáh ma jumũchah, dedé tac buugát wihcan, jwĩ túi jumna caá. Túi jéihni jumna, niñat jwĩih baácdiñ moondiñ ma túi teo wáacna caá. ³Páñihna, niñat jwĩih tútchidiñ moón meemdiñ búdi jwĩ wéina caá. ⁴Meém jígah enni ma jumatdiñ jéihna, meemdiñ maatápdih tac buugáat túut páant jwĩ niijcán caá. Ma jéihyat pínah niijná, bainíjeh meemdiñ jwĩ wéhefhna caá. ⁵Nin cáacwádiñ túbit ā tac buugána caá. Niñat baácboó ded pah bohéni, judíowádiñ ĩ míc eníhcat chájna caá ā chájap. Jesús Nazaret tútchidiñ bóodiñ péenitdiñ waóhni caá. ⁶Dioĩh muũná judíowā niñcannitdiñ numah waadní, caán muũdiñ ā yéejanap be. Páant ā chájachah ennit, caandĩh teona, jwĩ nuowā ĩ wutatdiñ ā yap yohaťi jĩb jwĩ peéh chájhip yuh be. ⁷Obohjeéhtih, maáh Lisias áih soldadowádiñ numah juóhni, caandĩh jwiitdiñ ĩ dáuc wáyap be. ⁸Páñih dáuc wáiniji ma pebhna jwiitdiñ ā naóh yacat tútup be. Pablodiñ wũbh joĩ enna, niñat jwĩ naóh yacat yoobópdih ā jumatdiñ meém ma jéihbipna caá, Tértulo Félixdiñ āt niijp wut yuh jĩ.

⁹Ájeéh juibínit judíowábut Pablodiñ biíc yoobó Félixdiñ ĩt yee naóh yacap wut jĩ. ¹⁰Páant ĩ naóh yacat túttimah, Félixboó Pablo ā naawát pínah niijná, caandĩh āt júut jáhanap wut jĩ. Páant ā

júut jáhanachah ennit, Pablo nin pah āt niij naawáp wut jĩ:

—Dawá jópchina jwĩih baácdiñ moón jwĩ naóh yacatdiñ mapĩ túi joiná caá. Páant ma jumatdiñ jéihna, ma túi jéihyat pínah niijná, wéinit, meemdiñ yoobópdih wā naóhbipna caá. ¹¹Doce yeó jáap játihjeh Jerusalén tútchina Diosdiñ weñediñ wā juibínap be. Bitadiñ wũbh joiná, ma jéihbipna caá. ¹²Biíhdiñ wápi júihcap be. Dioĩh muũdiñ míc wáacnitdiñ wā míc júihñat tútup be. Judíowā ĩ míc wáacat muũ díitna, tútchiboobát wā míc júihñat tútup be. ¹³Páant ĩ naóh yacachah yuhna, bitadiñ wũbh joĩ enna, ĩ yee naóh yacatdiñ meém ma jéihbipna caá. ¹⁴Obohjeéhtih, buũ meemdiñ yoobópdih wā naóhna caá. Dios jwĩ nuowáji ĩ wéinidiñ weembút wápi wéina caá. Páñihna, Jesúsdiñ jepahna, weém Diosdiñ wā weñechah, ‘Mácah ā bohéna caá’, queéť ĩpi niijná caá. Obohjeéhtih, wā bohéat mácah niñcan caá. Niñat Moisés ā wutatjidiñ jepahni, niñat Dios naawátdiñ naóh yapani ĩ daacátjidiñ wápi jepahna caá. ¹⁵Dios niñat wunnitdiñ ā jwũb booať pínah yeó jáapdiñ wápi páina caá. Túinidih, yeejépwádiñ biíc yoobó ā jwũb booaťpina caá. Páant ā booať pínahdiñ niñat judíowábut biíc yoobó ĩpi páina caá. ¹⁶Páñih páina, túinijeh wápi chájna caá, ‘Caán túini caá’, Dios weemdiñ ā niiját pínah, cáacwábut biíc yoobó ĩ niiját pínah niijná.

¹⁷“Dawá jópchina biíh baácna jibñiji wā déewā jígah náah jumñitdiñ dinerodiñ wáhat túut niijná, Diosdiñ wēi wáhat túut niijná, Jerusalén tútchina wā jwũb juibínap be, páant muñtih. ¹⁸Páñihna, Diosdiñ wā wáhat pínah játih, ‘Caán túini caá’, Dios ā niij enat pínah niijná, ded pah Moisés ā wutatjidiñ wā chájap be. Páant wā chájat túttimah, Dioĩh muũ díitna jumna, caandĩh wā wáhuuchah, bita judíowā Asia baácdiñ moón weemdiñ ĩt enep tabe. Páant ĩ enechah, wájeéh míc wáacnit wihcan, míc júihñatbut ā wihcap be. ¹⁹Páñihna, weém yeejéť wā chájatdiñ enna niñna, queéť Asia baácdiñ

moónboó ma pebhna naóh yacadih í jüúwá naáh.* ²⁰Jwí maáta wáac juínit, weemdíh í uúbh joí enechah, ded pah wá yéej chājatjidih enna nihna, queétjeh naáwádih í jüúwá naáh. ²¹Nin pahjeh í niijmí nacaá: ‘Pablo jwí míc wáacapboó jumnit, nin pah ā niij nāacáp jī: “Wunnitjidih Diosboó ā jwúub booaatdih jwípí páñatdih wá bohéatjí jīb nemat muúboó weemdíh í nemat tútup jī”, ā niij nāacáp jī’, queét í niijmí nacaá”, Pablo Félixdih át niijp wut jī.*

²²Páant ā niijíchah joinít, Félix, Jesúfh doonádih jéihnit, í naáwátidih át cádahat tútup wut jī. Pánih cádahat tútup, Pabloodih nin pah át niijp wut jī:

—Maáh Lisias ā juyéchah, dedé peéh chājat pínah ā jumúchah, meemdíh wá naóhbična caá, át niijp wut jī.

²³Páant niij péanit, Pablodih ub jüóhni soldadowā í maáhdih nin pah át niijp wut jī: “Maátafh muná jwúub ub bejna, míh soldadowā caandíh í túi wapa naáh. Obohjeéhtih, ā náahat pah ā chāja naáh. Det ā chéenwábut caandíh teo wáacadih í juyé naáh”, át niijp wut jī.

²⁴Daocánni yeó jáap túttimah, Félix ājeéh bóli Drusilajih í míc wáacat tólihna át juibínap wut jī. Drusila judío wili wut jī. Pánih juibínit, Jesúfh doonádih jofíhna, Pablodih át bid bojop wut jī. ²⁵Páant ā bid bojochah, Pablo queétdih nin pah át niij naóh bohénap wut jī: “Bitadih tái chājat caá náahap. Yéej chājat jenah joyátdih yap yohat caá náahap. Cáacwā yeejép í chājatjidih Dios búdí ā peéh chājbična caá”, queétdih át niijp wut jī.

Páant ā niij naáwáchah, joí wúhi bejnit,

—Páant bóojeh tigaá. Ma bejeé. Bífh yeó jáap meemdíh wá jwúub bidbična caá, páant muntih, Félix caandíh át niijp wut jī.

²⁶Pablo ā míc jīb chāj bacat pínah dinerodihbut Félix át bidip wut jī. Pánih bidnit, dawá láa Pablodih míc wéheat tútup niijná, Félix ā pebhna át jüúwát tútup wut jī. ²⁷Obohjeéhtih, chéne jópchi túttimah, Félix maáh jumni át

bacap wut jī. Pánihna, judíowádih weñafhna, Félix Pablodih nemat muúboojéh át cádahap wut jī. Porcio Festo wut jumni át jwúub tútup nuúm maáh waadáp wut jī.

Pablo Maáh Festodih ā naáwát

25 ¹Caán baácna Maáh Festo juibíniji bíic peihcanni yeó jáap túttimah, Cesarea tútchimant Jerusalén tútchina át aab béjep wut jī. ²Caanná ā aáb juibínachah, queét sacerdotewā í maáta, bita judíowā í maáta bíicdih ā pebhna bejnit, Pablodih yeejép í jwúub naóh yacap wut jī. ³Caan pébhna í bejat pínah játih queétdih nin pah ít míc niijp wut jī: “¿Pablodih mawat pínah niijná, cáacwádih míc bih pánit, mawat tútup jífh?” ít míc niijp wut jī. Páant niij jenah joinít, nin pah Maáh Festodih ít niijp wut yah jī:

—Nin Jerusalén tútchiboó Pablodih ma wah aab bojoó, ít niijp wut jī.

⁴Obohjeéhtih, Festo nin pah queétdih át niij jepahap wut jī:

—Pablo páantjeh Cesarea tútchidih nemat muúboó ā jumna caá. Búutéh caánboó wá jwúub dei bejbipna caá, páant muntih. ⁵Pánihna, Cesarea tútchina ní maáta weemdíh í pej jum dei bej jwuh naáh, Pablo ā yéej chājachah nihna, caandíh í naóh yacat tútup niijná, át niijp wut jī.

⁶Ocho yeó jáap túttimah, Maáh Festo Cesarea tútchina át jwúub dei bejep wut jī. Á jwúub dei juibíni daanimant, í naóh yacachah joyát tútup niijná, peéh chājnit í naáwápboó át waád juibí chüudup wut jī. Caánboó chüudnit, Pablodih át bid bojop wut jī. ⁷Pablo ā pebhna ā juibínachah, Festojeéh Jerusalén tútchimant dei juibínit judíowā caán táahmant ít nüuh púda bojop wut jī. Pánih nüuhnit, dawá yeejép dooná ít naáwáp wut jī. Obohjeéhtih, páant í naáwáchah yuhna, í yee naáwátidih Festo át jéihcap wut jī.

⁸Páant í naáwáchah joinít, Pablo nin pah át niij naóh yoobánap wut jī:

—Jwiít judíowā jwí wutatdih, Diofh muúdíh, Roma tútchidih moón í

* 24.17-19 Hch 21.17-28 * 24.21 Hch 23.6

maáhdihbut yeejép wá chājcap be, át niijíp wut jī.

⁹Obohjeéhtih, Festo judíowādih weñahna, nin pah Pablodih átih niijíp wut yuh jī:

—¿Jerusalén tútchina ma jwúub aab béjñcan níft? Caanná juibínit, míih doonádih jéihñhna, weemjéh tigaá wá jwúub joibíp. Yeejép ma chājachah nihna, ma yeejat peéh wá naóhñipna caá, át niijíp wut jī.

¹⁰Obohjeéhtih, páant ā niijíchah joinít, Pablo nin pah át niij jephap wut jī:

—Maáh César ā wēpat ninjñh meém ma bíbohna caá. Pánih bíbohna, ninboó wá jumuchah, dedé wá chājatji peéh, ma jéih naóhna caá. Judíowādih dedé wá yeej chājcatdih ma túi jéihna caá.

¹¹Pánihna, yeej chājna nihna, wá yeej chājat jñib weemdhí ī mao yohatdih wá umcan caá. Obohjeéhtih, ī naóh yacat yoobópdih nihcah, weemdhí queétdih páantjeh ma wñuchah, ā téican níft. Pánihna, Roma tútchi jwí chah maáh César pebhna weemdhí ma wahaá, Pablo Festodih át niijíp wut jī.

¹²Páant ā niijíchah joinít, Festo caandíh teo wáacnitdih míic wéhe péanit,

—Caán láa bácah, César pebhna meemdhí wá wahñipna caá, át niijíp wut jī.

Pablo ā chājatjidih Festoboó Maáh Agripadih ā naáwát

¹³Daocánni yeó jáap túttimah, maáh Agripa ā jwan Berenicejñh Festo jáap maáh ā waadáchah, Cesarea tútchina caandíh muj tewedih ít dei juibínap wut jī. ¹⁴Pánih dei juibínitji maatápdih ít jum jwuhup wut jī. Bíic yeó jáap Pabloh doonádih Agripadih Festo nin pah át niij naáwáp wut jī:

—Félix nemat muúboó ā cádahñiji, Pablo wát jumni, ā jumna caá.

¹⁵Jerusalén tútchiboó wá juibínachah, sacerdotewā ī maáta, bita judíowā ī maátabut caandíh wá peéh chājatdih náahna, wá pebhna yeejép dooná naáwádih ī juyúp jī. ¹⁶Obohjeéhtih weém nin pah queétdih wá niijíp jī: ‘Jwiít Roma baácdih moón ī maáta nin pah jwípí chājna caá: Det naóh yacnitdih jwípí

jwíih naáwát túttna caá. Páant ī naóh yacatdih joinít, ī naóh yacñiboodíh jwúub jwí jwúub naáwát túttna caá. Jwiít Romanowá páant jwí chājcah, caandíh naóh yacnitdih jwípí wñuchan caá’, queétdih wá niijíp jī. ¹⁷Pánihna, nin Cesarea tútchina wájeéh ī juyát túttimah daanimant bóo yeó jáapjeh peéh chājat naáwát muúboó cháudnit, ī naóh yacnitdih wá bid bojop jī. ¹⁸Queétd judíowá búdí ā yeej chājatjidih ī naóh yacmi dée caá’, wá niij jengah joyóp yuh jī. Obohjeéhtih queétd naóh yaquihñitji buca dedé ā yeej chājatjidih ī jéih naóhcap jī. ¹⁹Jwíih Dios ā watatjidih bíaboó caá ā bohénap’, niijnít, ī íijip jī. Bíic newé, Jesús wut jumni, wunniji yuhna, ā jwúub boo pud jáúwátjidih Pablo ā bohéatjidihbut ī íijip jī.

²⁰Weémboó nihát ī naáwátjidih wá beh joicáp jī. Pánih beh joicán, ‘¿Jerusalén tútchiboó ma aab béjñcan níft? Míih doonádih caanná wá joíhna caá, páant muntñh’, Pablodih wá niijíp jī.

²¹Obohjeéhtih, ‘Maáh César pebhna weemdhí ma wahaá, wíih doonádih caánboó ā joyát pínah niijná’, weemdhí ā niijíp jī. Páant ā niijíchah joinít, jwí maáh pebhna wahat tút niijná, caandíh nemat muúboó soldadowádih wá páñat tútup jī, Festo Agripadih át niijíp wut jī.

²²Páant ā niijíchah joinít, Agripa Festodih nin pah át niijíp wut jī: —Á naáwátidih weembút wá joíhna caá, át niijíp wut jī.

—Cheibit caandíh ma joibípnna caá, Festo Agripadih át niijíp wut jī.

²³Pánihna, cheibit Agripa Berenicejñh búdí míic wáacat tólihna juibínit, ít waad béjep wut jī. Páant ī waad béjehah, nihát cáacwá queétdih ennit, búdí ít weñep wut jī. Nihat soldadowā ī maáta, nihát caán tútchidih moón maátabut caán muúbaó íjeéh ít waad béjep wut jī. Túttimah, Festo Pablodih át ub jáúwát tútup wut jī. ²⁴Pánihna, Pablo ā waád juibíat túttimah, Festo queétd míic wáacnitdih nin pah át niij naáwáp wut jī:

—Maá Agripa, nihát yeéb jwíjeéh jumnitbut nin newédih ñi enna caá. Jerusalénboó wá jumuchah, ninboó wá jumuchahbut, nihát judíowá weemdhí

nindih bádí í naóh yacap jī. Tūbit ñaácnit, ‘Caandíh ma mao yohoó’, chah pohba í niijíp jī. ²⁵Obohjeéhtih, weemboó ded pah ā yéej chájtajdih wā jéihcan jī. Ā yéej chájtajti jīb ma yohat ā whicap jī. Pánihna, caanjéh tibeé jwí maáh Césardih naáwát túut niijná, ā pehbhoó ā bejat pínahdih ā wúbúp jī. ²⁶Obohjeéhtih, jwí maáh Césardih ded pah wā naóh daacát déedih wā jéihcan caá. Pánih jéihcan, yeéb nihat, Agripa bícdih ñi pebhna caandíh wā jūwát túutap be. Pánihna, caandíh jointíj jwí míic wéheat túttimah, ded pah caandíh wā naóh daacát pínahdih wā jéihbipna caá. ²⁷Ded pah ā yéej chájtajdih naóhcach, nemat muúboó jumnidih César pebhna wā jéih wahcan caá, Festo queétdih át niijíp wut jī.

**Ded pah ā chájtajdih Pablo
Maáh Agripadih ā naáwát**

26 ¹Túttimah, Maáh Agripa Pablodih nin pah át niijíp wut jī: —Buu míih doonádih jwiítdih ma naáwá, át niijíp wut jī.

Páant ā niijíchah jointí, Pablo maátadih wúbhna, áih téihyajíh át júut ñahanap wut jī. Pánih júut ñahanit, áih doonádih át naóh jwíhip wut jī. ²“Maá Agripa, wā déewá í maáta yeejéj weemdíh í naóh yacatjidih wā naóh yooabát pínahdih buu meém ma joyát pínahdih wā wéina caá. ³Nihat jwiít judíowā ded pah jwí chájtadih, ded pah jwí bohéatdihbut meemjéh ma túi jéihna caá. Pánihna, nihat wā naáwát pínahdih ma túi joyoó”, Pablo át niijíp wut jī.

**Pablo Jesúsdih ā jepahat pínah
játih ded pah ā jum jwuhatjidih
ā naáwát**

⁴“Nihat judíowā wíih baácbóo í cātíh wébít jum jwuhna, ded pah wā jumatjidih í jéihna caá. Túttimah, Jerusalénboó ded pah wā jumatjidihbut í túi jéihna caá. ⁵Maatápdih fariseowájeéh wā jumap jī. Jwiít fariseowá Moisés ā wutajdih chah jepahnit jwí jumna caá. Pánihna, queéť judíowā naáwíhna,

‘Yoobópdih caá ā niiját’, ita jéih niij tágaá.” ⁶Dios jwí ñuowádih ‘Nihat cáacwā í boo pud jūóhbiipna caá’, ā niijátjidih wā páñat jíib, buu í naóh yacni ninboó wā ñuhna caá. ⁷Nihat jwiít doce judíowā poómpbut ā naáwátjidih jointíj jwí páina caá. Yeó jáap, cheibut Diosdih jwípí túi wéi wúhna caá. Pánihna, Maá Agripa, jwí maátaboó caandíh wā páñat jíib weemdíh í naóh yacap jī.

⁸¿Dépanihna ‘Dios wannitdih ā jéih jwúb boocan níft’, ñi níj jenah jóf?

⁹“Jon játih ‘Jesús Nazaret tútchidih bóodih jepahnitdih weemdíh cádahat túttat caá náahap’, wā níj jenah joyóp jī. ¹⁰Páant níj jenah jointí, Jerusalén tútchidih moón dawá Jesúsdih jepahnitdih teonit, sacerdotewá í maáta í wutaditdih jointí, nemat muúboó wā nemat túutap jī. Pánihna, queétdih í mao yohíhichah, weembát bíic yoobó wā mao yohat túutap jī. ¹¹Maatápdih jwiít judíowā jwí míic wáacat muúdíh Jesúsíhwā í míic wáacachah, waadníť, queétdih wā jígah náah chájap jī. Jesúsdih í jepahatdih wā cádah túutap yuh jī. Pánihna, bédí íjna, bíih baácna jweí peétnit Jesúsíhwádih ñuunnít, wā moh yéejanap jī”, Pablo át niijíp wut jī.”

**Jesús caandíh ded pah
ā niijátjidih Pablo ā naáwát
(Hch 9.1-19; 22.6-16)**

¹²“Pánih Jesúsíhwádih ñuunná, sacerdotewá í maáta í wépatjih í wutajti pah chájat túut niijná, bíic yeó jáap Damasoc tútchina wā bejep jī. ¹³Yeó jáap tac yoób namáboó jwí bejehah, yeó ā yeh iigát chah jeámant yeh iíg jéenanachah, jwí enep jī. Weemdíh, wájeéh bejnitdihbut ā túi yeh iig yóh jwejep jī. ¹⁴Páant ā yeh iiguíchah, en wáhi bejnit, jwiít nihat baácbóo jwí buug nájap jī. Pánih buug nájnit, wéheatdih wā joyóp jī. Jwíih wéheatjih nin pah weemdíh áí niijíp jī: ‘Saulo, Saulo, ¿Dépanihna íjnit, wíihwádih mawíh ñuún péé tigaá ma cháj? Wíihwádih pánih chájna, weemdíh caá páant ma chájap. Pánih chájna, meemjéh míic

* 26.5 Hch 23.6; Fil 3.5 * 26.9-11 Hch 8.3; 22.4-5

yéejana caá ma chájap. Nuñúpdih ñi chéwechah, íjnit, míc tǔpǔna, ā míc yéejaat dée pah meembút ma míc yéejana caá', ā niijíp jī. ¹⁵¿Maá, meém déhe tiguaá?' wā niijíp jī. 'Weém Jesúsjeht tiguaá, ma ñuún mawíh péeni. ¹⁶Buu ma ñah ñuhú. Weemdíh teo wáhni ma jumát pínah niijná, meemdíh wā jígohna caá. Ma enatjidih bitadih ma naáwát pínah niijná, meemdíh wā ñíona caá. Ded pah wā jumadtih meemdíh wā jwúub jéihyaat pínahdihbat ma naóhbična caá. ¹⁷Buu meemdíh jígohnit, judíowādih, judíowā nihcannitdihbat wíh doonádih ma naáwát pínah niijná, meemdíh wā wahna caá. Pánih wahnit, ī jéih yéej chájcat pínah niijná, meemdíh wā tǔi wapbična caá. ¹⁸Judíowā nihcannitdih ma naáwáchah, queét dupáat panhipboó jumnitji ī yéej chájatdih cádahnit tǔut ñumná, baabát panhipboó ī bejbipna caá. Pánihna, Satanás ā maáh jumupmant queédih ub bacanit, Dios ā maáh jumupboó wā waadábipna caá. Pánih chájnit, weemdíh jepahnitdih ī yéejatih wā yohochah, queét Dios ā ñfonitjeéh ī jumbipna caá', Jesús weemdíh ā niijíp jī", Pablo āt niij naáwáp wut jī.

**Pablo Jesúsdi h ā jepahatjidih
ā naáwát**

¹⁹"Páant Jesús ā naáwáchah joinít, caandíh wā yap yohcan jíí. ²⁰Pánihna, Damasco tǔtchidih moondíh wā jwíh naáwáp jī. Tǔttimah, Jerusalén tǔtchidih moondíh, Judea baácdih moondíh, judíowā nihcannitdihbat naóhnit, 'Ñi yéejatih cádahnit, Diosdih bidnit, ā náahat pahjeh ñi chájaa. Pánih chájnit, "Yoobópdih Diosdih jepah tiguaá ī chájap", bita ī niijbípna caá', wápí niijíp jī." ²¹Páant wā niij bohéatji peéh nit judíowā Dioíh mué dínta weemdíh teonit, ī maoyohíhip yeh jī. ²²Obohjeéhtih, jon, buubut Dios weemdíh ā teo wáacac be. Páant ā teo wáacachah, weém ninjīh ñuhnit, nihat maátadih, oboh jumnitdihbat yoobópdih wā naóhna caá. Moisés ā wutajjidih, Dios naáwátidih naóh yapanit ī daacátjidihbat wápí

bohéna caá. ²³Nin pah īt niij daacáp tají: 'Cristo Dios ā wahnit pínah yeejép yapnit, ā wunbipna caá. Pánih wunniji, ā waoh boo pud jǔohbipna caá. Pánih jwúub boo pud jǔohnit, yeh igni panihni nihat judíowā, judíowā nihcannitbat ī yéejat peéh iiguǔpna ī bejat déedih tǔi ubni pínah ā jumbipna caá', īt niij daacáp tají." Páant ī niij daacátji pah weembút bíic yoobó wápí bohénap jī", Pablo āt niijíp wut jī.

**Pablo Agripadi h Diosdih
ā jepahat tǔut**

²⁴Páant Pablo ā naáwáchahjeh, Festo nin pah āt niij ñaacáp wut jī:

—īPablo, meém náhni joyát buud béjni caá! Maatápdih ma bohéatji jíib, náhni joicánni caá buca, āt niij ñaacáp wut jī.

²⁵—Nihcan caá, Maá Festo. Náhni joicánni nihcan caá weém. Yee wéheni nihcan caá. Yoobópdih tiguaá wā naáwáp. ²⁶Nin Maáh Agripa nihat wā naáwátidih ā beh joiná caá. Pánihna, úmcanjeh caandíh wā naóhna caá. Nihat wā chájat bih naáwát nihcan beé. Nihat ded pah wā chájatji doonádih Agripaboó átát joijí tagaa, āt niijíp wut jī.

²⁷Páant niij péanit, Agripadi h jwuh nin pah āt jwúub niijíp wut jī:

—Maá Agripa, meémbo Dios naáwátidih naóh yapanit jon játih ī daacátjidih 'Yoobópdih tiguaá', ¿ma niij jenah joí níit? Páant ma jenah joyátidih wā jéihna caá, āt niijíp wut jī.

²⁸—¿Ma naáwátjīh waícanjeh weemdíh Jesúsdi h ma jepahat tǔutíh níit? Agripa Pablodih āt niij jepahap wut jī.

²⁹—Waícanjeh ma jepahachah, tǔttimah ma jepahat doonádihbat joiná, wā wéibipna caá. Meém Jesúsdi h ma jepahat pínah, yeéb nihat buu weemdíh joinítbat caandíh ñi jepahat pínahdih wā náah yacna caá. Pánih náah yacna, Diosdih yeebdíh wápí úbhna caá. Weém wā jumát pah yeéb nihatbut ñi jumát pínahdih wā náah yacna caá. Nin ítah tǔpdih wā dúwát pah niijná wā chájcan caá, āt niijíp wut jī.

* 26.20 Hch 9.20,28-29 * 26.23 Is 42.6; 49.6; 1Co 15.20

³⁰Páant ā naáwáchah jói péanit, Maáh Agripa, Berenice, Maáh Festo, caánboó cháúadnitbut ñah ñuhnit, bícdih ít bac bejep wut jī.

³¹Pánih bac bejnitji nin pah ít níj míc wéhenap wut jī:

—Nin newé ā chājatji jīb, mawat, nemat muáboó waadáatbut caandih ā wihcan caá, queétjeh ít míc níjíp wut jī.

³²Maáh Agripa Maáh Festodih nin pah át níj naáwáp wut jī:

—Maáh César pebhna Pablo ā wahat tútcach nihna, jwíta jéih baca tagaá. Obohjeéhtih, caanná ma wahat pínahdih ā uúbat túttimah, caandih jwí jéih bacacan caá, Festodih át níjíp wut jī.

Pablodih Roma tútchina í wahat

27 ¹Roma tútchidih moón í Maáh César Italia baácdih át jumap wut jī. Pablodih, bita nemat muáboó jumnitdihbut Festo soldadowā í maáh Julio wút jumnidih át wapat túttap wut jī. Pánihna, johlitjīh bejni jááj chóojīh queétdih Italia baácna Julio ā numah bejep jī. Caán Julio cien soldadowā í maáh ā jumuchah, áih soldadowā César Augustoíhwā wút jumnitbut í bejep jī. ²Pánihna, weém Lucasbut Pablojeéh wā bejep jī. Aristarco, Macedonia baác Tesalónica tútchidih bóobut jwiítidih ā pej jum bejep jī. Pánihna, Adramitio wút jumni tútchimant jūóhni jááj chóodih jwí waadáp jī. Caán chóo Asia baácdih bóo jélitna yoobó aab béjni chóo pínah tajī. ³Pánih bejnit, cheibit Sidón wút jumni jélitna jwí juibínap jī. Julioobó Pablodih en daoná, ā túi chājar jī. Pánih túi chājnit, caanjīh moón ā chéenwā dedé ā náahatdih í wúhat pínah níjíná, í pebhboó Pablodih ā aabát túttap jī. ⁴Caanjīh aabnitji jwáub dei junít, caán chóodihjeh muntih jwáub waadnit, jwí bejep jī, páant muntih. Jwí bejat déemant johlit ā jwááh johochah, Chipre wút jumni quewa ā túi jáhat pínah níjíná, caan quéwadih wáyámant bóo buwámant jwí en yap bejep jī. ⁵Caan quéwadih yap bej, chúh bejnit, Cilicia baác ñaj deyatdih yap bej, Panfilia baác ñaj deyatdihbut yap bej, Licia baácdih jumni Mira tútchina jwí juibínap jī.

⁶Jwí bejni chóo caán tútchidih ā chāwát pínahdih jéihnit, Julio bíih jááj chóo, Italia baáboó bejni pínah chóodih át bid juyáp tajī. Caán ā bid juní chóo Alejandria wút jumni tútchimant jūóhni chóo tajī. Pánih bid junít, caán chóoboó jwiítidih ā numah waadáp jī. ⁷Johlit ā jwááh joh buug lájachah, páant muntih, wépép jéih bejcan, chafhjah jwí bejep jī. Pánih bejnit, Gnido wút jumni tútchidih jwí toáh juibínachah, johlitboó jwiítidih tacboó ā ub joh páud baca bojop jī. Pánihna, yoobópdi h bejcanjeh, Salmón wút jumni pióh ñajatdih yap bejnit, Creta wút jumni quewadih jéihyepmant bóo buwámant jwí en yap bejep jī. ⁸Pánihna, johlit páantjeh yeejép ā johochah, caan quéwa buwádh chafhjah bejnit, Túni Jélitna páud bacapdi h jwí cháop páh jwuhap jī. Caán jélit Lasea wút jumni tútchi pehbbit ā jumap jī.

⁹Pánih chafhjah jwí bejchah, mah noój láa, jááj chóojīh bejat tobohat láa ā toáh jūúwáp jī. Pánihna, jwiítidih numah bejnitdih Pablo nin pah ā níj naáwáp yuh jī:

¹⁰—iWeemdíh ñi joyoó! Buu jwí bejchah, ā túican níit. Mah noój láa ā jumuchah, nin jááj chóo ā buúdbírna caá. Pánihna, nihát ñi ub bejnitbut, jwiítbut jwí daáb buúdbírna caá, ā níjíp jī.

¹¹Obohjeéhtih, caán chóo mínah, caán chóodih íoh teonibut Pablodih í jepahcap jī. Julioobut Pablodih joyáh bojnit, queétoodih ā jepahap jī. ¹²Caán í cháoni jélitboó mah noój láa jááj chóo ā chāwáchah, ápi túicap wut jī. Pánihna, nihát caán chóodih bejnit caan quéwadihjah tih bíih tútchi, Fenice wút jumni tútchi jélitna í bejhip yuh jī, mah noój ā yapatdih juibí pái jwuhat tútt níjíná. Fenice jélitdih yeó dei bejepmant jááj chóo waadát át jumap wut jī. Pánihna, “Caánboó juibínit, mah noój láa jwí túi pái jwuhbírna caá”, ít níj jenah joyóp wut yuh jī.

Bádí majdih nolihat ā jūúwát

¹³Chóop yapapmant johlit ā túi jūúwáchah, caán chóodih teonit í túi bejat pínah níjíná, í yoh báahani chodóp

dahdih ī jwáub ub yapap jī, páant muntih. “Jwī tái jéih jāáj juibíbpna caá”, niíf jenah joinít, jwiítidih ī numah bejep yuh jī. Pánih bejna, Creta quewa pebhjeh jwī jāáj béjep jī. ¹⁴Obohjeéhtih, túttimahbitjeh caan quéwa chúuhup yoób yeó aáb jüúwúpmant johlit búdí ā joh jüúwúp jī. ¹⁵Caán johlit jwíih jāáj chóo buwámant túbit ā joh jáhanachah, jwī bejatji dée yoób jwī jéih bejcap jī. Pánih johna, caán chóodih ā páah joh púud baca bojop jī. ¹⁶Pánihna, Cauda wút jumni quewadih jéihyepmant bóo buwámant jwī yapap jī. Caan quéwa jwiítidih chibít johlitdih ā jáhap jī. Páant ā jáhachah, jwī wáini bainí jāáj chóodih, búdí chóo díftna ī ub yapap jī. Johlit nolihatjīh páantjeh búdí ā tobohochah yuhna, ī jéih ub yapap jī. ¹⁷Caán chóodih ámoh yac péanit, búdí chóo ā búuh bejcat pínah niijná, queét jāáj chóodih teonit bujucánni tópnajīh caán chóodih ī nah chéwep jī. Pánih nah chéo péanit, “Libia baáboó jwī juibími dée caá. Caanjīh óon yehbenibit Sirte wút jumupboó buug lájat jwiítidih túbit tobohna caá”, niíf jenah joinít, jāáj chóo wépép ā bejcat pínah niijná, johlitdih teoní búdí yégueh chóodih ī ub deyanap jī. Páant ī ub deyat túttimah, jāáj chóodihjeh johlit ā ub joh bojop jī. ¹⁸Caán johlit dedé ā yaicáp jī. Pánih joh yaicán, chah pohba ā yoób johop jī. Páant ā johochah, nolihat búdí jüóhniit, jāáj chóodih túbit ā buug lájap jī. Pánihna, jih buugjéh ā pahat pínah niijná, túttimah bóo yeó jáapdih ī ub bejniji bíí déedih ī yoh báaha jwíhip jī. ¹⁹Túttimah bóo yeó jáapdih johlit teoní yégueh chóona, chéwat tópná, máa nahnadibut ī yoh báhanap jī. ²⁰Maatápdih yeodih cúiwádhbut jwī encap jī. Johlit nolihatbut dedé noón yaicáp jī. Yeó jáap jumap pah chah pohba ā tobohoh jī. Páant ā tobohochah, “¿Nin búdí mujboó jwiít jwī buudmí naniít?” jwiítjeh jwī niíf jenah joyóp jī. ²¹Pánihna, búdí teona, maatápdih ī jéih bid jeémpcap jī. Páant ī bid jeémpcatdih enna, Pablo ī cátił juí ññhniit, queétdih nin pah ā niíf naáwáp jī:

—Wā naáwáchah, yeéb ñi joicán beé. ‘Cretamant jāáj béjcat caá náahap’, wā niijíp yuh be. Jwī jüóhchah, nin pah āta yapcan tagaá. Jwī jüúwátji juibjeh nin pah ā yapna caá. ²²Obohjeéhtih, buu yeebdíh wā jwáub naóhna caá, páant muntih. Ñi úumca bojoó. Jwiít jwī buudcán niít. Obohjeéhtih, nin jāáj chóo pohba ā búuh peét bejbipna caá. ²³Dios wā maáh wā wéini weemdíh ā jéihyaat pínah niijná, áih ángeldih át wahap tabe. Caán ángel weemdíh buu chei jigohniit, jwī buudcát pínahdih ā naáwáp be. ²⁴Wā pebh juinít, nin pah ā niijíp be: ‘Pablo, ma úumca bojoó. Meém Romanowā ī maáh César pebhna juibíniit, ded pah ma chájatjidih ma naóhbpna caá. Dios túini jumna, ma bejni jāáj chóodih moondíhbut bíic yoobó ā wapbipna caá’, weemdíh ángel ā niijíp be. ²⁵Pánihna, ñi úumca bojoó. Diosdih túi jenah joinít, ‘Ángel ā niiját bíic yoobó ā yapbipna caá’, wā niíf jéihna caá. ²⁶Obohjeéhtih, jwíih jāáj chóodih johlit bíih quewáboó ā ub joh dodhbipna caá, queétdih Pablo ā niijíp jī.

²⁷Pánih johna, chéne semana wépép ā johat túttimah, chei, Adriático wút jumni búdí mujdih jwī jwaoh chúuh bejep jī. Pánih bejna, chei tac yoob pohba caán chóodih teonit “¿Yehbenapboó jwī juibími naniít?” queétjeh it niíf jenah joyóp tají. ²⁸Pánihna, “Débóo cah ninjīh ā numah”, niijná, ī jenah enep jī. Páant ī jenah enechah, treinta y seis metros pohba caanjīh át numahap wut jī. Maátcanbitjeh ī jwáub jenah enechah, veintisiete metros caanjīh át numahap wut jī. ²⁹Páant ā yehbe bejchah enniit, búdí it úumup wut jī. “¿Quewa púud bacapdih bóo jeenádih jwī buug lájmi naniít?” it niíf jenah joyóp tají. Pánihna, caán chóo ā bejcat pínah niijná, chéneha míic chodóp dahna méimant ī yoh daabánap jī. Pánih yoh daabánit, “Waícanjeh ā baabá naáh”, queét ī niijjéhep jī. ³⁰Biquína caán chóodih teonit, jweífina, caán bainí chóodih chéwat tópdih watnit, ī wat deya pahanap jī. Pánih chájniit, nin pah ī yee niijíp jī: “Caán bainí chóodih waadníit, bíih chodóp dahnadih wawápmant jwī

yoh daabábipna caá”, i niijíp jī.

³¹Obohjeéhtih, soldadowā i maáhdih, soldadowādhbat Pablo nin pah ā niijíp jī:

—Nit nin chóodih teonit i bejehchah, yeebbút nī daab wánbipna caá, ā niijíp jī.

³²Páant ā niijíchah joinít, teonit i jweicát pínah niijná, soldadowā bainí chóodih chéwat tōpnadih i déuc bóodop jī. Páant i déuc bóodochah, caán chóo ā daabáh bejep jī.

³³Baabát pínah játih, Pablo queétdih nin pah ā niij naáwáp jī:

—Yeéb náhni dahwanit nī jeémpchah, chéne semana ā yapna caá. ³⁴Pánihna, buu yeebdih búdí wā jeémát túutna caá, nī túi wēp yaáat pínah niijná. Nī náhninaá, bíc jwī buudcán níft, ā niijíp jī.

³⁵Páant niijnít, Pablo pandih ubnit, “Paá, jwiít dih nin jeémát dih ma túi wéhna caá”, Diosdih niijnít, jwiít nihat jwī enechah, pandih ā jeémép jī. ³⁶Páant ā jeéméchah ennít, jwiítbat wéinit jwī jeémép jī. ³⁷Jwiít caán chóodih jumnit doscientos setenta y seis cáacwā jwī jumup jī. ³⁸Pánih jeémp péanit, nihat jwī wud jummat túttimah, caán chóo ā chodcat pínah niijná, páantjeh jumni trigo wuh wuúhndih búdí mujboó i yoh báaha beedánap jī.

Pablowā i jumni jāáj chóo ā daabát

³⁹Túttimah, baáb jénechah, pehbhit jumni baácdih beh encan yuhna, túi óon nāj dei páud bac jūúwát, jee dáhna wihcapdih i wēi enep jī. Pánih ennít, “¿Con óonna jwī buug náj juibí jīfh?” i niijíp jī. ⁴⁰Pánihna, jāáj chóo ā túi bejat pínah niijná, chodat dahnadih chéwat tōpnadih i déuc bóod yohop jī. Páant i déuc bóod yohat pónih, íoh tewat túut niijná, bitaboó íoh tewat pínah meenát naanádh chéwat tōpnadih i wat deyanap jī. Caán túttimah, waáwápmant bóo johlit teoni bainí yégueh chóodih i wái aabánap jī. Pánih bejna, caán óon coahna i juibíhip yuh jī. ⁴¹Obohjeéhtih, jwī bejep yoób yehbenibit bíh óon poómp át jumup tajī. Pánihna, jwíh jāáj chóo waáwápmant bóo caán óondih ā báagh

yoh bejep jī. Páant ā báagh yoh bejehchah, búdí nolihat ā buug lájachah, jwíh jāáj chóo méimant ā búuhah bejep jī.

⁴²Páant ā búuhuchah ennít, queéet soldadowā nemat muúdhí moonji i yaáh jweicát pínah niijná, queétdih i mao yohíhip yuh jī. ⁴³Obohjeéhtih, soldadowā i maáh Pablodih túi chājíhna, soldadowādh queéet nemat muúdhí moonjídih ā mawat túutcap jī. Pánihna, jwéejna i yaáh nāan bejat pínah niijná, jéih yaáhnitdih ā jwíh nāap báahaat túutcap jī. ⁴⁴Jéih yaáhcannitdih jāáj chóodih bóo máa naanádh teonit, ā yaáh nāan bejat túutap jī. Pánih bejnit, nihat jwī túi yaáh nāan juibínap jī.

Pablo Malta wūt jumni quewaboó ā jumát

28 ¹Páant jwī nāan juibínachah, caan quéwadih moón jwiít dih jwááh muj teo péanit, “Nin Malta wūt jumni quewa caá”, jwiít dih i niij naáwáp jī. ²Caan quéwadih moón jwiít dih túi teo wáacnit, páantjeh mah ā buugúchah, jwī cúbuhanchah ennít, i tuu cáo wéhup jī. ³Queéet i tuu wawachah ennít, Pablobut tuu wawadih bejnit, ā juí cáwap jī. Páant ā cáwachah, tuu chāha bac jūóhni mai Pabloíh téihyadih ā chāacáp jī. ⁴Páant ā chāac nūhuchah ennít, caan quéwadih moón nin pah i múic niijíp jī: “¿Nin newé cáacwādh mao jweini naniít? Pánih tigaá búdí nolihatdih ā jweí jūúwáchah yuhna, ā mao jweyátji jíib caandih peéh chājna caá ā chājap. Pánihna, buu ā wunbipna caá”, i múic niijíp jī. ⁵Obohjeéhtih, Pablobó caán maidih tuu cáutna á wimp yoh cáwap jī. Pánihniji ā tubacap jī.

⁶Páant ā chājachah ennít, caanjíh moón nin pah i múic niijíp yuh jī: “Caandih ā chalanachah, ā wun buugbípna caá”, i niijíp jī. Obohjeéhtih, maatápdih i en nūhuchah yuhna, dedé ā tubacap jī. Páant ā tubacat enna, i jenah joyátdih jwéub túut nuumnít, nin pah queéetjeh i múic niijíp jī: “¿Caán jwípi páp ubhni poómpdih bóona níft?” i niijíp jī.

⁷Publio wūt jumni, áih jumát jwí aabápmant bahnitjeh át jumup jī. Publio caanjíh moón i maáh tají. Pánihna, caán jwiít dih dooná ā

wahachah, áih mũnã jwĩ aab bëjep jĩ. Caannã jwĩ juibínachah, jwiítidih ã túi wëi jwááap jĩ. Pánih wëi jwááhnit, biíc peihcanni yeó jáap ájeéh jwĩ jumuchah, jwiítidih ã túi chájap jĩ. ⁸Publio fip pahat yoyóp wũna, ã lajachah, Pablo caandíh enedih ã bëjep jĩ. Á pebh juibínit, teo jáha wúbhñit, caandíh ã booaap jĩ. ⁹Páant ã booaat doonádih joinít, bita caanjíh moón wũnnit, ã booaat pínah niijnã, Pablo pebhna í juyúp jĩ. Pánih juinítidihbut teo jáha wúbhñit, ã booaap jĩ. ¹⁰Pánihna, búdí wëinít, jwiítidih í túi teo wáacap jĩ. Túttimah, caan quéwamant jwĩ bejat túut chájachah, jwĩ bejni pínah jááj chóodih dedé jwĩ náahatdih wũhna, í túi yac beedánap jĩ.

Pablo Roma tútchina ã juibíat

¹¹Biíh búdí jááj chóo Alejandría tútchimant jüóhñiji caan quéwadih mah noój láa át chão jwúhup tají. “Nin jááj chóodih teonitdih wapnit pínah”, niíf jenah joinít, caán chóo wũúcdih chéne í pãpñiji Cástor, Pólux wút jumnidih í báudhñit í ñũhup jĩ. Pánihna, caan quéwadih jwiít biíc peihcanni widh jumnitji, bejna, caán chóodih waadnít, jwĩ chúuh bëjep jĩ. ¹²Pánih chúuh bejnit, Siracusa wút jumni tútchidih juibínit, biíc peihcanni yeó jáap jwĩ chão jwúhup jĩ. ¹³Caán chóodih jwúub waadnít, púú Regio wút jumni tútchina yoobópdiyh jwĩ chúuh juibínap jĩ. Cheibit chóop yapapmant joh jüóhni johlit jwiítidih ã túi ub bëjep jĩ. Chéne yeó jáap túttimah, Puteoli wút jumni tútchina chúuh juibínit, jwĩ aab bëjep jĩ. ¹⁴Caanjíh moón Jesúfhwã jwiítidih wëi jwááhnit, íjeéh jwiítidih biíc semana í chão jwúhat tútup jĩ. Biíc semana túttimah queétdih cádahñit, Roma tútchina jwĩ yoób aab bëjep jĩ. ¹⁵Roma tútchidih jwĩ tóah bejehah, Roma tútchidih moón Jesúfhwã jwĩ bejat doonádih joinít, biíc poómp Foro de Apio wút jumni jüib chájatboó jwiítidih jwááat túut niijnã, íť juí pãñap tají. Túttimah, biíh poómp Romadih moonbút Tres Tabernas wút jumni ewat pehbhoó íť juí pãñap tají.

Pánih queétdih jwááhnit, búdí wëina, “Paá, weemdíh ma túi chájna caá”, Pablo Diosdih ã niijíp jĩ. ¹⁶Roma tútchidih juibínit, Julio ã maáhdih Pablodih ã wúhup jĩ. Caánboó Pablodih nemat mũúboó nemcanjeh, biíh mũúboó ã jumat tútup jĩ. Obohjeéhtih, ã jweicát pínah niijnã, biíc soldadodih ã waput tútup jĩ.

Pablo Roma tútchidih moondíh Jesúh doonádih ã naáwát

¹⁷Biíc peihcanni yeó jáap túttimah, Pablo caanjíh moón judíowã í maátadih ã pebhna át bid bojop wat jĩ. Páant í míic wáac juyúchah, Pablo queétdih nin pah át niíf naáwáp wut jĩ:

—Wã déewãá, weémboó jwĩ déewádhíh wã yéej chájcap jĩ. Jwĩ nuowã í wutajidihbut yeejép wã niijcáp jĩ. Obohjeéhtih, Jerusalén tútchiboó wã jumuchah, biquína jwĩ déewã weemdíh teonit, Romanowã í maátadih nemat mũúboó í nemat tútup jĩ. ¹⁸Pánihna, weemdíh wúbh joinít, queéť Romanowã í maáta weemdíh í bacañih jĩ. “Nin newé ã yéej chájatji peéh mao yohat ã wihcan caá”, í niijíp jĩ. ¹⁹Obohjeéhtih, jwĩ déewã í maáta weemdíh bacaat tútucan, fijnit, Romanowã í maátadih í jepahcap jĩ. Páant í jepahcãh ennit, nin pah Romanowã í maátadih wã niijíp jĩ: “Maáh César pehbhoó weemdíh ñi wahaá”, wã niijíp jĩ. Obohjeéhtih, weémboó wã déewádhíh wã naóh yaccan niít.* ²⁰Pánihna, yeebdíh enihñit, ñijeéh míic wéheíhna, wã bid bojop be. Jwiít judíowã jwípí páñni Cristo ã boo pud jüúwátdih wã naáwát peéh nin chéoni ítah tópdih wã duonã caá, át niijíp wut jĩ.

²¹Páant ã niijíchah joinít, queéť caandíh nin pah íť niíf jepahap wut jĩ: —Conmant moón jwĩ déewã míih doonádih jwiítidih daác wahcan, dedé yeejép doonádhíhbut í naóhcan be. ²²Obohjeéhtih, nihat tútchinadih moón Jesúsdih jepahñitdih í íj enatdih jwiítboó jwĩ jéihna caá. Áih jáap bohéatdihbut yeejép ípí naóhna caá. Pánihna, dedé ma

* 28.19 Hch 25.11

naáwát pínahdih jwí joífhna caá,
Pablodíh ít niijíp wut jī.

²³Bífh ī jenahni yeó jáapdih dawá
Roma tútchidih moón judíowā Pablo ā
jũmni mũnā ít juibínap wut jī. Páant ī
juibínachah, túi cheibitjeh jwífh naóh
jwíhni púú cheyehna Pablo queétdih át
naóh cádahap wut jī. Moisés ā wutajjidih,
Dios naáwátdih naóh yapanit ī
daacátjidihbut át naáwáp wut jī. Pánih
caandíh naóhna, Dios ā wahní, judíowā ī
páini Jesús ā jumátdih jéihna, caandíh ī
jepahat pínahdih queétdih át náah yacap
wut jī. ²⁴Biquína ā naáwátdih ít jepahap
wut jī. Obohjeéhtih, bitaboó ít jepahcap
wut jī. ²⁵Pánihna, ī bacat pínah játih,
queétdih ī míic íjanachah ennit, Pablo
nin pah queétdih át níj naáwáp wut jī:

—Jon játih jwí n̄owā ī jepahcatji bíic
yoobó yebbút ñi jepahcan caá. Dios
naáwátdih naóh yapani Isafasji, Túini
Espíritu ā jéihyanachah, nin pah jwí
n̄owátdih át níj naóh daacáp tajī:

²⁶ ‘Nit pebhna bejnit, queétdih ma
naáwá: “Maatápdih joiná yuhna,
ñi beh joicán níft. Maatápdih
enna yuhna, ñi beh encan níft”,
ma niijí.

²⁷ “Maatápdih wā naáwáchah yuhna,
joífhcan, yoobópdih ī beh joicán

caá. Queétdih wā boanachah,
enna yuhna, ī beh encan caá.
Jéihíhna nihna, yoobópdih íta
beh en tagaá. Pánih beh enna
nihna, ī jenah joyátdih íta túut
n̄um tágaá. Páant ī túut
n̄umúchah nihna, queétdih ī
yéejatdih wāta yoh tagaá”, Dios
ā niijná caá’, Isafas át níj
daacáp tajī. (Is 6.9-10)

Yebbút bíic yoobó jepahcannit ñi jumna
caá. ²⁸Pánihna, yeéb wā déewāá, nindíh
ñi jéihyeé. B̄u Dios cáacwā ī yéejat
yohat pínah doonádih judíowā
nihcannitdih ā wahná caá. Pánihna,
queétdih caandíh joinít, ī jepahbipna caá,
queétdih át niijíp wut jī. ²⁹Páant ā
niijíchah joinít, íjna, míic wéhenit, queétdih
judíowā ít bac bejep wut jī.

³⁰Páant ā yapat túttimah, chéne jópchi
caanjíh Pablo ā jumap jī. Dedé ā
náahatnadih caanjéh ā jíib cháj
beedánap jī. Pánihna, nihah caandíh
enedih juibínitdih wéinit, ³¹Dios maáh ā
jumátdih, Jesucristoíh
doonádihbut úmcanjeh, áprí naáwáp jī.
Ded caandíh naáwát túutcanni ā wihcap
jī.

Páant bóojeh tigaá wā naáwát.
Lucas